C:\Users\Plazma\Desktop\308\bri_Strugacti-Miliardu_let_před_koncem_světa.pdb

PDB Name: bri_Strugacti-Miliardu_let_před
Creator ID: REAd
PDB Type: TEXt
Version: 0
Unique ID Seed: 0
Creation Date: 16.8.1973
Modification Date: 16.8.1973
Last Backup Date: 1.1.1970
Modification Number: 0

Arkadij Strugackij
Boris Strugackij

Miliardu let
před koncem světa

rukopis nalezený za podivných okolností

Kapitola první
1. »... a v posledních dvou stech letech nevídané bílé červencové vedro zaplavilo město. Nad rozpálenými střechami se převaloval chvějící se žhavý vzduch, všechna okna ve městě byla dokořán a na lavičkách před domy se v řídkém stínu vyčerpaných stromů potily a rozpouštěly stařeny.
Slunce se převalilo přes poledne, zakouslo se do těžce zkoušených hřbetů knih, udeřilo do skel v knihovničkách, do leštěných skříní a na tapetách se zatřepetala rozlícená žhoucí prasátka. Blížila se malátnost časného letního odpoledne - už není daleko chvíle, kdy se šílené slunce mrtvě zavěsí nad protější jedenáctipatrový věžák a provrtá byt skrz naskrz svými paprsky.
Maljanov zavřel okno - vnější i vnitřní - a pečlivě zatáhl těžký žlutý závěs. Pak si povytáhl trenýrky, odpleskal bosýma nohama do kuchyně a otevřel dveře na balkón. Byly dvě pryč.
Skřípla parketa a odněkud se vynořil vedrem zmořený Kaljam, pohlédl na Maljanova zelenýma očima, nehlučně otevřel tlamu, zase ji sklapl a poškubávaje ocasem odkráčel pod sporák ke svému talíři. Na talíři nebylo nic, jen pár uschlých rybích kostí.
"Žral bys, co?" poznamenal Maljanov rozmrzele.
Kaljam se bez meškání vyjádřil v tom smyslu, že přirozeně, že to by koneckonců nemuselo být špatné.
"Ráno jsi přece dostal," vyčetl mu Maljanov a přidřepl k lednici. "Vlastně ne, nedostal, to jsem ti dával včera ráno ..."
Vytáhl Kaljamův kastrůlek a nahlédl do něj - byla tam jen jakási vlákna, trocha rosolu a rybí ploutev, přilepená k porcelánu. Jenomže v lednici se nenašlo ani to.
Maljanov nahlédl do mrazáku - tam se v závějích jinovatky usadil na talířku k přezimování kousíček špeku. A dost.
Kaljam předl a otíral si vousy o holé pánovo koleno. Maljanov zabouchl lednici a vstal.
"Nevadí, nevadí," řekl Kaljamovi. "Teď je stejně všude polední přestávka."
Mohl by samozřejmě zajít na Moskevskou, ale tam jsou vždycky hrozné fronty, a kdo by se tam taky v takovém parnu táhl... To je přece práce - takový ničemný integrál se z toho musí vyvrbit! Ale budiž... Ať je to tedy konstanta... na omeze nezávislá. To se přece samo sebou rozumí, že je nezávislá. Už z těch nejobecnějších předpokladů vyplývá, že by závislá být neměla. Maljanov si kouli představil - jak integrování probíhá po celém jejím povrchu. Odkudsi z podvědomí mu najednou vytanul Žukovského vzorec. Z ničeho nic. Maljanov ho zapudil, ale on se zase vrátil. Že bychom to zkusili s konformním zobrazením? pomyslel si.
Zadrnčel telefon, a díky tomu se vysvětlilo, že už je kupodivu zase zpátky v pokoji. Zaláteřil, svalil se bokem na válendu a natáhl se po sluchátku. "Prosím!"
"To je Víťa?" ozval se energický ženský hlas. "Jaké voláte číslo?" "To není Inturist?" "Ne, tady je soukromý byt..."
Maljanov zavěsil a jistou dobu ležel bez jediného pohybu. Žlutý závěs zaplavil celou místnost těžkým jantarovým světlem. Vzduch byl jako sirup. Musím se přestěhovat do Bobková pokoje, jinak to nepůjde. Tohle je učiněná sauna.
Pohlédl na svůj stůl zavalený knihami a papíry. Jen šestidílné spisy Vladimira Ivanoviče Smirnova co váží... A k tomu těch papírů po podlaze. Hrůza pomyslet, že to všechno budu muset přebrat, uspořádat a přenést. Počkat, ale já měl nějakou vzácně světlou chvilku... Krucifix... A ty mi do toho musíš vpadnout s nějakým Inturistem, můro zatracená...
Takže jsem byl v kuchyni a pak mě to neznámo nějak přiválo sem... Už to mám! Konformní zobrazení! Prachpitomý nápad. Ale podívat bych se na to měl...
S vysíleným hekáním se zvedl z válendy, ale vtom telefon zazvonil zas.
"Idiote!" řekl aparátu a zvedl sluchátko: "Prosím!"
"To je sklad? Haló, kdo je u aparátu? Haló, je to sklad?" Maljanov stiskl vidlici a zavolal na poruchy.
"Poruchy? Tady devadesát tři devět osm nula sedm. Poslyšte, už jsem vám včera jednou volal. Takhle se nedá

pracovat, pořád se sem dovolává nějaký omyl..."
"Jaké že to máte číslo?" přerušil ho zlostný ženský hlas.
"Devadesát tři devět osm nula sedm. Pořád mi sem někdo telefonuje, jednou chce Inturist, podruhé garáže, potřetí..."
"Zavěste, podíváme se na to ..."
"Buďte tak laskavá," pípl prosebně Maljanov do už hluchého sluchátka.
Připleskal ke stolu, posadil se a uchopil pero. Ták... Ale kde jsem, u všech všudy, ten integrál už viděl? Takový elegantní integrálek, symetrický na všechny strany... Kde já ho jen mohl vidět? Ona to vlastně ani nebyla konstanta, ale dokonce ta nejobyčejnější nula! No nic. Necháme si ho v záloze. Sice nemám tyhle resty v pracovním postupu rád, je to nepříjemné jako díra v zubu...
Začal se přehrabovat v papírech se včerejšími výpočty a najednou mu sladce zatrnulo u srdce. Tak tomuhle se říká namouduši rána... No ne, Maljanove, ty jsi borec! Vypadá to, že se ti to konečně povedlo. Tohle, kamaráde, je skutečná věda, protože tohle, kamaráde, nemá s nějakými banálními "průměty čepů velkého průchozího stroje" nic společného, protože tohle, kamaráde, před tebou ještě nikdy nikdo nedělal! Kuš, jen abychom to nezakřikli... Ten integrál... Ten ať se třeba jde klouzat! Jedeme dál, musíme dál...
Zvonění. Tentokrát u dvéří. Za dveřmi našel připosraženého neholeného a propoceného mužíka v krátkém sáčku neurčité barvy. S tělem lehce zakloněným před sebou držel velkou kartónovou krabici. Něco neartikulovaně zamumlal a zaútočil svým břemenem přímo na Maljanova.
"Vy jste... ééé ...," ustupoval bezradně Maljanov.
Jenže to už byl připosražený v předsíni - nahlédl doprava do pokoje a pak rezolutně zabočil doleva, do kuchyně, zanechávaje za sebou na linoleu světlé prašné šlápoty.
"Dovolte ..., pane ...," snažil se vzpamatovat Maljanov, který ho následoval. Muž už postavil krabici na židli a vytáhl z náprsní kapsy svazek nějakých účtů.
"Vy jste z bytového podniku?" Maljanova kdovíproč napadlo, že to konečně bude instalatér, který přišel opravit koupelnovou baterii.
"Z lahůdek," řekl ochraptěle muž a podal mu dva papíry spíchnuté sešívačkou. "Tajhle mi to podepište ..."
"Co to je?" zeptal se Maljanov, ale vtom už zjistil, že jsou to dodací listy zásilkové služby. Koňak, dvě láhve, vodka...
"Počkat," řekl, "ale já mám takový dojem, že jsme si u vás nic neobjednávali..."
To už zahlédl celkový účet. Zděsil se. Takové peníze v bytě rozhodně neměl. Proč taky? Jeho bujná fantazie zachvácená panikou mu v mžiku vybudovala skličující posloupnost nejrůznějších komplikací typu nutnosti omluvit se, chytračit, rozhořčeně žasnout a dovolávat se zdravého rozumu... Nejspíš bude nutné někam zatelefonovat nebo dokonce zajet... Jenže pak jeho pohled sklouzl dolů do rohu tiskopisu a tam spatřil fialové razítko "placeno" a také jméno zákazníka: I. J. Maljanovová. Irka! No to je u boha!
"Tajhle mi to podepište, tadyhle...," bručel skřet a zabořil do papíru smuteční nehet, "jak je to zafajfkovaný..."
Maljanov si od něj vypůjčil usmolenou tužtičku a podepsal se.
"Děkuju," řekl a tužku vrátil, "moc vám děkuju...," opakoval otupěle a společně s mužíkem se protahoval úzkou předsíní. Měl by mu něco dát, jenže nemá drobné... "Skutečně vám moc a moc děkuju a na shledanou...!" křikl na rozloučenou do zad krátkého sáčka a zuřivě odkopával Kaljama, který se hnal ven s úmyslem olízat podlahu na odpočívadle.
Maljanov zavřel dveře a chvíli postál v šeru předsíně.
"Zvláštní...," řekl nahlas a vrátil se do kuchyně. Kaljam už se otíral o krabici. Maljanov zvedl víko a spatřil hrdla láhví, sáčky a plechovky konzerv. Na stole ležela kopie dodacího listu. Tak. Kopírák jako obvykle ničemný, ale přečíst se to dá. Hm... Vypadá to, že všechno je v pořádku. Zákazník: I. J. Maljanovová. Tomu říkám pozdrav od moře. Pohlédl na celkovou sumu. Skutečně k zešílení. Podíval se i na druhou stranu papíru, ale tam už nic zajímavého nenašel. Jen rozplácnutého vyschlého komára. Že by se ta Irka dočista zbláznila, či co? Vždyť máme pět set rublů dluhů! Počkat... Neříkala něco před odjezdem? Zavzpomínal na den, kdy Irka s Bobkou jeli k moři, na otevřené kufry, hromady šatstva poházené po celém bytě - a mezi tím vším se žehličkou ohání polonahá Irka... Nezapomínej krmit Kaljama a nos mu taky travičku, víš jakou, tu ostrou ..., a ať včas zaplatíš za byt..., a kdyby volal šéf, dej mu mou adresu. To je snad všechno. Potom vlastně říkala ještě něco, ale do toho už přiběhl Bobka s tím svým kulometem... Ach ano! Odnést prádlo do prádelny. Tohle nedám dohromady, kdyby mě zabil.
Maljanov s obavami vytáhl z krabice láhev. Co to má znamenat, že bych dneska měl narozeniny, či co? Kdy že ta Irka odjela? Aha, objednávku musela udělat dávno předem. Zase si někde vypůjčila a objednala to. No to se povedlo, my máme pět set dluhů, a ona si vymyslí takové překvapení...! Jasné mu bylo jen jedno: do samoobsluhy chodit nemusí. Všechno ostatní se rozplývalo jako v mlze. Že by narozeniny? Ale to snad taky ne? No jistě, jaképak narozeniny. A Barbosovy narozeniny? Ty jsou přece v zimě... Spočítal hrdla. Deset kousků, ať počítá, jak počítá. S kým vším asi počítala? Já tolik nevypiju ani za rok, Večerovskij taky téměř nepije a Valku Vajngartena Irka nesnáší.
Kaljam se hrůzyplně rozeřval. Asi v té krabici něco ucítil...«

2. »... lososa ve vlastní šťávě a plátek šunky se sušenou gorbušou. A pustil se do nádobí. Protože při tak skvostně naplněné lednici vypadá špína v kuchyni nanejvýš nepatřičně. Během té doby telefon ještě dvakrát zazvonil, ale Maljanov jen výhružně vysunul bradu. Nejdu k tomu, a bašta. Ať mi se všemi těmi garážemi a sklady vlezou na záda. Pánev ovšem budu taky muset umýt, to je nevyhnutelné. Pánev teď budu potřebovat ke vznešenějším účelům než na ubohá míchaná vajíčka... Protože podstatná je jiná věc. Pokud je integrál skutečně roven nule, zůstane na pravé straně jen první a druhá derivace... Fyzikální podstatě téhle záležitosti asi ještě docela nerozumím, ale stejně se mi ty bubliny daří ohromně. Jasně! Tak se to taky bude jmenovat - bubliny. Vlastně ne, efektnější by asi byly dutiny. Maljanovovy

dutiny. M-dutiny. Hm ...
Rozestavěl umyté nádobí do polic a nakoukl do Kaljamova kastrolu. Ještě je to moc horké, kouří se z toho. Chudák Kaljamuška. Bude se muset obrnit trpělivostí a ještě se trochu potrápit, než mu to vystydne ...
Zrovna když si utíral ruce, opět ho cosi osvítilo, stejně jako včera. A on tomu stejně jako včera nejdřív neuvěřil.
"Počkat, počkat...," brblal si zimničně, ale nohy už ho nesly po linoleu, lnoucím k patám, do sytého žlutého žáru, ke stolu a plnicímu peru... Kruci, tak kde je? A teď ještě ke všemu došel inkoust. Někde se tu válela tužka... Jenže to už z podvědomí na světlo světa vyjukla Hardtwigova funkce... a celá pravá strana jako by neexistovala... Ty dutiny se rodí osově souměrné... A integrálek už se nám nerovná nule! Ba co víc, ten můj integrálek se od nuly liší tak kapitálně, že je z něj hodnota nade vši pochybnost kladná... Ale ten útvar, co se z toho klube - tomu teda říkám věc! Že jsem na to taky nekápl hned? Nevadí, Maljanove, nic si z toho nedělej, příteli, nejsi sám. Tady pan akademik na to nekápl taky... Ve žlutém, lehce zakřiveném prostoru jako obří bubliny zvolna rotovaly osově souměrné dutiny, hmota je obtékala, pokoušela se proniknout dovnitř, ale nemohla, na povrchu dutin se stlačovala na nepředstavitelně hutnou substanci a bubliny začínaly zářit... Vlastně ne, co tam začínalo, to ví jen bůh... Ale nevadí, to si ujasníme taky... Nejdřív si proberem ty vláknité struktury, to za prvé. Za druhé Ragozinského oblouky. A pak už přejdem k planetárním mlhovinám. A co jste si mysleli, moji zlatí? Že jsou to rozpínající se vrstvy? Pěkné vrstvy! Ono je to totiž přesně naopak...!
Znovu zadrnčel stokrát prokletý telefon. Maljanov nenávistně zachroptěl a psal dál. Musím ho okamžitě vypnout, přece je tam taková páčka... Vrhl se na válendu a strhl sluchátko. "Prosím!!"
"To jsi ty, Miťko?"
"Ano... Kdo volá?"
"Ty mě nepoznáváš, ty holomku?" Byl to Vajngarten.
"Aha, Valka... Co bys rád?"
Vajngarten mlčel. "Proč nebereš telefon?" zeptal se.
"Pracuju," odbyl ho Maljanov nerudně. Nadmíru otráveně. Moc se mu chtělo vrátit se ke stolu a podívat se na výjev s bublinami.
"Tak pracuješ...," zafuněl Vajngarten. "Děláš velkou vědu, že jo?"
"A co, chtěl ses u mě stavit?"
"Stavit? Ale to snad ani ne. Stavit ne ..."
Maljanov se vzteky neznal. "Tak co vlastně chceš?"
"Poslyš, otče... Na čem ty momentálně makáš?"
"Pracuju! Stačí?!"
"Tys mi nerozuměl! Chtěl jsem se zeptat, na čem konkrétně teď pracuješ."
Maljanov zkoprněl. Znal Valku Vajngartena pětadvacet let a za celou tu dobu se jeho přítel o Maljanovovu práci nezajímal, protože Vajngarten byl jaktěživo zvědav výhradně na Vajngartena osobně a pak snad ještě na dvě záležitosti stejně nevyzpytatelné a tajemné jako jeho maličkost: dvacetník z roku 1934 a takzvaný velvyslanecký padesátník, což ovšem nebyla žádná mince, ale jakási naprosto raritní známka... Nemá co dělat, holomek, rozhodl se Maljanov... Blafoun... Nebo že by potřeboval střechu nad hlavou, že se tak kroutí. A najednou si vzpomněl na Averčenka.
"Na čem pracuju?" přeptal se zlomyslně. "To ti beze všeho můžu vyložit. Pro tebe jako biologa to bude nesmírně zajímavé. Včera ráno jsem se konečně pohnul z mrtvého bodu. Ukázalo se, že při těch nejobecnějších předpokladech, platících pro potenciál, mají mé pohybové rovnice ještě jeden integrál, tedy kromě integrálu energie a integrálu hybnosti. Vychází z toho něco jako zobecnění omezené úlohy tří těles. Když pohybové rovnice převedeme do vektorového tvaru a užijeme Hardtwigovy transformace, integrování proběhne až do konce, a celý problém se zredukuje na integro-diferenciální rovnice Kolmogorovova-Fellerova typu..."
K jeho obrovskému překvapení ho Vajngarten nepřerušil. Maljanov měl dokonce chvíli pocit, že musela vypadnout linka.
"Posloucháš mě?"
"Samozřejmě, velice pozorně."
"Chceš snad říct, že tomu dokonce rozumíš?"
"Tu a tam něco registruju," hlásil bodře Valka a vtom Maljanova poprvé napadlo, jaký to má zvláštní hlas. Až se toho polekal.
"Valko, nestalo se něco?"
"Kde?" zeptal se Vajngarten, znovu po krátké odmlce.
"Kde, kde... s tebou přirozeně! Přece slyším, že jsi nějaký takový... Ty nemůžeš normálně mluvit či co?"
"Ale kdepak, taťko. To jsou všechno nesmysly. Neber si to tak. Asi už blbneme vedrem. Znáš ten fór o dvou kohoutech?"
"Ne, vykládej."
A Vajngarten mu řekl vtip o dvou kohoutech - strašně hloupý, ale vcelku k smíchu, jakýsi naprosto nevajngartenovský vtip. Maljanov ho samozřejmě vyslechl, a když přišla ta pravá chvíle, zachechtal se, ale nejasný pocit, že s Vajngartenem něco není v pořádku, tahle anekdota ještě prohloubila. Nejspíš se zase chytil se Světkou, pomyslel si nejistě. Nebo mu někdo poničil ten jeho epitel. A najednou se Vajngarten zeptal:
"Jářku, Miťko ..., říká ti něco jméno Sněgovoj?"
"Sněgovoj? Arnold Palyč? Ale ano, mám souseda toho jména, bydlí naproti... Proč?"
Vajngarten chvíli mlčel. Dokonce přestal funět a ve sluchátku se ozývalo jen tlumené pocinkávání, jako by si v dlani pohazoval sbírkou svých dvacetníků. Pak se zeptal:
"A co dělá, ten tvůj Sněgovoj?"

"Jestli se nepletu, je to fyzik. Pracuje v nějakém přísně utajovaném výzkumáku. A odkud ho znáš ty?"
"Já ho přece neznám," řekl Vajngarten bůhvíproč dopáleně a u dveří někdo zazvonil.
"Dneska se snad všichni utrhli ze řetězu!" kapituloval Maljanov. "Počkej, Valko, někdo se sem na mě dobývá..."
Vajngarten ještě něco řekl, možná i vykřikl, ale Maljanov už odhodil sluchátko na válendu a vyběhl do předsíně. Kaljam se mu samozřejmě připletl pod nohy, takže sebou div nepraštil.
Sotva otevřel dveře, okamžitě o krok poodstoupil. Na prahu stála mladá žena v bílých minišatech, s krátkými vlasy a nápadně opálená. Hezká. Neznámá. (Maljanov si v mžiku uvědomil, že je jen v trenýrkách a že má zpocené břicho.) U nohou jí stál kufr a přes levou ruku měla přehozený balonový plášť.
"Vy jste Dmitrij Alexejevič?" zeptala se plaše.
"A-ano...," dostal ze sebe nakonec Maljanov. Že by příbuzná? Vzdálená sestřenice Zina z Omska?
"Moc se omlouvám, Dmitriji Alexejeviči, asi jdu nevhod... Tady je...," a podala mu obálku. Maljanov ji mlčky převzal a vytáhl z ní kousek papíru. V jeho nitru ponuře kolotaly pocity zapřisáhlé nevole vůči všem příbuzným na světě a zejména vůči této vzdálené Zině... nebo snad Zoje ...?
Mezitím se však ukázalo, že to není vzdálená Zina. Irka mu zcela jasně nakvap, velkými kostrbatými klikyháky sdělovala: "Dimkine! Tohle je Lidka Ponomarjovová, moje nejlepší kamarádka ze školy. Pak ti o ní budu vypr. Zacházej s ní sluš., nebude u nás dl. A nechovej se jako hulv. Tady je všechno výb. Ona ti to ř. Líbám, I."
Maljanov vyloudil táhlé, světu neslyšné zaúpění, zavřel a znovu otevřel oči. Jeho rty už se však mimoděk formovaly do přátelského úsměvu.
"Velice mě těší," prohlásil tentokrát už kavalírsky šarmantním tónem. "Pojďte dál, Lído, jen dál... A promiňte mi ten zevnějšek. Je tu příšerné horko."
Jeho pohostinné přijetí ale zřejmě nebylo tak úplně v pořádku, protože ve tváři krásné Lídy se rozhostily rozpaky a ona se bůhvíproč ohlédla na prázdné odpočívadlo zalité sluncem, jako by zapochybovala, zda je tu správně.
"Kdybyste dovolila, ten kufr...," navrhl jí chvatně Maljanov. "Pojďte dál, jen pojďte a nestyďte se... Plášť si můžete pověsit sem... Tohle je obývák, tam taky pracuju, a tenhle pokoj je Bobkův... Sem vás potom uložím... Asi byste se chtěla osprchovat, co?"
Přes válendu k němu dolehlo přidušené kuňkání.
"Pardon!" zvolal. "Udělejte si pohodlí, hned se vám budu věnovat..."
Uchopil sluchátko a zaslechl, jak Vajngarten monotónně, jakýmsi cizím hlasem opakuje:
"Miťko, Miťko... Odpověz, Miťko ..."
"Haló!" ozval se Maljanov. "Valko, slyšíš mě?"
"Miťko!" zařval Vajngarten. "Jseš to ty?"
Maljanov se až lekl.
"Co hulákáš? Promiň, prosím tě, přijela mi nějaká návštěva. Potom ti zavolám."
"Kdo? Kdo přijel?" zeptal se děsivým hlasem Vajngarten.
Maljanova zamrazilo po celém těle. Valka se zbláznil.
To je mi den ...
"Valko," oslovil kamaráda co nejklidněji. "Co je to s tebou dneska? Prostě přijela jedna paní..., Irčina kamarádka ..."
"Ty bestie!" sykl najednou Valka a zavěsil.«

Kapitola druhá
3. »... ona si zase svlékla minišaty a místo nich si natáhla minisvetřík a minisukni. Na "Maljanovovy dutiny" už ani nepomyslel.
Jinak se ovšem všechno odehrávalo v naprosté počestnosti, jako v těch nejlepších domech. Seděli, klábosili a pili čaj. On už byl Dimočka a ona zase Lidočka. Po třetí skleničce Dimočka vyklopil vtip o dvou kohoutech - prostě se to zrovna nějak hodilo - Lidočka se moc a moc smála a zmoženě mávala útlou obnaženou ručkou. Vzpomněl si (ti kohouti mu to připomněli), že by měl zavolat Vajngartenovi, ale nezavolal, a místo toho se Lidočky zeptal:
"Dala byste si ještě šálek?"
Lidočka neodpověděla a on se obrátil. Dívala se na něj široce otevřenýma světlýma očima a v jejím opáleném lesklém obličeji se rodil zcela nečekaný výraz, snad zmatenosti, snad úleku - až z toho bezděky pootevřel ústa.
"Tak mám vám ještě nalít?" zeptal se nejistě Maljanov a zakýval konvicí s čajem.
Lidočka sebou trhla, rychle zamrkala a přejela si prsty po čele.
"Cože?"
"Ptám se, jestli si ještě dáte čaj..."
"Ale kdepak," zasmála se, jako by se nechumelilo. "To už bych snad dočista praskla. Musím si hlídat figuru."
"Máte pravdu!" přisvědčil galantně Maljanov. "Takovouhle postavu je třeba opatrovat jako oko v hlavě. Možná by i stálo za to nechat si ji pojistit."
Skromně se pousmála, otočila půvabnou hlavu a přes rameno se ohlédla na dvůr. Šíji měla dlouhou, hladkou, snad jen trochu vyhublou. A v Maljanovově mysli vznikl ještě jeden pocit - totiž že tohle je šíje jako stvořená k líbání. A ramena jakbysmet. Kirké, pomyslel si. A okamžitě upřesnil: což v tomto případě nic neznamená, protože já miluju svou Irku a v životě jí nebudu nevěrný.

"To je zvláštní," prohodila žena. "Pořád mi připadá, jako bych už tohle všechno někdy viděla: tu kuchyň, ten dvůr... Jedině snad že na dvoře stál velký strom... Stává se vám to taky?"

"Samozřejmě," opáčil pohotově Maljanov. "Podle mého názoru se to stává každému. Někde jsem četl, že se tomu říká falešná paměť ..."
"Asi máte pravdu," poznamenala s pochybami v hlase.
Maljanov se snažil srkat horký čaj opatrně a co nejtišeji. V jejich nezávazné konverzaci došlo k jistému zlomu. Jako by se něco zadřelo.
Oba zmlkli a nastalo takové ticho, že by se Maljanov býval nejraději neviděl, až mu zatrnuly prsty u nohou. Byl to ten nejodpornější stav ducha, kdy nevíte, kam s očima, a v hlavě se vám jako balvany v sudu hřmotně převalují absolutně nevhodné a bezduché zárodky eventuálních konverzačních témat.
A tak se Maljanov nesnesitelně falešným hlasem zajímal:
"No a jaképak máte v tom našem velebáječném městě plány, Lidočko?"
Neodpověděla. Mlčky na něj upřela okrouhlé, jakoby krajně překvapené oči. Potom se zadívala stranou, přemýšlivě zkrabatila čelo a skousla si spodní ret. Maljanov se odjakživa považoval za mizerného psychologa a v pocitech lidí, kteří ho obklopovali, se ani zbla nevyznal. Jenže teď si s naprostou jasností uvědomil, že odpovídat na jeho nezáludné otázky je prostě nad síly krásné Lidočky.
"Plány ...?" zamumlala nakonec. "Nnó... samozřejmě... To víte..." Najednou jako by se vzpamatovala. "V každém případě se chci podívat do Ermitáže..., na impresionisty. Na Něvský... A vůbec, ještě nikdy jsem nezažila bílé noci..."
"Prostě malý turistický okruh," skočil jí kvapně do řeči Maljanov ve snaze pomoct jí trochu z nesnází. "Ale šálek čaje by přece jen zřejmě neškodil..."
Zasmála se, jako by se vůbec nic nestalo.
"Dimočko," řekla s nesmírně mile našpulenými rtíky. "Co mě pořád naléváte tím vaším čajem? Já ho normálně vůbec nepiju, abyste věděl... Ještě ke všemu v takovém vedru!"
"A co káva?" zeptal se Maljanov pohotově a ...«

4. »... proto každému nalil ještě sklenku. Z ničeho nic se zrodil návrh připít si na tykání. Bez polibků. Jaképak taky líbání mezi dvěma intelektuály? V těchto případech je přece rozhodující duchovní spřízněnost. Připili si na tykání a rozpovídali se o duchovní spřízněnosti, o nových porodnických metodách a také o rozdílech mezi zmužilostí, smělostí a odvahou. Ryzlink došel, Maljanov uklidil prázdnou láhev na balkón a sáhl do domácího baru pro kabernet. Rozhodli se, že kabernet budou pít z oblíbených Irčiných sklenic z kouřového skla, do nichž předem naházeli led. K rozjímání o ženskosti, které jaksi samozřejmě vyplynulo z hovorů o zmužilosti, se ledové červené víno obzvlášť hodilo. Zajímalo je, který osel přišel na to, že červené víno by se nemělo chladit. Probrali i tuto otázku. No, není červené víno obzvlášť chutné, když je jako led? Nepochybně je! A co víc - ženy, které pijí ledové červené víno, vždy tak nějak podivuhodně zkrásní. Místy se začínají podobat čarodějkám. Kde přesně? Místy. Tohle místy je jedinečný výraz... Místy jste prase... Já ten výraz prostě zbožňuju. A když už jsme u těch čarodějek... Co je podle tvého názoru manželství: skutečné, inteligentní manželství. To je dohoda! Maljanov znovu nalil a svou myšlenku dále rozvinul. Dohoda v tom smyslu, že muž a žena jsou především přátelé, pro něž je tím nejdůležitějším na světě jejich přátelství. Manželství je přátelství. Dohoda o přátelství, rozumíš ...? Ty přece znáš mou Irku ...
U dveří někdo zazvonil.
"Koho to sem zase čerti nesou?" podivil se Maljanov a pohlédl na hodinky. "Já měl pocit, že už jsme všichni doma ..." Bylo za pár minut deset. Ještě jednou zopakoval: "Já skutečně měl dojem, že už jsme všichni doma," šel otevřít a v předsíni šlápl na Kaljama. Kocour vykvikl.
"To jseš ty, neřáde zpropadená...?" zahartusil Maljanov a otevřel dveře.
Ukázalo se, že ho svou návštěvou poctil soused. Arnold Palyč Sněgovoj.
"Není pozdě?" zahučel odněkud od stropu. Chlap jako hora. Šedovlasý obr.
"Ale Arnolde Palyči!" zazpíval Maljanov teatrálně. "Jaképak pozdě mezi přáteli? Rrračte dál!"
Sněgovoj při pohledu na tu euforii trochu zaváhal, ale Maljanov ho popadl za rukáv a vtáhl ho do předsíně.
"Náhodou jdete moc a moc vhod...," brebentil a vlekl Sněgového za sebou. "Lidočko, to je Arnold Palyč!" prohlásil slavnostně. "Hned přinesu ještě jednu sklenici... a láhvinku..."
Upřímně řečeno už se mu před očima všechno vlnilo a všechno tančilo. A máme-li být opravdu upřímní, pak ne mírně, ale pořádně. Pít už by rozhodně neměl, přece se moc dobře zná. Maljanov si však strašně přál, aby všechno bylo báječné, přátelské a aby se všechno všem líbilo. Kéž by tak jeden druhému padli do oka, pomyslel si dojatě, když se lehce potácel před otevřeným barem a poulil oči do nažloutlého šera. Jemu to může být jedno, je to starý mládenec. Kdežto já mám Irku...! Pohrozil prstem do prázdna a zabořil se do baru.
Naštěstí nic nerozbil. Když však přivlekl čistou sklenici a láhev bikavéru ke svým hostům, atmosféra v kuchyni se mu pranic nelíbila. Oba mlčeli, kouřili a jeden o druhého pohledem ani nezavadili. Jejich tváře Maljanovovi z nějakého důvodu připadaly zlověstné. Zlověstně krásná, výrazná tvář Lidoččina a zlověstně tuhý, starými popáleninami poznamenaný obličej Sněgového.
"Co že ztich tu jarý hodokvas?" zahalasil bodře Maljanov. "Všechno na světě je hloupost. Na světě je jen jedna slast - slast ze sbližování lidí s lidmi! Už si nevzpomínám, kdo to řekl." Odzátkoval láhev. "Využijme tedy tohoto setkání... ééé... sbližování..."
A víno se rozproudilo jako řeka, mimochodem i na stůl. Sněgovoj vyskočil ve snaze zachránit sněhobílé kalhoty. Marná sláva, byl nepřirozeně obrovitý. V našich unifikované stísněných bytových poměrech by se snad takoví lidé ani neměli rodit. S těmito úvahami Maljanov jakž takž utřel stůl a Sněgovoj znovu klesl na židli. Žalostně zaskřípěla.
Zatím se veškerá slast ze sbližování lidí s lidmi projevovala jen neartikulovanými citoslovci. Ach, ten zatracený intelektuálský ostych! Dva báječní lidé si pro tuto zbytečnou bariéru nedokážou navzájem otevřít svá srdce hned,

spřátelit se na první pohled. Maljanov povstal, zvedl svou číši do výše uší a květnatě tento problém zhodnotil nahlas. Nepomohlo to. Připili si. Zase to nepomohlo. Lidočka se znuděně dívala oknem ven. Nahrbený Sněgovoj točil svou sklenicí po stole v obrovských hnědých dlaních. Maljanov si poprvé všiml, že má popálené i ruce - až k loktům, možná ještě výš. To ho inspirovalo k otázce:
"Tak kdypak nám zase zmizíte, Arnolde Palyči?"
Sněgovoj sebou překvapeně trhl, pohlédl na něj, ale pak se shrbil ještě víc a vtáhl hlavu mezi ramena. Maljanovovi se jednu chvíli zdálo, že snad chce vstát, a vtom mu konečně došlo, že jeho otázka mohla vyznít mírně řečeno dvojsmyslně.
"Arnolde Palyči!" zaúpěl a vztáhl ruce ke stropu. "Proboha, já chtěl samozřejmě říct něco docela jiného! Lidočko! Abys tomu rozuměla - před tebou totiž sedí naprosto tajemný a záhadný člověk. Čas od času vždycky někam zmizí. Přijde sem, nechá nám klíč od bytu a jako by se rozplynul. Měsíc dva po něm není ani vidu, ani slechu. A pak najednou někdo zazvoní u dveří a Arnold Palyč je zase tu..." Uvědomil si, že žvaní, co mu slina na jazyk přinese, že už toho bylo dost a že je nejvyšší čas tohle téma opustit. "Zkrátka a dobře, Arnolde Palyči, vy moc dobře víte, jak vás mám rád a jak rád vás vždy vidím. Takže o tom, že byste odsud odešel dřív než ve dvě ráno, nemůže být ani řeči..."
"Ale samozřejmě, Dmitriji Alexejeviči...," zabručel Sněgovoj a poplácal Maljanova dlaní po rameni. "Samozřejmě, můj milý, samozřejmě ...."
"A tohle je Lidočka!" šťouchl Maljanov ukazovákem do vzduchu směrem k Lidočce. "Nejlepší kamarádka ze školy mé ženy. Z Oděsy."
Sněgovoj se s jasným přemáháním otočil k Lidočce a zeptal se:
"Přijela jste k nám do Leningradu nadlouho?"
Něco mu dosti přívětivě odpověděla a on hned položil další otázku, tentokrát šlo snad o bílé noci...
Zkrátka a dobře mezi nimi nakonec přece jen nastal roztomilý kontakt a Maljanov měl příležitost alespoň částečně se ze všeho vzpamatovat. Kdepak, milí zlatí, já už pít nesmím! Taková ostuda, ty žvanile přitroublá! Už neslyšel a nechápal ani slovo, jen sledoval příšernou, pekelným ohněm rozežranou Sněgového vizáž a soužilo ho svědomí. Když už se to soužení dál nedalo snášet, opatrně vstal, přidržuje se zdi tápavě odkráčel do koupelny a zavřel se tam. Chvíli v chmurném zoufalství poseděl na kraji vany, potom pustil naplno kohoutek se studenou vodou a s hekáním pod ni strčil hlavu.
Když se osvěžený a s mokrým límcem vrátil, Sněgovoj ze sebe zrovna pracně soukal anekdotu o dvou kohoutech. Lidočka se zvonivě smála, zakláněla hlavu a nádherně tak vystavovala na odiv svou labutí šíji, jako stvořenou k zulíbání. Maljanov to přijal s uspokojením, i když jinak lidi, kteří zdvořilost dokážou povýšit na umění, neměl v lásce. Slast ze sblížení ovšem zcela nepochybně vyžaduje jako každá jiná slast jisté oběti. Lidočka právě hlásila, že cikánka jí z ruky předpověděla tři muže a bezdětnost. "Co bychom si počali bez cikánek," broukl Maljanov a pochlubil se, že jemu osobně cikánka věštila velký objev v oblasti interakce hvězd s galaktickou difúzní hmotou ...
"To už snad stačilo, přátelé," řekl najednou Sněgovoj. "Musím jít." Ztěžka se zvedl a jeho obrovité tělo znovu vyplnilo celou kuchyň. "Dmitriji Alexejeviči, doprovodíte mě laskavě... Dobrou noc, Lidočko, moc mě těšilo ..."
Prošli předsíní. Maljanov se neustále snažil přesvědčit hosta, aby tu ještě u jedné láhvinky vydržel, ale Sněgovoj jen kroutil sněhohřívou hlavou a odmítavě mručel. Ve dveřích se však najednou zarazil a zvolal:
"Ach ano, Dmitriji Alexejeviči! Já vám přece slíbil tu knížku... Pojďte na okamžik se mnou, hned vám ji dám."
"Jakou knížku?" chtěl už se zeptat Maljanov, ale Sněgovoj výstražně přitiskl tlustý ukazovák ke rtům a odtáhl ho přes odpočívadlo ke dveřím svého bytu. Ten tlustý ukazovák Maljanova tak ohromil, že ho následoval pokorně jako ovečka. Sněgovoj mlčky, s dlaní stále ještě sevřenou kolem Maljanovova lokte, nahmatal v kapse klíče a odemkl. V celém jeho bytě se svítilo - v předsíni a v obou pokojích, v kuchyni, a dokonce i v koupelně. Páchl tu nevětraný tabákový dým a koncentrovaná kolínská a Maljanovovi najednou přišlo do hlavy, že za celých těch pět let, co se znají, tu nejspíš ani jednou nebyl. V pokoji, kam ho Sněgovoj zavedl, bylo čisto a uklizeno a také tady všechno svítilo - tříramenný lustr, nástěnné svítidlo i stolní lampa. Přes opěradlo židle viselo důstojnické sako s plukovnickými nárameníky a celou sbírkou řádových stužek. Tak z našeho Arnolda Palyče se nakonec vyklube plukovník... No to se podívejme!
"Jakou knihu?" otázal se přece jen Maljanov.
"Jakoukoli," odpověděl Sněgovoj netrpělivě. "Vezměte si třeba tuhle a držte ji v rukou, abyste ji tu nenechal... A teď bychom se snad mohli na malou chvilku posadit."
Maljanov zcela vyvedený z míry sebral ze stolu nějaký tlustý svazek, stiskl ho v podpaždí a klesl na pohovku pod nástěnnou lampou. Arnold Palyč se posadil vedle něj a okamžitě si zapálil. Na Maljanova ani nepohlédl.
"Takže ...," zaduněl jeho bas. "Takže především... Co je to za ženskou?"
"Myslíte Lidočku? Ale to jsem vám přece říkal - ženina přítelkyně. Proč?"
"Znáte ji dobře?"
"To ne... Dneska ji vidím prvně v životě. Přijela s dopisem ...," Maljanov se zajíkl a polekaně se zeptal: "Poslyšte a vy si myslíte, že by..."
Sněgovoj ho přerušil:
"Ptát se budu já. Máme málo času. Na čem v současné době pracujete, Dmitriji Alexejeviči?"
Maljanov si okamžitě vzpomněl na Valku Vajngartena a znovu jím projelo nepříjemné mrazem. Křivě se ušklíbl a poznamenal:
"Dneska všechny nějak zajímá, na čem dělám ..."
"A koho ještě to zajímalo?" zeptal se rychle Sněgovoj a provrtával ho malýma modrýma očkama. "Ji?"
Maljanov zakroutil hlavou.

"Ne... Vajngartena... Jednoho mého přítele ..."
"Vajngarten...," nasupil se Sněgovoj. "Vajngarten..."
"Ale co vás nemá!" polekal se Maljanov. "Toho moc dobře znám, chodili jsme spolu do školy a dodnes se přátelíme..."
"Říká vám něco jméno Gubar?"
"Gubar...? Ne. Ale co se vlastně stalo, Arnolde Palyči?"
Sněgovoj rozdrtil nedopalek v popelníku a zapálil si další cigaretu.
"Kdo ještě se vás vyptával na vaši práci?"
"Už nikdo ..."
"A na čem to tedy vlastně pracujete?"
Maljanov se najednou rozčilil. Rozčiloval se vždycky, když se začínal bát.
"Něco vám řeknu, Arnolde Palyči! Já tomu vůbec nerozumím," vyhrkl podrážděně.
"Já taky ne," ujistil ho Sněgovoj. "A přitom bych se v tom moc rád vyznal. Tak vyprávějte! Vlastně okamžik... Je to vaše téma tajné?"
"Jaképak tajné!" vybuchl Maljanov. "Normální astrofyzika a hvězdná dynamika. Interakce hvězd a difúzní hmoty. Nic tajného na tom neshledávám, já jen ukrutně nerad mluvím o práci, se kterou ještě nejsem hotov!"
"Tak hvězdy a difúzní hmota," protáhl Sněgovoj a pokrčil rameny. "Tu statek - onde voda... A říkáte, že to není tajné? Ani z části?"
"Ani v nejmenším!"
"A Gubara opravdu neznáte?"
"A Gubara neznám."
Obrovský, najednou hrozně sešlý a strašidelný Sněgovoj vedle něj mlčky dýmal. Pak řekl:
"Inu, když ne, tak ne, to se nedá nic dělat. Další otázky nemám, Dmitriji Alexejeviči, a nezlobte se, prosím."
"Já se nezlobím, jenže teď se mě tak snadno nezbavíte," odsekl Maljanov hašteřivě. "Já bych přece jen rád porozuměl tomu..."
"Na to nemám právo," zarazil ho příkře Sněgovoj.
Maljanov by přirozeně hned tak pokoj nedal, ale vtom si všiml něčeho, co ho rázem umlčelo... Obrovská kapsa gigantického pyžama se odchlípla a v ní se naprosto zřetelně a jednoznačně zaleskla pažba pistole. Velké pistole. Něco jako filmový gangsterský kolt. A tenhle kolt Maljanova okamžitě připravil o chuť na něco se dál vyptávat. Nějak rázem si uvědomil, že jemu je do toho všeho starou belu a že on tu není na vyptávání. Sněgovoj vstal a řekl:
"A ještě něco, Dmitriji Alexejeviči. Zítra zase ..."«

Kapitola třetí
5. »... si ještě poležel na zádech a zvolna se vzpamatovával. Pod oknem už na celé kolo hřmotily obrovské návěsy, ale v bytě bylo ticho. Ze včerejšího bláznivého dne zbyl jen lehký šelest v zátylku, kovová příchuť v ústech a jakási nepříjemná tříska v srdci či v duši, nebo bůhvíkde ještě. Začal meditovat, kde se ta tříska mohla vzít, ale v předsíni už zase opatrně cinkl zvonek. Aha, to bude Palyč s klíči, uvědomil si a rychle vyskočil z postele.
Cestou přes předsíň mimoděk zaznamenal, že kuchyň je dokonale uklizená, dveře do Bobkova pokoje pečlivě zavřené a zevnitř zatažené závěsem. Lidočka vyspává. Ráno se asi probrala, umyla a uklidila nádobí a zase sebou praštila do postele.
Zatímco se mořil se zámkem, zvonek znovu delikátně cinkl.
"Už to bude...," pronesl rozespale ochraptělým hlasem. "Ještě okamžíček, Arnolde Palyči..."
Jenže za dveřmi byl někdo docela jiný. O gumovou rohožku šoupal podrážkami naprosto neznámý mladý muž. Měl na sobě džínsy, černou košili s vykasanými rukávy a obrovské tmavé brýle. Maljanov si stačil povšimnout, že u dveří výtahu trčí dva další chlapi, ale ti ho teď nezajímali, protože ten na prahu znenadání pronesl:
"Já jsem z prokuratury," a podal Maljanovovi nějakou knížečku. Otevřenou. Na straně tři.
No to je ohromně příjemné! blesklo Maljanovovi hlavou. Teď už je všechno jasné. To se koneckonců dalo čekat. Mé city takto pošlapány. Tupě se zadíval do otevřené legitimace. Byla tam fotografie, nějaké nápisy a nějaká razítka.
"Ano, ano...," zablekotal. "Samozřejmě. Pojďte dál. Co se stalo?"
"Dobrý den," pronesl ten mladý muž velmi zdvořile. "Jste D. A. Maljanov?"
"Ano."
"Kdybyste dovolil, rád bych vám položil několik otázek..."
"Beze všeho...," souhlasil ochotně Maljanov. "Okamžik, prosím vás, ještě tu nemám uklizeno... Zrovna jsem vstal. Že bychom šli do kuchyně...? Ne, tam teď bude svítit slunce. No nic, pojďte dál, já to hned sklidím ..."
Mladý muž vstoupil do obývacího pokoje, skromně zůstal stát uprostřed místnosti a s upřímnou zvědavostí se rozhlédl kolem, kdežto Maljanov zatím narychlo zastlal peřiny, natáhl si košili a džínsy a hnal se k oknu - roztáhnout závěsy a vyvětrat.
"Posaďte se sem, do křesla. Nebo byste raději seděl u stolu? Co se vlastně stalo?"
Mladý muž opatrně prokličkoval mezi papíry poházenými po podlaze ke křeslu, posadil se a položil si na kolena svůj elegantní hranatý kufřík.
"Prosil bych váš občanský průkaz," řekl.
Maljanov zaryl do hromady papírů v zásuvce, vyhrabal legitimaci a podal mu ji.
"Kdo tu ještě bydlí?" otázal se mladý muž s očima upřenýma do průkazu.
"Žena... a syn... Ale ti tu teď nejsou. Jeli do Oděsy... na dovolenou... ke tchyni..."

Mladík položil legitimaci na zavřený kufřík a sundal si tmavé brýle. Normální, trochu prostoduše vypadající mladík. A žádná prokuratura, spíš nějaký prodavač. Nebo řekněme kulisák z televize.
"Dovolte, abych se představil," řekl mladík. "Jsem starší vyšetřovatel prokuratury a jmenuji se Igor Petrovič Zykin."
"Těší mě," opáčil Maljanov.
Vtom si však uvědomil, že on, krucifix, není žádný zločinec, že je, krucifix, starší vědecký pracovník a kandidát věd. A ostatně už žádný kluk. Přehodil si nohu přes nohu, usadil se pohodlněji a suše prohodil:
"Tak prosím, poslouchám vás."
Igor Petrovič nadzvedl svůj elegantní kufřík, také si přehodil nohu přes nohu, kufřík si pustil zpátky na koleno a zeptal se:
"Znáte Arnolda Palyče Sněgového?"
Maljanova tahle otázka nezastihla nepřipraveného. Kdovíproč - ačkoli důvod sám dost dobře nechápal - přesně čekal, že se ho budou vyptávat buď na Válku Vajngartena, nebo na Arnolda Palyče. Proto odvětil stále týmž tónem:
"Ano. Plukovníka Sněgového znám."
"Jak víte, že je to plukovník?" zajímalo Igora Petroviče okamžitě.
"Inu, jak bych vám to vysvětlil...," spustil Maljanov vyhýbavě. "Známe se už dlouho ..."
"Jak dlouho?"
"No... takových pět let..., co jsme se sem přistěhovali ..."
"A za jakých okolností jste se seznámili?"
Maljanov začal vzpomínat. To je pravda, jak ono to tenkrát vlastně bylo? Hrome ..., že by se seznámili tenkrát, když sem poprvé přišel s klíči? Ne, to už jsme se znali...
"Hm...," broukl nakonec, vrátil přehozenou nohu zpátky na podlahu a poškrábal se v týle. "Abych pravdu řekl, už si nevzpomínám. Jednou se stalo, že nejel výtah a Ira - to je moje žena - se vracela s klukem z obchodu a nesla nějaký nákup... A Arnold Palyč jí tuším vzal síťovku i dítě do schodů... Žena ho pozvala dál... a řekla, ať se občas zastaví... A on se zastavil ještě ten večer."
"Měl na sobě uniformu?
"Ne," řekl Maljanov s jistotou.
"Tak... A od těch dob jste byli přátelé, ano?"
"No, jak se to vezme... přátelé... Tu a tam zajde, půjčí si knížku nebo nám sem nějakou přinese..., někdy si dáme čaj..., a když odjíždí na služební cesty, nechává tu klíče ..."
"Proč?"
"Jak to - proč?" namítl Maljanov. "Stát se může ledacos..."
Vlastně má pravdu. Proč? To mě nějak nikdy nenapadlo. Asi jen tak, pro každý případ.
"Asi jen tak, pro každý případ," řekl Maljanov. "Třeba kdyby přijel někdo z příbuzných či známých..."
"A přijel někdy někdo?"
"To ne... Alespoň pokud já se pamatuju, tak ne. Každopádně když jsem tu byl já, nikdo takový se neobjevil. Možná by si vzpomněla moje žena."
Igor Petrovič zamyšleně pokýval hlavou a položil další otázku:
"Mluvil jste s ním někdy o odborných záležitostech, o práci?"
Zase práce ...
"O čí práci?" zeptal se zachmuřeně Maljanov.
"Samozřejmě o jeho. Pokud se nemýlím, byl to fyzik ..."
"Nemám ponětí. Spíš nějaký odborník přes rakety..."
Ještě než stačil domluvit, zamrazilo ho. Jaképak byl? Proč byl? S tím klíčem sem nezašel... Prokristapána, aby se mu tak nakonec něco stalo! Už chtěl zplna hrdla zařvat: Co myslíte tím byl? Ale vtom ho Igor Petrovič dočista vyhodil ze sedla. Bleskurychlým šermířským výpadem vymrštil pravačku proti němu a přímo před nosem mu ze stolu sebral nějaký papír.
"A kde jste přišel k tomuhle?" zeptal se ostře a mírumilovnou masku vystřídala maska dravci. "Tak kde jste to vzal?"
"No dovolte ...," pronesl Maljanov a nadzvedl se.
"Seďte!" okřikl ho Igor Petrovič. Jeho šedivé oči pobíhaly po Maljanovově obličeji. "Jak se vám dostaly do rukou tyhle údaje?"
"Jaké údaje?" zašeptal Maljanov. "Jaké údaje, krucinálfagot?" rozeřval se nepříčetně. "To jsou moje výpočty!"
"To nejsou žádné vaše výpočty," namítl ledově Igor Petrovič také zvýšeným hlasem. "Kde jste vzal tenhle graf?"
Zdálky mu ukázal kousek papíru a zaťukal nehtem na křivku hustoty.
"To mám z hlavy!" odsekl Maljanov sveřepě. "Z téhle hlavy!" a praštil se pěstí do temene. "To je graf závislosti hustoty na vzdálenosti od hvězdy."
"Tohle je křivka růstu zločinnosti v našem obvodě za poslední kvartál," oznámil mu Igor Petrovič.
Maljanov ztratil řeč. Igor Petrovič štítivě sešpulil rty a pokračoval:
"Ani obkreslit to pořádně nedokážete... Ta křivka ve skutečnosti neprobíhá takhle, ale takhle..." Vzal Maljanovovu tužku, vyskočil, položil graf na stůl a přes křivku hustoty začal silně rýt jakousi lomenou čáru a k tomu si pod nos bručel: "A tady v těch místech to probíhá taky jinak, než to máte vy, tady má být takový zobáček..." Když už končil, zlomil hrot, tužku odhodil, usadil se zpátky do svého křesla a lítostivě se na Maljanova zadíval. "Maljanove, Maljanove," pronesl vyčítavě. "Taková odborná kvalifikace, opravdu školený a zkušený pachatel, a vy si počínáte jako poslední amatér..."
Maljanovův pohled zpitoměle putoval z grafu na vyšetřovatelův obličej a zase zpátky. Tohle už bylo trochu moc. Bylo to tak neuvěřitelně moc, že nemělo smysl ani mluvit, ani křičet, ani mlčet. Přísně řečeno by se člověk v takovéto situací

měl vzbudit.
"A co vaše žena, Maljanove, je se Sněgovým v dobrých vztazích?" zeptal se Igor Petrovič původním, bezbarvě zdvořilým hlasem.
"V dobrých...," odpověděl Maljanov tupě.
"Tykají si spolu?"
"Podívejte se," pronesl Maljanov temně, "právě jste mi zkazil celý výkres. Co to má k čertu znamenat?"
"Jaký výkres?" podivil se Igor Petrovič.
"No tenhle, ten graf ..."
"Aha... No, to snad není podstatné. Chodí sem někdy Sněgovoj na návštěvu, když nejste doma?"
"Tak ono to není podstatné...," opakoval po něm Maljanov. "Podstatné to možná není pro vás," pokračoval, roztřeseně sbíral papíry po stole a překotně je cpal do zásuvek. "Člověk, tu dřepí na zadku, maká jako blázen, a pak si přijde bůhvíkdo a klidně mi tvrdí, že to není podstatné..." Posadil se na bobek a sesbíral i poznámky poházené na podlaze.
Igor Petrovič ho s neutrálním výrazem ve tváři sledoval dál a pečlivě vtáčel cigaretu do špičky. Když se těžce oddechující, zpocený a rozčilený Maljanov vrátil zpět na své místo, Igor Petrovič se ho uctivě otázal:
"Můžu si zapálit?"
"Prosím," přivolil Maljanov. "Támhle je popelník... Ale byl bych rád, kdybyste se ptal rychleji, čeká mě spousta práce."
"To závisí jen a jen na vás," namítl Igor Petrovič, delikátně vypustil dým koutkem úst stranou od Maljanova. "Zajímala by mě třeba takováhle věc: Jak Sněgovému obvykle říkáte - plukovníku, příjmením, nebo jménem a jménem po otci?"
"Jak kdy," utrousil Maljanov. "A není to jedno, jak mu říkám?"
"Plukovníku mu říkáte taky?"
"Dejme tomu. A co má být?"
"To je velice zvláštní," řekl Igor Petrovič a opatrně odklepl popel. "On Sněgovoj byl na plukovníka povýšen teprve převčírem ..."
Byla to rána pod pás. Maljanov mlčel a cítil, jak mu nach stoupá do tváří.
"Tak jak jste se dověděl, že Sněgovoj byl jmenován plukovníkem?"
Maljanov mávl rukou.
"No dobře," řekl. "Necháme toho... Tak jsem se pochlubil, no... Tak jsem nevěděl, že je plukovník... nebo vlastně podplukovník... Prostě jsem k němu včera zašel a přes židli viselo plukovnické sako ..."
"Kdy jste u něj včera byl?"
"Večer. Pozdě večer... Vzal jsem si od něj tuhle knihu ..."
Hrome, to si mohl nechat pro sebe s tou knihou! Igor Petrovič si ji okamžitě přitáhl k sobě, zalistoval v ní a Maljanova polil chladný pot, protože neměl ani tušení, co je to vlastně za knížku.
"V jakém je to jazyce?" zeptal se roztržitě Igor Petrovič.
"Nno...," zamumlal Maljanov a chladný pot vyrazil ještě hojněji. "Asi anglicky, ne?"
"To snad ani ne, jak tak na to koukám...," řekl Igor Petrovič zírající do stránek. "Protože tohle je přece cyrilice, žádná latinka... Aha! To je přece normální ruština!"
Maljanova svlažil třetí příval ledového potu, ale Igor Petrovič jen odložil knihu na původní místo, pohodlně se opřel a zadíval se na Maljanova. Maljanov zase upřel pohled na Igora Petroviče a snažil se nemrkat a neuhýbat očima.
"Koho vám nejvíc připomínám?" zeptal se nečekaně Igor Petrovič.
"Prodavače," plácl Maljanov bez přemýšlení.
"Chyba," pokáral ho Igor Petrovič. "Zkuste to ještě jednou."
"Nevím," zabručel Maljanov.
Igor Petrovič si sejmul brýle a vyčítavě pokýval hlavou. "To je zlé! Moc zlé! Horší už to snad ani být nemůže. No to jsem nezažil - prodavače!"
"A koho tedy máte připomínat?" zeptal se Maljanov zbaběle.
Ivan Petrovič nabádavě zagestikuloval brýlemi ve vzduchu.
"Přece neviditelného!" pronesl pomalu a velice důrazně.
V pokoji se rozhostilo měkké a hutné ticho, dokonce i ta auta pod okny jako by přestala rámusit. Maljanov neslyšel ani jediný zvuk a zase si mučivě přál se probudit. A do tohoto ticha náhle zahřměl telefon.
Maljanov se zachvěl. Igor Petrovič patrně taky. Přístroj zazvonil podruhé. Maljanov se vzepřel na opěradlech a tázavě pohlédl na Igora Petroviče.
"No jistě," svolil vyšetřovatel. "To bude zřejmě pro vás."
Maljanov se přesunul na válendu a zvedl sluchátko. Byl to Valka Vajngarten.
"Těbůh, hvězdožroute," utrousil ledabyle. "Co že nezavoláš, ty dobytku?"
"Ale... Měl jsem docela jiné starosti."
"Zábavičky, že jo?"
"Tak nějak...," snažil se Maljanov odpovědět neutrálně. Celou tu dobu cítil v týle upřený pohled. "Poslyš, Valko, já bych ti zavolal později..."
"A co se tam u tebe děje?" zeptal se neklidně Valka Vajngarten.
"Já ti to pak řeknu."
"Nějaká buchta?"
"Ne."
"Tak chlap?"
"Jo..."

Vajngarten znovu zasupěl.
"Hele," ztišil hlas, "já k tobě hned jedu. Mám?"
"Ne! Ještě tys mi tu scházel!"
Vajngarten znovu zasupěl.
"Hele, a není náhodou zrzek?"
Maljanov se bezděky ohlédl na Igora Petroviče. K jeho velkému údivu se vyšetřovatel na něj vůbec nedíval a místo toho si četl ve Sněgového knize a nezvučně přitom pohyboval rty.
"Ale kdepak. A vůbec, co je to za nesmysly? Já ti zkrátka potom brnknu ..."
"Určitě zavolej!" zařval Valka. "Jakmile odejde, okamžitě mi volej!"
"Dobře," řekl Maljanov a zavěsil. Vrátil se na své místo a broukl: "Promiňte."
"To je v pořádku," uklidnil ho Igor Petrovič pohotově. "Vy ale máte široké zájmy, to vám řeknu, Dmitriji Alexejeviči..."
"Nno ..., to ano ..., nestěžuju si...," vymáčkl se Maljanov. Zatraceně, stačila by vteřinka, aby se zorientoval, co je to vlastně za knihu... "Igore Petroviči," oslovil svého návštěvníka prosebně, "nešlo by to už nějak skončit? Je jedna pryč."
"Ale samo sebou!" volal bodře Igor Petrovič. Ustaraně pohlédl na hodinky a vyjmul z kufříku blok. "Takže - včera jste zašel ke Sněgovému. Je to tak?"
"Ano."
"Pro tuhle knihu?"
"No... ano ...," řekl Maljanov a rozhodl se, že k tomu už nic bližšího nedodá.
"Kdy to bylo?"
"Pozdě... Kolem dvanácté ..."
"Neměl jste pocit, že Sněgovoj se chystá k odjezdu?"
"Měl. Vlastně neměl. On sám mi řekl, že dnes ráno odjíždí a staví se tu s klíčí."
"A stavil se?"
"Ne."
"Nemáte ponětí, kam to jezdí?"
"No... přísně vzato ano ..."
"Vykládal vám o tom někdy něco?"
"Samozřejmě ne! O jeho práci jsme spolu nikdy nemluvili."
"A jak mohla vaše žena vědět, že není ženatý?"
"Ééé... Mhm... A ona to snad věděla?"
Igor Petrovič neodpověděl. Zabodl do Maljanova chladný lhostejný zrak a jeho zřítelnice se zlověstně rozšiřovaly a zase smršťovaly. Maljanovovy nervy byly napjaté k prasknutí. Ještě pár vteřin - a začne třískat pěstmi do stolu, prskat, prostě ztratí tvář. Dál už nemohl. Celý tenhle nesmyslný dialog měl nějaký hrozivý podtext, všechno to připomínalo lepkavou pavučinu, do které se někdo neustále snaží přimotat i Irku ...
"To bychom měli," řekl najednou Igor Petrovič a sklapl blok. "Koňak máte zřejmě tady ...," ukázal na bar. "A vodku v lednici. Co máte raději? Vy osobně."
"Já?"
"Ano. Vy. Osobně."
"Koňak," pronesl chraptivě Maljanov a polkl naprázdno. V hrdle měl sucho.
"No výborně!" zaradoval se s roztomilým šarmem Igor Petrovič, lehce se zvedl a drobnými krůčky odcupital k baru. "Aspoň nemusíme chodit daleko ..."
Maljanov nepřítomně sledoval, jak jeho host neobyčejně obratně rozestavuje po stole sklenky, nařezává tenké plátky citrónu a otevírá láhev.
"Mám-li být upřímný," řekl, "jste na tom prabídně. Provaz nedostanete, ale takových patnáct let vám zaručuju."
Pečlivě, aniž uronil jedinou kapku, nalil koňak do sklenek. "Polehčující okolnosti se samo sebou dají někde vyhrabat vždycky, ale věřte mi, že zatím žádné nevidím ani v náznaku. Nevidím, nevidím a nevidím. Dmitriji Alexejeviči, na vaše...," zvedl sklenku a přátelsky Maljanovovi pokynul hlavou.
Maljanov zdřevěnělými prsty uchopil svůj koňak.
"Tak dobrá," pronesl konečně cizím hlasem. "A dovím se alespoň, co se to tu vlastně odehrává?"
"Přirozeně!" zvolal ochotně Igor Petrovič. Napil se, hodil si do úst kolečko citrónu a energicky zakýval hlavou. "To se dovíte! Teď hned vám to všechno vyložím. Už na to mám plné právo."
A vyložil mu to.
Dnes v osm ráno přijel pro Sněgového vůz, který ho měl odvézt na letiště. K velkému řidičovu překvapení plukovník nečekal dole před domem, jak měl ve zvyku. Řidič nějakých pět minut počkal ve voze, pak vyjel nahoru a zazvonil u dveří do bytu. Nikdo mu neotevřel, přestože zvonek určitě fungoval - to řidič moc dobře slyšel. Sjel tedy dolů a z telefonní budky hlásil svým představeným, co se děje. Představení se pokusili dovolat do bytu. Tam bylo neustále obsazeno. Řidič mezitím obešel dům a zjistil, že všechna tři okna Sněgového bytu jsou dokořán a v bytě že svítí všechna světla, přestože slunce už je přirozeně vysoko na obloze. Okamžitě to hlásil. Na místo byly přizváni kompetentní činitelé, kteří okamžitě po příjezdu vypáčili zámek a prohledali celý byt. Při prohlídce bytu se zjistilo, že veškeré osvětlení skutečně svítí, v ložnici na posteli leží sbalený, ale otevřený kufr, a sám Sněgovoj že sedí ve své pracovně u psacího stolu, v jedné ruce drží pistoli typu Makarov a v druhé sluchátko. Dále bylo zjištěno, že Sněgovoj skonal po střelné ráně, vypálené ze zmíněné zbraně z bezprostřední blízkosti. Smrt následovala okamžitě po výstřelu někdy mezi třetí a čtvrtou hodinou ranní.

"A co já s tím mám společného?" vypravil ze sebe přiškrceně Maljanov.
Igor Petrovič mu místo odpovědi podrobně vylíčil, jak vypadala balistická křivka a kde se našla smrtící střela, která prošla lebkou a zaryla se do protější zdi.
"No dobře, to je moc pěkné, ale já se ptal, proč do toho taháte mě?" opakoval svou otázku Maljanov a nepříčetně se přitom bušil do prsou. To už pili třetí sklenku.
"Ale líto vám ho snad je, ne?" otázal se Igor Petrovič. "Je vám ho líto?"
"To bych řekl, že je mi ho líto... Byl to výborný chlap... Ale proč já? Proč jste si zasedl zrovna na mě? Já žádnou zbraň v životě v ruce nedržel. Jsem nevoják... kvůli zraku..."
Igor Petrovič ho neposlouchal. Detailně mu vypověděl, jak se vyšetřovací skupině v enormně krátké době podařilo prokázat, že zesnulý Sněgovoj byl levák, a jak moc zvláštní je ta okolnost, že pistoli držel v pravé ruce...
"No dobře, dobře," souhlasil Maljanov. "Arnold Palyč byl skutečně levák, to mohu potvrdit, protože to dobře vím... Ale jak jste do toho připletli mě...? Já jsem přece celou noc spal. A pak - proč bych ho zabíjel, to mi řekněte!"
"Tak kdo tedy? Kdo?" zeptal se laskavě Igor Petrovič.
"Jak já to mám vědět? To musíte zjistit vy, kdo to byl!"
"Přece vy!" odtušil hnusně vlezlým hlasem Porfirije Igor Petrovič, který si Maljanova prohlížel skrz nazlátlý koňakový filtr. "Vy jste ho zabil, Dmitriji Alexejeviči..."
"To snad Je zlý sen," zaskuhral Maljanov a bezradně rozhodil rukama. Samým zoufalstvím by se býval nejraději rozplakal.
Náhle pokojem proběhl lehký průvan, pohnul zataženým závěsem a do oken vtrhlo zběsilé odpolední slunce, které Igora Petroviče udeřilo rovnou do obličeje. Zamhouřil oči, zastínil si tvář dlaní s křečovitě roztaženými prsty, pohnul se v křesle a chvatně postavil sklenku na stůl. Něco se s ním stalo. Oči rychle zamrkaly, do tváří se vloudil nach a brada se zatřásla.
"Promiňte...," pronesl s trýznivými pochybami v hlase i ve výrazu obličeje. "Dmitriji Alexejeviči! Co má tohle znamenat? Kde to jsem...?" Pohlédl na sklenky a oči se mu rozšířily údivem. "Poslyšte, co se to tady vlastně ..."
Zmlkl, protože v Bobkově pokoji něco bouchlo a s dlouho doznívajícím řinčením se to roztříštilo na kusy.
"Co je to?" zeptal se nastraženě Igor Petrovič. Vše člověčí se z jeho hlasu vytratilo.
"Ale... to je... jeden člověk...," vysoukal ze sebe Maljanov, který ještě stále nechápal, co se to s Igorem Petrovičem tak najednou stalo. Vtom ho však osvítil geniální nápad. "Igore Petroviči!" vyskočil čile. "Pojďte se mnou! Je tam ženina přítelkyně! Ta vám to potvrdí...! Že Jsem celou noc spal doma a nikam jsem neodešel..."
Přetlačujíce se rameny se oba najednou hnali úzkými dveřmi do předsíně.
"Zajímavé, zajímavé," opakoval si tiše Igor Petrovič. "Tak ženina přítelkyně? Na to se rádi podíváme ..."
Bez klepání vtrhli do Bobkova pokoje a zůstali stát. Vládl tu dokonalý pořádek. Po Lidočce ani památky, válenda prázdná a kufr taky pryč. A pod oknem, vedle střepů hliněného džbánu (Chorezm, 11. stol.) seděl Kaljam a tvářil se pozoruhodně nevinně.
"Myslel jste tohle?" zeptal se Igor Petrovič a ukázal na Kaljama.
"Ne," odpověděl Maljanov blbě. "To je náš kocour, máme ho už léta... Ale počkat, kde je Lidočka?" Ohlédl se na věšák. Bílý plášť byl také pryč. "Asi už odešla, jak to vypadá ..."
Igor Petrovič pokrčil rameny.
"Asi," řekl. "Tady každopádně není."
Ztěžka našlapující Maljanov přistoupil k rozbitému džbánu.
"Ty dobytku!" vmetl Kaljamovi a vrazil mu pohlavek. Kocour prudce odskočil a zmizel. Maljanov přidřepl nad střepy. Je napadrť. Takový krásný džbán...
"Bydlí u vás už dlouho?" zeptal se Igor Petrovič.
"Přijela teprve včera."
"Má tu věci?"
"Nevidím je," odpověděl Maljanov. "Plášť taky někam zmizel."
"To je divné, nemyslíte?" pronesl významně Igor Petrovič.
Maljanov mlčky mávl rukou.
"Vem ji čert," chlácholil ho Igor Petrovič. "Pojďme zpátky, dáme si ještě panáka ..."
Vtom se dveře z chodby rozlétly a do předsíně ...«

6. »... výtah zavřel a zahučel motor. Maljanov zůstal sám.
Dlouho stál na prahu Bobková pokoje opřen ramenem o veřej a nemyslel vůbec na nic. Odněkud se vynořil Kaljam, nervně poškubávaje ohonem přešel kolem něj, vyběhl na chodbu k výtahu a jal se pečlivě olizovat cementovou podlahu.
"Jak chcete," vypravil ze sebe Maljanov, se zjevným úsilím se odtrhl od veřeje a vrátil se do obývacího pokoje. Bylo tam nakouřeno, na stole stály tři sklenky - dvě prázdné, třetí dopitá jen zpola - slunce už se doplazilo až ke knihovnám. Chvíli poseděl v křesle a dorazil svůj koňak. Za oknem to všedně rachotilo a lomozilo, ze schodiště sem otevřenými dveřmi doléhaly dětské nářky a monotónní hukot, doléhající ze strojovny výtahu. Zavoněla zelňačka. Maljanov vstal, provrávoral předsíní, praštil se ramenem o veřej, co noha nohu mine se vyploužil na schodiště, přešel chodbu a zastavil se u Sněgového dveří. Byly zapečetěné a kapka pečetního vosku ulpěla i na zámku. Opatrně se jí dotkl konečky prstů a ruka bezděky polekaně ucukla. Vše, co se stalo, se skutečně stalo. Všechno to byla pravda. Občan Sovětského svazu Arnold Pavlovic Sněgovoj odešel ze života.«

Kapitola čtvrtá
7. »Umyl sklenky a uklidil je zpátky na místo, smetl střepy v Bobkově pokoji a dal Kaljamovi kousek ryby. Pak si vzal vysokou sklenici, ze které Bobka pije mléko, rozklepl do ní tři vajíčka, nadrobil do toho chleba, vše bohatě posolil, popepřil a zamíchal. Hlad neměl, vše konal čistě automaticky. Vzniklou břečku snědl u dveří na balkón, zahleděn na prázdný dvůr zalitý sluncem. Ani stromeček sem neráčili zasadit. Alespoň jeden jediný kdyby tu byl.
Jeho myšlenky plynuly chabým cúrkem, a vlastně to ani nebyly myšlenky - spíš jen takové zbytky intelektuální aktivity.
Ne, Sněgovoj zemřel, to už je jasné. Sněgového už neuvidím. Byl to dobrý člověk, jenom nějak bláznivý. Takový věčně neusazený..., zvlášť včera. Ale někomu přece telefonoval, ještě tomu člověku chtěl něco sdělit, vysvětlit, na něco upozornit. Maljanov se otřásl. Postavil do dřezu prázdnou sklenici - zárodek budoucí hromady špinavého nádobí. Ale že Lidočka tu kuchyň uklidila bezvadně, všechno tu jen září... On mě přece v souvislosti s Lidočkou varoval. A opravdu - s tou Lidočkou je to nějaké divné.
Maljanov najednou vyběhl do předsíně, pod věšákem padl na podlahu a horečně pátral po Irčině vzkazu. Ale ne, to ne. Všechno je v pořádku. Písmo je jasně Irčino a slovník taky... A vůbec: proč by zrovna vrah myl nádobí?!«

8. »... bylo u Valky obsazeno. Maljanov zavěsil, roztáhl se po válendě a zabořil obličej do drsné látky. S tím Valkou taky není všechno v pořádku. Chová se hystericky... Na co se mě to ptal, že mi to připadalo tak zvláštní...? Valko, Valko, tvoje starosti na mou hlavu! Ale ne, ať přijede. On je hysterický, já jsem hysterický, třeba ve dvou něco vymyslíme ...
Vtom v předsíni za jeho zády někdo zakašlal. Do Maljanova jako když střelí. Samozřejmě zbytečně. V předsíni nikdo. V koupelně taky ne. Ani ve spíži. Zkontroloval zámek, vrátil se na válendu, a teprve teď si povšiml, že se mu klepou kolena. Krruci, nervy dodělávají... Ještě jednou vytočil Valkovo číslo, ale hned sluchátkem praštil. Zavolám mu od Večerovského. Natáhl si čistou košili, sáhl do kapsy, jestli má klíče, zamkl za sebou dveře a vyběhl nahoru.
Fil byl naštěstí doma. Jako obyčejně budil dojem, že se chystá někam na recepci a za pět minut pro něj má přijet vůz. Na sobě měl nějaký až hříšně nádherný krémový oblek, přepychové mokasíny a nevídanou kravatu. Kravata při takovéto příležitosti působila na Maljanova obzvlášť depresivně. Nedokázal si v hlavě srovnat, jak se asi dá doma pracovat v kravatě. "Děláš?" zeptal se.
"Jako obvykle."
"Zaběhl jsem jen na chvilku."
"Samozřejmě," přikývl Večerovskij. "Dáš si kávu?"
"Počkej," zarazil ho Maljanov. "Nebo vlastně ano."
Zašli do kuchyně. Maljanov se posadil na svou židli a Večerovskij se věnoval kávovaru. "Udělám ti vídeňskou," navrhl zády k hostu. "Klidně," ozval se Maljanov. "Smetanu máš?" Večerovskij neodpověděl. Maljanov sledoval, jak pod tenkou krémovou látkou opisují složité křivky jeho ostré lopatky.
"Byl u tebe vyšetřovatel?" zeptal se. Lopatky na okamžik zastavily svůj běh a nad pokleslým ramenem zvolna vyšla obracející se dlouhá pihovatá tvář s povislým nosem a ryšavým obočím, teď vytaženým vysoko nad okraj masivních obrub módních brýlí.
"Promiň, ale na co ses to ptal?"
"Ptal jsem se tě, jestli u tebe dneska byl vyšetřovatel."
"A proč právě vyšetřovatel?" zajímalo Večerovského.
"Protože se zastřelil Sněgovoj," vysvětlil mu Maljanov. "U mě už byli."
"Kdo je to Sněgovoj?"
"Přece ten strejda, co bydlí naproti nám. Ten přes rakety..."
"Aha."
Večerovskij se sklonil zpátky nad kávovar a lopatky se znovu rozběhly.
"Copak tys ho neznal?" zeptal se Maljanov. "Měl jsem takový pocit, že jsem vás kdysi představoval."
"Ne," opáčil Večerovskij. "Pokud mě paměť neklame, tak ne."
Po kuchyni svůdně zavoněla káva. Maljanov se usadil pohodlněji. Má mu to vykládat, nebo raději ne? V téhle rozzářené a provoněné kuchyni, kde bylo bez ohledu na nepříčetně rozpálené slunce tak krásně chladno, kde všechno vždy stálo na svém místě a vše bylo té nejlepší kvality - na světové úrovni či ještě o něco vyšší - se veškeré události uplynulých čtyřiadvaceti hodin zdály obzvlášť praštěné, divoké a nepravděpodobné..., jako by je porodila nečistá síla.
Chvíli mlčky vychutnávali vídeňskou kávu. První promluvil Večerovskij:
"Včera jsem chvíli uvažoval o tom tvém problému... Nezkoušel jsi použít Hardtwigovy funkce?"
"Taky mě to napadlo," řekl Maljanov, "a došel jsem k tomu vlastním rozumem."
"A klaplo to?"
Maljanov odstrčil prázdný šálek,
"Podívej se, File," řekl. "Jaképak Hardtwigovy funkce, pardyjé kopyto? Mně jde hlava kolem, a ty si klidně..."«

9. »... na chvíli se odmlčel, pohladil si dvěma prsty hladce vyholenou tvář a pak zadeklamoval:
"Sami neměli jsme sílu uzřít smrti tvář, až se zraky rouškou zastřenými dospěli jsme k ní..." A dodal: "Chudák."
Nebylo jasné, koho má na mysli.
"Ale ne, všemu bych rozuměl," namítl Maljanov. "Jenže ten vyšetřovatel..."
"Chceš ještě kávu?" přerušil ho Večerovskij.
Maljanov zakroutil hlavou a Večerovskij vstal.
"Tak pojďme do pokoje."

Přešli do pracovny. Večerovskij se posadil ke stolu - k naprosto prázdnému stolu s opuštěným listem papíru uprostřed - vyjmul ze zásuvky mechanický telefonní seznam, chvíli šmejdil očima po řádcích a vytočil číslo.
"Prosil bych staršího vyšetřovatele Zykina," pronesl unaveným šéfovským hlasem. "Snad jste slyšel, že Zykina, Igora Petroviče... Tak on je na akci... Děkuji." Zavěsil. "Starší vyšetřovatel Zykin je na akci," oznámil Maljanovovi.
"Ukázal mi legitimaci...," bránil se Maljanov. "Nebo si snad myslíš, že to byli podvodníci?"
"To sotva."
"Taky jsem si říkal. Že by někdo pro mizernou láhev koňaku rozpumpoval takové divadýlko... a ještě ke všemu hned vedle zapečetěného bytu?"
Večerovskij přikývl.
"A ty se klidně vytasíš s nějakými Hardtwigovými funkcemi!" řekl Maljanov dotčeně. "Copak já mám teď pomyšlení na práci?"
Večerovskij si ho pronikavě změřil svýma ryšavýma očima.
"Dimo, a nezarazilo tě, že se Sněgovoj tak najednou zajímá o tvou práci?"
"Aby ne! V životě jsme spolu o práci nemluvili..."
"Cos mu na to odpověděl?"
"Nic. Měl jsem pocit, že je rozčarován. Tu statek - onde voda, tak nějak to vyjádřil."
"Jak že?"
"Tu statek - onde voda ..."
"A co to má znamenat?"
"Asi z nějakého klasika... V tom smyslu, že já o voze, a ty o koze ..."
"Aha...," Večerovskij přemýšlivě zamrkal kravskými řasami, sáhl na okno pro ideálně naleštěný popelník, vyjmul ze stolu dýmku a váček s tabákem a začal si ji nacpávat.
"Aha... Tak tu statek - onde voda, říkáš... To není špatné... Musím si to zapamatovat."
Maljanov napjatě vyčkával. Moc v něj věřil. Večerovskij totiž disponoval vysloveně nelidským mozkem. Maljanov neznal jiného člověka, který by z prosté sumy daných fakt dokázal vyvozovat tak nečekané závěry.
"Tak co?" otázal se Maljanov dychtivě.
Večerovskij už měl dýmku nacpanou a teď Ji stejně nespěchavě a s gustem rozkuřoval. Dýmka tichounce syčela.
Večerovskij několikrát zatáhl a zeptal se:
"Dimo ..., p-p ..., a jak daleko ses vlastně od čtvrtka dostal? Jestli se nemýlím..., p-p..., ve čtvrtek jsme spolu mluvili naposledy."
"No a co má být?" zeptal se podrážděně Maljanov. "Já teď mám, pokud jsi to ještě nepochopil, docela jiné starosti..."
Tato slova přítel ponechal zcela bez povšimnutí, jen na něj dál upíral své ryšavé oči a pobafával z dýmky. Typický Večerovskij. Položil otázku a teď čeká, až dostane odpověď. A Maljanov to vzdal, věřil, že Večerovskij ví, co dělá, že ví, co má význam a co ne.
"Pokročil jsem celkem slušně," řekl a ve stručnosti Večerovskému vyložil, jak se mu podařilo úlohu přeformulovat a upravit ji nejdřív do rovnic ve vektorové formě a nakonec transformovat do integrodiferenciálních rovnic; jak se mu začala rýsovat fyzikální podstata věci, jak se dobral M-dutin a jak ho včera konečně napadlo uplatnit Hardtwigovy transformace.
Večerovskij ho poslouchal nadmíru pozorně, nepřerušoval ho a nepokládal žádné další otázky a jen jednou, když se Maljanov rozohnil natolik, že bezděky uchopil osamělý kus papíru na stole a pokusil se na druhou stranu něco napsat, ho zarazil a požádal: "To ne, stačí, když mi to vyložíš ústně ..."
"Jenže nic z toho, co jsem ti teď vyložil, už jsem nestačil udělat," uzavřel unyle Maljanov. "Protože nejdříve začaly všelijaké pitomé telefonáty, což by bývalo ještě jakž takž šlo, ale pak se přihnala ta Lidočka a bylo zle ..."
Večerovskij se spolehlivě zahalil do oblak a pruhů medově aromatického dýmu.
"To není špatné, to opravdu není špatné...," zazněl jeho poněkud šeplavý hlas. "Ale mám takový pocit, žes přestal v tom nejzajímavějším ..."
"Já jsem nepřestal, já byl zastaven!"
"Ano," souhlasil Večerovskij.
Maljanov se udeřil pěstmi do kolenou.
"Zatraceně, a já bych teď tak nutně potřeboval pracovat! A přitom vůbec nedokážu myslet. Každé šustnutí v mém vlastním bytě mě vyděsí k smrti..., a k tomu ještě ta báječná vyhlídečka na příštích patnáct let..."
Už poněkolikáté do své promluvy zapletl oněch nešťastných patnáct let a pořád čekal, že Večerovskij řekne: "Prosím tě, nech toho, jakýchpak patnáct let, to je přece jasné nedorozumění...," ale Večerovského ani tentokrát nic takového nenapadlo. Místo toho se Maljanova začal dlouze a podrobně vyptávat na telefonáty: Kdy začaly? (Pokud možno přesně.) Kam dotyční volali? (Alespoň pár konkrétních příkladů.) Kdo byli volající? (Muži? Ženy? Děti?) Když se mu Maljanov svěřil s obsahem rozmluv s Vajngartenem, patrně ho to zarazilo a na chvíli se odmlčel, ale pak zase jel dál. Co Maljanov odpovídal? Bral každý telefon? Co mu řekli na poruchách? A co má znamenat ta lapálie se zásilkovou službou? Prosil bych co nejpodrobněji... Jak vypadal ten chlápek? Co říkal? Co přinesl? Co z balíčku ještě zůstalo?
Únavným výslechem Maljanova vehnal do náruče bezbřehé sklíčenosti, protože ten chudák absolutně nechápal, k čemu to všechno a jaký to má vztah k jeho trampotám! Nakonec Večerovskij přece jen umlkl, podloubal se ve vyhaslé dýmce, Maljanov zapraskal klouby sepjatých rukou a teskně hlesl:
"Co bude dál? Co se z toho asi vyklube?"
Večerovskij mu bez meškání odpověděl:
"Kdoví, co čeká nás, kam bude se náš osud brát. Bude i silný, však podlý také bude. A přijde smrt a vyřkne ortel svůj.

Nač ale do dnů příštích pohled vnořovat ..."
Že jsou to nějaké verše, Maljanov pochopil až ve chvíli, kdy Večerovskij skončil a zmocnil se ho záchvat sípavého houkání, které v jeho případě znamenalo spokojený smích. Takhle asi houkali Wellsovi marťané chlemtající lidskou krev, kdežto Večerovskij se ke stejným zvukům uchyloval zejména tehdy, když se mu líbily nějaké verše. Člověk by býval věřil, že potěšení, které zakoušel při recitaci dobré poezie, je čistě fyziologické povahy.
"Víš co, jdi mi někam!" rozčertil se Maljanov.
A Večerovskij přednesl další tirádu - tentokrát prozaickou:
"Když je mi mizerně, pracuji. Když mám nepříjemnosti, když na mě dolehne beznaděj, když mě nebaví žít - usedám k práci. Možná existují i jiné recepty, ale ty neznám. Nebo mi nepomáhají. Pokud ti mám poradit, prosím: Pusť se do práce. Lidé jako my k tomu zaplaťpánbůh nepotřebují nic jiného než papír a tužku..."
Dejme tomu, že tohle Maljanov věděl i bez jeho přispění. Z knih. Jenže v jeho případě bylo všechno jinak. Dokázal pracovat jen tehdy, když mu bylo lehce u srdce a nevznášely se nad ním žádné pohromy.
"K tobě si tak přijít pro pomoc...," postěžoval si. "Víš ty co? Já radši zavolám Vajngartenovi. Stejně je mi divné, proč se mě vyptával na Sněgového ..."
"Beze všeho," souhlasil Večerovskij. "Jenom tě moc prosím - pokud tě to nebude obtěžovat, přenes si telefon vedle."
Maljanov uchopil aparát a vláčel šňůru za sebou do sousední místnosti.
"Jestli chceš, můžeš zůstat u mě," nabídl mu Večerovskij. "Papíru mám dost a tužku ti taky půjčím ..."
"Díky," řekl Maljanov, "uvidíme." Tentokrát Vajngarten nebral telefon. Maljanov ho nechal desetkrát zazvonit, stiskl vidlici, vytočil číslo ještě jednou, znovu nechal Vajngartenův přístroj desetkrát zazvonit a teprve pak definitivně zavěsil. Tak. Co teď? Mohl by tu samozřejmě zůstat, je tu příjemně ticho. V každé místnosti klimatizace. Návěsy a kvílející brzdy tu taky není slyšet, okna vedou do dvora. Vtom však pochopil, že o to vůbec nejde. On se prostě bál návratu domů. To je mi situace. Svůj domov mám ze všeho na světě nejraději, a teď se tam bojím vrátit. Tak to ne! rozhodl se. K tomu mě nedokopete. To pardon.
Rozhodným gestem shrábl telefon a vrátil ho na místo.
Večerovskij seděl zahleděný na svůj kousek papíru a tichounce po něm poklepával tím nejvznešenějším parkerem, jaký si vůbec lze představit. Papír byl zpola popsán symboly, jimž Maljanov nerozuměl.
"Já jdu, File," řekl.
Večerovskij k němu zdvihl ryšavou tvář.
"Jistě... Zítra zkouším, ale dnes jsem celý den doma. Zavolej nebo se stav."
"Dobře."
Seběhl do svého patra, po paměti nahmátl v kapse klíče, zahnul na poslední úsek schodů a strnul. Tak! Srdce se mu propadlo až někam do žaludku a tam začalo pomalu a rovnoměrně bušit jako parní beranidlo. Táák... Dveře od bytu byly pootevřené.
Po špičkách se přikradl až k prahu a zaposlouchal se. Uvnitř někdo byl. Hučel tam neznámý mužský hlas a něco mu odpovídal hlásek neznámého chlapce ...«

Kapitola pátá
10. »... seděl v podřepu nějaký muž a sbíral střípky rozbité sklenky. Mimoto byl v kuchyni ještě tak pětiletý hoch. Seděl na židli u stolu s rukama pod sebou, kopal nohama a s náramným zájmem pozoroval, Jak se sbírají střepy.
"Nazdar, otče!" zvolal vzrušeně Vajngarten, sotva Maljanova spatřil. "Kde ses flákal?"
Jeho obrovské líce plály nafialovělým ruměncem, olivově černé oči se leskly a tuhé smolné vlasy trčely na všechny strany. Bylo zřejmé, že už má pořádně nakoupeno. Na kuchyňském stole byla přítomna poloprázdná láhev exportní stoličné a různé pochoutky z balíku zásilkové služby.
"Jen klid a nohy v teple," pokračoval Vajngarten. "Irky jsme se ani netknuli. Čekáme na tebe."
Muž, který sbíral střepy, se zvedl. Byl to urostlý krasavec se skandinávskou bradkou a sotva patrným začínajícím bříškem. Rozpačitě se usmíval.
"Taktaktak!" pronesl Maljanov, vstoupil do kuchyně a okamžitě pocítil, jak srdce stoupá ze žaludku vzhůru a vrací se na své místo. "A to se říká můj dům - můj hrad, či jak je to!"
"Ztečený hrad, otče, dobytý hrad!" rozeřval se Vajngarten. "Kde bereš tuhle vodku, ty chlape! A takový žrádlo!"
Maljanov podal krasavci ruku a neznámý jeho gesto opětoval, jenže jeho pravice byla plná střepů. Vznikla drobná, příjemně trapná pauza.
"Trochu jsme si tu ve vaší nepřítomnosti zahospodařili...," poznamenal krasavec provinile. "Za to můžu já."
"Ale, prosím vás, taková hloupost, ukažte, já to hodím do koše ..."
"Strejda je zbabělec," pronesl najednou chlapec jasně a zvonivě.
Maljanova zamrazilo. Ostatní podle jeho soudu zamrazilo taky.
"No tak, buď zticha...," poprosil ho krasavec a nesměle chlapci pohrozil prstem.
"Slyšelos, dítě?" přidal se Vajngarten. "Přece jsi dostalo čokoládu. Tak seď, konzumuj a neotravuj."
"A proč jsem zbabělec?" zeptal se Maljanov a sedl si. "Proč mi ubližuješ?"
"Já ti náhodou vůbec neubližuju," namítl chlapec, který si příchozího prohlížel jako vzácné exotické zvíře. "Jen jsem řekl, co jsi zač ..."
Krasavec už se mezitím zbavil střepů, utřel si dlaň a znovu napřáhl pravici k Maljanovovi. "Zachar," představil se. Muži si vyměnili obřadný stisk.
"Do práce, panstvo, do práce!" pronesl starostlivě Vajngarten a spokojeně si zamnul ruce. "Přines ještě dvě skleničky

..."
Maljanov došel do baru, vzal koňak a sklenky, vyplázl jazyk na křeslo, ve kterém přednedávnem seděl Igor Petrovič, a vrátil se do kuchyně. Stůl se pod rozmanitými lahůdkami jen prohýbal. Teď se najím a napiju, rozhodl se s veselou zarputilostí. Chlapci jsou pasáci, že přijeli...
Jenže všechno dopadlo jinak, než si Maljanov představoval. Sotva se poprvé napili a on se s potěšeným mručením zakousl do obrovského obloženého chlebu, Vajngarten ho naprosto střízlivým hlasem požádal:
"A teď nám, otče, řekni, co se tu s tebou dělo."
Maljanov se zakuckal.
"Jak to myslíš?"
"Podívej se," řekl Vajngarten, který už nezářil jako měsíček na hnoji, "jsme tu tři a každému z nás se něco přihodilo. Takže stydět se nemusíš. Co ti řekl ten zrzek?"
"Večerovskij?"
"Ale ne, co sem pleteš Večerovského? Přišel k tobě maličký zrzavý mužík v takovém těsném černém obleku... Co ti řekl?"
Maljanov ukousl co největší sousto a mechanicky ho žvýkal, ale chuťový prožitek se nedostavil žádný. Všichni tři se teď dívali na něj. Zachar rozpačitě, s plachým úsměvem a jeho pohled co chvíli unikal někam do koutů. Vajngarten poulil oči jako smyslů zbavený a zřejmě se chystal zase řvát. A chlapec, který v ruce třímal upatlanou tabulku čokolády, se k němu naklonil celou horní polovinou trupu, jako by mu chtěl skočit do úst.
"Hoši," řekl Maljanov nakonec. "Co to pořád máte s tím zrzkem? Žádný zrzek tu nebyl, v mém případě je všechno mnohem horší."
"Tak dělej, prosím tě, vykládej," pobízel ho nedočkavě Vajngarten.
"A proč bych to měl vykládat?" vybuchl Maljanov. "Já z toho rozhodně nehodlám dělat žádné tajnosti, ale rád bych věděl, co to tady na mě hraješ! Radši mi něco řekni ty sám. Moc by mě například zajímalo, odkud vůbec víš, že se tu něco stalo."
"Mluv nejdřív ty a pak to řeknu já," trval na svém Vajngarten. "A nakonec Zachar."
"No vidíš, a já bych chtěl, abyste nejdřív vykládali vy dva," odsekl Maljanov a nervózně si mazal další krajíc. "Vy jste dva, a já jsem sám ..."
"Mluv ty," rozkázal najednou chlapec a energicky ukázal na Maljanova.
"Ticho, ticho ...," zašeptal Zachar, který rozpaky nevěděl, kudy kam.
Vajngarten se nevesele uchichtl.
"To je váš kluk?" zeptal se Maljanov Zachara.
"Řekl bych, že můj...," odpověděl nepříliš přesvědčeně Zachar a zadíval se do země.
"Ale jeho, to víš, že jeho...," zahučel netrpělivě Vajngarten. "Ten kluk koneckonců patří do Zacharova povídání. Dělej, Miťko, a nech komedií."
Dočista Maljanova zmátli. Odložil chléb a rozpovídal se. Vzal to od samého začátku, od těch telefonátů. Když člověk během nějakých dvou hodin vypráví týž strašidelný příběh už podruhé, bezděky v něm začíná objevovat i ty humornější stránky. Za chvíli už si uvědomoval, jak se rozvášnil, Vajngarten prokládal jeho vyprávění přehršlemi drobivého smíchu, obnažoval mohutné zažloutlé tesáky a Maljanov učinil doslova svým životním cílem rozesmát i krasavce Zachara, ale to se mu nepodařilo - Zachar se jen plaše, téměř žalostně uculoval. Když Maljanov dospěl až ke Sněgového sebevraždě, nebylo do smíchu nikomu.
"Lžeš!" zasípěl Vajngarten.
Maljanov jen trhl ramenem.
"Jak jsem koupil...," řekl. "A dveře má zapečetěné, klidně se běž podívat."
Vajngarten zmlkl, poklepával tlustými prsty po stole a do taktu poškubával tvářemi, pak se najednou hlučně zvedl, na nikoho ani nepohlédl, protáhl se mezi Zacharem a chlapcem a těžce oddusal ven. Bylo slyšet, jak mlaskl zámek na venkovních dveřích a do bytu zavanula vůně zelňačky.
"Achichach...," povzdechl si smutně Zachar.
Chlapec mu podal usmolenou čokoládu a rozhodně požadoval:
"Kousni si!"
Zachar si pokorně kousl a neochotně žvýkal. Klaply dveře. Vajngarten zase nikoho neuznal za hodná pohledu, zakormidloval na své místo, šplouchl si do sklenky vodku a ochraptěle broukl:
"A dál...?"
"Co dál? Dál jsem šel k Večerovskému... Ti chlapi odtáhli, tak jsem taky šel... Teprve teď jsem se vrátil."
"A zrzek?" nedal si pokoj Vajngarten.
"Podívej se, Valko," řekl Maljanov. "Slyšel jsi všechno přesně tak, jak to tady probíhalo. A teď táhni k čertu. Třetí výslech za den, to už je na mě trochu moc..."
"Valjo ...," zasáhl nerozhodně Zachar, "a nejde tady o něco jiného?"
"Neblázni, otče!" škaredil se Vajngarten. "Jak by to mohlo být něco jiného? Má spoustu práce a oni ho nenechají dělat... Kdepak něco jiného! A pak - přede mnou ho přece přímo jmenovali ..."
"Kdo mě jmenoval?" otázal se Maljanov v předtuše nových nepříjemností.
"Já chci čurat," oznámil jasným hláskem chlapec.
Všichni na něj vyvalili oči. On si je jednoho po druhém pěkně prohlédl, slezl se židle a řekl Zacharovi:
"Pojď!"
Zachar se provinile zaculil, hlesl: "No tak poběž ...," a zmizeli.

"Tak kdo o mně mluvil?" dorážel Maljanov na Vajngartena. "Co je zase tohle za novinky?"
Vajngarten sklonil hlavu ke straně a zaposlouchal se, co se odehrává na záchodě.
"A Gubar už je na háku," pronesl s jakýmsi zarmouceným zadostiučiněním. "Ten je prostě na háku, a hned tak se z něj nedostane ..."
V Maljanovově mozku se něco lepkavě převalilo.
"Gubar?"
"No ano, Zachar. To víš, tak dlouho se se džbánem pro vodu chodí..."
Maljanov si vzpomněl.
"Není on taky přes rakety?"
"Kdo? Zachar?" podivil se Vajngarten. "Ale kdepak, to sotva... Je to technik, zlatý ručičky. Vyrábí blechy s elektronickým ovládáním... Ale to by nebylo to největší neštěstí. Jeho neštěstí spočívá v tom, jak pozorně a důkladně respektuje každý svoje přání. To mi řekl von sám. A povšimni si, otče, že je to svatá pravda..."
Chlapec už mezitím dorazil zpátky do kuchyně a vyškrábal se na svou židli. Zachar vkročil hned za ním. Maljanov mu řekl:
"Víte, Zachare, já si zrovna vzpomněl, že Sněgovoj se na vás vyptával..."
A Maljanov se poprvé v životě stal svědkem toho, jak člověku někdo bledne přímo před očima. Jak doslova bělá, až připomíná list čistého papíru.
"Na mě?" zeptal se Zachar jen rty.
"No ano ..., včera večer..." Maljanov se lekl. Takovou reakci přece jen neočekával.
"Tys ho snad neznal?" oslovil Zachara tlumeně Vajngarten.
Zachar mlčky zakroutil hlavou, sáhl si pro cigaretu, půl krabičky přitom vysypal na podlahu, začal rozsypané cigarety chvatně sbírat a Vajngarten hekl a zabručel: "Tuhle věc musíme nějak to, otcové...," a všem nalil další vodku. Jenže vtom se ozval chlapec:
"No bože, to přece ještě nic neznamená!"
Maljanov se zachvěl ještě víc než před chvíli, ale Zachar se okamžitě napřímil a zadíval se na syna s jakousi nadějí, či jak to popsat.
"To bude prostě náhoda," pokračoval chlapec. "Stačí podívat se do telefonního seznamu, Gubarů je tam dobrých osm kousků ..."«

11. »... znal Maljanov od šesté třídy. V sedmé se skamarádili a do konce školy spolu seděli v jedné lavicí. Vajngarten se s léty neměnil, jen se rozrůstal na všechny strany. Vždycky byl veselý, tlustý a masožravý a vždycky něco sbíral - jednou známky, Jindy mince, poštovní razítka nebo etikety z pivních láhví. Věčně dotíral na své okolí a požadoval od něj drobné - pátral totiž po nějakých raritních měďácích. A věčně se zmocňoval cizích dopisů a loudil obálky s razítky. Při tom všem však své věci rozuměl, ve svém ústavu byl už dávno velký šéf, seděl nejméně ve dvaceti celosvazových i mezinárodních vědeckých komisích, neustále se coural někde po zahraničí, po všelijakých kongresech a vůbec to byl skorodoktor věd. Ze všech svých známých si nejvíc považoval Večerovského, protože Večerovskij byl laureát a Valka sám o laureátství usiloval tak enormně, až se mu z toho dělalo mdlo. Už stokrát Maljanovovi líčil, jak si připne medaili a s tou medailí vyrazí na rande. Každá schůzka pro něj byla učiněným dobrodružstvím - nezávisle na tom, jak dopadla. Jeho mimořádně krásná, ale poněkud melancholická žena Světka nad ním už dávno mávla rukou, tím spíš, že ji střežil jako oko v hlavě, a když se s ní objevil na veřejnosti, každou chvíli se kvůli ní pral. Valka se vůbec rád popral, takže chodit s ním do restaurace bylo opravdu za trest... Zkrátka žil vesele, vyrovnaně, úspěšně a bez větších otřesů a výkyvů.
Ukázalo se, že v jeho případě se ty otřesy a výkyvy dostavily už před dvěma týdny, kdy série pokusů, zahájená v loňském roce, najednou začala přinášet naprosto nečekané, ba senzační výsledky ("tomu byste, otcové, nerozuměli, protože celá věc úzce koresponduje s reverzní transkriptázou, neboli RNA-dependentní DNA-polymeráza, neboli prostě revertáza - takovej enzym ve složení onkovirů, což zavání nobelovkou, to vám teda, otcové, řeknu docela upřímně"). Ve Vajngartenově laboratoři tyto výsledky nikdo kromě něho samotného nedokázal správně zhodnotit a ocenit. Většině lidí to bylo, jak je v podobných případech obvyklé, dokonale putna, kdežto zbylých pár tvůrčím způsobem uvažujících hlav se prostě rozhodlo, že série se nezdařila. Navíc se vše odehrávalo uprostřed léta, kdy se všichni především ženou na dovolenou, kterou Vajngarten naprosto přirozeně nikomu nepodepisoval. Nu a z toho všeho se vyvinula docela obstojná polízanička - ti ukřivdění se obrátili na odborovou i stranickou organizaci. Těsně před polízaničkou na jedné schůzi polooficiálně zaznělo, že ředitelem nového supermoderního biologického střediska, jehož výstavba právě končí v Dobroljubovu, by měl být jmenován soudruh Valentin Andrejevič Vajngarten.
V. A. Vajngartenovi šla z této informace hlava kolem, ale přesto si včas dokázal spočítat, co - za prvé - takové ředitelování znamená, dokud je jen holubem na střeše, a že i kdyby se mělo změnit ve vrabce v hrstí, bude - to za druhé - takové vystřelení V. A. Vajngartena směrem vzhůru zároveň znamenat jeho vyšachování z aktivního výzkumu přinejmenším na půldruhého roku, možná i na dva. Kdežto taková nobelovka, otcové, je přece jen nobelovka! Proto Vajngarten prozatím slíbil, že si to rozmyslí, ale ve skutečnosti se vrátil ke své záhadné zpětné transkriptáze a k neutichající polízaničce. Neuplynuly ani dva dny, když si ho k sobě zavolal soudruh akademik, jinak šéf ústavu, poptal se ho na běžné pracovní záležitosti ("Držel jsem jazyk za zubama, otcové, a byl jsem svrchovaně uzavřenej!"), navrhl mu, aby už zanechal těch pochybných alchymistických kejklí a raději se věnoval úkolu tomu a tomu, který má velký národohospodářský význam, pročež slibuje nesčetná materiální a duchovní blaha, za což on, akademik a šéf ústavu, ručí Vajngartenovi hlavou, jak má jednu.
Vajngarten zaskočený velkolepou šíří netušených obzorů byl tak neopatrný, že se pochlubil i doma, ale co doma - před

tchyní, kterou oslovuje námořní zkratkou kadrustup, protože tchyně je skutečně kapitánem druhého stupně ve výslužbě. A nad jeho hlavou se stáhla černá mračna. "Otcové, od tý chvíle se má domácnost změnila ve velkoprádelnu, kde mě neustále ždímali a žádali, abych okamžitě souhlasil, a to se vším beze zbytku..."
Jenže laboratoř zatím bez ohledu na polízaničku dál chrlila výsledky, jeden překvapivější než druhý. Vtom však umírá nějaká vzdálená tetička, příbuzná z pátého kolena, snad z otcovy strany, a když Vajngarten běhal kolem pozůstalosti, objevil na půdě jejího domu v Kavgolovu bednu nabitou mincemi sovětské ražby, které přestaly platit po reformě v jednašedesátém. Na to, aby člověk uvěřil, musel Vajngartena dobře znát, ale jakmile tuhle truhlu objevil, přestaly ho zajímat všechny ostatní projevy života pozemského včetně nobelovky na spadnutí. Zavřel se doma, čtyři dny přebíral obsah bedny a nereagoval ani na telefonáty z ústavu, ani na ždímací manévry kadrustupa. A v bedně se našly skutečně skvělé exempláře. Prostě velkolepé! Ale o to nešlo.
Když skoncoval s mincemi, vrátil se do laboratoře a pochopil, že jeho objev už je víceméně na světě. Samo sebou zbývalo ještě plno nejasností a všemu získanému materiálu teď bylo třeba dát náležitou formu - což mimochodem také není práce z nejmenších a nejpříjemnějších - ale teď už nepochyboval: šlo o zcela novou, epochální věc. A Vajngarten se roztočil jako veverka v kole. Okamžitě vyřešil všechny skandály v laboratoři, během čtyřiadvaceti hodin vyvezl děvčata i s kadrustupem na chatu, zrušil všechny schůzky a všechna rande, a sotva se doma v pracovně usadil k poslednímu, rozhodujícímu úderu, přišel předvčerejšek.
Jakmile se totiž předvčírem pustil do práce, do bytu se dostavil už zmiňovaný zrzek - malý, měděně rudý človíček s velice bledou tváří, upnutý do těsného černého obleku staromódního střihu. Vyšel z dětského pokoje, a zatímco Valka nezvučně otevíral a zavíral ústa, mužík se obratně vyšvihl na roh stolu a spustil. Bez jakýchkoli ceremonií a předmluv Valkovi vysvětlil, že jistá mimozemská civilizace už dlouho, pozorně a s neklidem sleduje jeho, tedy Vajngartenovu vědeckou činnost. Že obzvlášť je poplašila poslední práce zmíněného Vajngartena a že ryšavý mužíček byl zmocněn navrhnout V. A. Vajngartenovi, aby zanechal veškerého úsilí, vynakládaného na tento úkol, a existující materiály aby zničil.
Vy naprosto nepotřebujete znát důvody, které nás k této žádosti vedou, prohlásil mužík. Měl byste vědět jen tolik, že už jsme se pokoušeli podniknout jisté kroky, aby se vše zahladilo přirozenou cestou. V žádném případě byste se neměl domnívat, že nabízené ředitelské místo, jiný perspektivní vědecký úkol, nález bedny s mincemi, a dokonce polízaničky v laboratoři jsou jen dílem šťastných či méně šťastných náhod. Snažili jsme se vás zastavit. Avšak vzhledem k tomu, že se podařilo vás jen přibrzdit - ostatně o pouhopouhých pár dní - rozhodli jsme se i pro tak krajní opatření, jakým je tato návštěva. Zřejmě bude stát za zmínku, že všechny návrhy, které jste v posledních dnech vyslechl, nadále platí, a kterýkoli z nich můžete přijmout, pokud na naši podmínku přistoupíte. A co víc, v takovém případě jsme ochotní splnit vám i další drobná a koneckonců zcela pochopitelná přání, vyplývající ze slabůstek lidské podstatě veskrze vlastních. Jako jistou zálohu prosím přijměte tento drobný dar ...
A zrzek vytáhl přímo ze vzduchu obálku k prasknutí nacpanou filatelistickými raritami, jejichž celkovou cenu si nefilatelista vůbec nedokáže představit, a ležérně ji pohodil na stůl před Vajngartena.
Dál ryšavý mužík prohlásil, že Vajngarten by se v žádném případě neměl domnívat, že je jediným pozemšťanem, který se dostal do zorného pole této supercivilizace. Mezi Vajngartenovými známými jsou přinejmenším tři lidé, jejichž odborná činnost je v současné době postupně blokována. On, ryšavý mužík, může jmenovat astronoma Dmitrije Alexejeviče Maljanova, vědeckého pracovníka Zachara Zacharoviče Gubara a chemofyzika Arnolda Pavlovice Sněgového. Valentin Andrejevič Vajngarten nakonec dostal tři dny na rozmyšlenou, počínaje okamžikem této schůzky, a po jejich uplynutí se supercivilizace bude považovat za oprávněnu k uplatnění jakýchsi zlověstných "opatření třetího stupně".
"Zatímco mi tohle všechno líčil," říkal Vajngarten s příšerně vyvalenýma očima a výhružně vysunutou spodní čelistí, "přemýšlel jsem, otcové, o jedny jediný věci: jak se ten prevít dostal do bytu bez klíčů, když bylo ještě ke všemu zastrčeno... Snad to není nějakej Světčin šamstr, kterej už to pod postelí nemoh vydržet? Jen počkej, říkám si, já ti to hnedka spočítám... Jenže zatímco mi tohle všechno táhlo hlavou, zrzavěj prevít svůj projev dokončil a...," Vajngarten si neodpustil dramatickou pauzu.
"Vyletěl oknem," procedil Maljanov skrz zuby.
"Takovýhle lobogo!" A Vajngarten bez ohledu na přítomnost dítěte předvedl odpovídající výmluvné neslušné gesto.
"Nikam neletěl. Prostě zmizel."
"Valko!" zvýšil hlas Maljanov.
"Jak ti to teď říkám, tak to bylo, otče! Seděl přímo přede mnou na rohu stolu..., já se zrovna chystal, že mu jen tak vsedě trochu přežehlím fasádu..., a von je najednou pryč. Dočista jako v kině."
Vajngarten se zmocnil poslední porce jesetera a nacpal si ji do tlamy.
"Moam?" zeptal se s plnými ústy. "Moam muam ...?" S velkým úsilím polkl, zamrkal slzavýma očima a pokračoval: "Do dneška už jsem se z toho stačil trochu vzpamatovat, otcové, ovšem převčírem jsem dřepěl doma v křesle, voči zavřený a sotva jsem si na jeho slova vzpomněl, celej jsem se drobně roztřásl jako prasečí vocásek... Už jsem věřil, že snad na místě zhebnu... Nikdy předtím se mi nic takovýho ještě nepřihodilo. Z posledních sil jsem se dovlekl do tchynina pokoje a hodil do sebe valeriánky, ale kdepak! Pak jsem tam zahlíd brom, tak jsem do sebe vrazil taky brom..."«

12. »"...falzifikáty," dodal Maljanov. Vajngarten pohrdavě mlčel. "No tak dokonalé moderní kopie ..."
"Jsi vůl," řekl Vajngarten stručně a album schoval.
Maljanov se na žádnou odpověď nezmohl. Už ho napadlo, že kdyby tohle všechno bylo lež nebo obyčejná pravda, nikoli pravda příšerná, Vajngarten by to udělal obráceně. Nejdřív by tu ukázal ty známky a teprve potom by kolem nich rozehrál tenhle více či méně věrohodný poprask.

"No a co teď?" zeptal se bezradně a znovu cítil, jak; se jeho srdce propadá někam do ...«

Kapitola šestá

13. »... o Gubarovi dověděl, že to od dětství byl velký lenoch a záškolák a už od té doby má nepřekonatelné sexuální problémy. Desetiletku nedokončil, vyšel z deváté třídy, pracoval jako saniťák, pak jezdil s popelářským autem, až konečně začal působit jako laborant ve Valkově ústavu, kde se taky spolu seznámili, a dnes je zaměstnán v tajném výzkumáku a podílí se na nějakém mamutím přísně tajném projektu obranné povahy. Odborné vzdělání Zachar nikdy nezískal, ale už od dětství to byl vášnivý radioamatér, slaboproudou elektrotechniku nazíral duší, možná i míchou, a ve svém tajném výzkumáku stoupal strmě vzhůru, přestože absence diplomu mu nepředstavitelně vadila.
Několik svých vynálezů už si nechal patentovat, dva nebo tři další měl rozdělané, ale ani v nejmenším netuší, kvůli kterému z nich vypukly tyhle nepříjemnosti. Předpokládá, že by to mohl být ten loňský - cosi kolem praktického využití fadingů. Předpokládá, ale jistotu nemá.
Páteří jeho života byly odjakživa ženy. Lepily se na něj už od útlého mládí jako mouchy. Když se na něj čas od času neznámo proč lepit přestávaly, lepil se na ně sám. Jednou už byl ženatý, z manželství si odnesl jen ty nejhorší vzpomínky a četná životní ponaučení, a od té doby je v tomto ohledu mimořádně opatrný. Stručně řečeno to byl katastrofální holkař, proti kterému takový Vajngarten vypadal jako asketa, anachoret a stoik. Při tom všem to však rozhodně nebyl žádný špinavec. Ke svým ctitelkám se choval uctivě, ohleduplně, a dokonce s obdivem, ale zcela zřejmě považoval svou maličkost za skromný zdroj potěšení pro zainteresované dámy. Nikdy si neobstarával dvě milenky najednou, nikdy se nezaplétal do nechutných afér a skandálů a patrně žádné z těch žen nikdy neublížil. Takže v tomto ohledu od dob nezdařeného manželství vše plynulo hladce a šťastně. Až do poslední doby.
Sám má za to, že nepříjemnosti související s mimozemšťany v jeho případě začaly odpornou vyrážkou na nohou. Okamžitě s tím běžel k doktorovi, protože o své zdraví vždy pečlivě dbal a jeho vztah k problematice zdraví byl povýtce evropský. Lékař ho uklidnil, dal mu nějaké pilulky, vyrážka se ztratila, zato však přišel vpád žen. Stahovaly se k němu v celých hejnech - všechny ženy, se kterými měl kdy co do činění. Tísnily se u něj v bytě hned dvě až tři najednou a jednoho hrůzného odpoledne se jich tam sešlo dokonce pět. Nejhorší na tom všem bylo, že Zachar totálně nechápal, co po něm chtějí. Nadto dospěl k závěru, že ony samy to nevědí taky. Spílaly mu, pomlouvaly ho, válely se mu u nohou, žadonily o cosi indiferentního, praly se mezi sebou jako vzteklé kočky, roztřískaly mu všechno nádobí, nakřáply bledě modrý japonský dřez a poničily nábytek. Pořádaly hysterické výstupy, pokoušely se otrávit a některé vyhrožovaly, že otráví i jeho. A to mnohé z nich byly dávno vdané, milovaly své muže a děti, ti muži chodili ke Gubarovi taky a stejně jako jejich krásnější polovice se chovali naprosto nevyzpytatelně. Tyto pasáže Gubarova vyprávění byly zvlášť zmatené.
Jeho život se zkrátka a dobře proměnil v temné peklo, on sám se spadl o šest kilo, kopřivka mu naskákala po celém těle, o práci nemohlo být ani řeči, a musel si vzít neplacené volno, přestože až po uši tonul v dluzích. V prvních dnech chtěl vpádu uniknout a uchýlit se pod ochranu svého tajného výzkumáku, ale velice rychle pochopil, že takovýto postup by bleskově vysvětlil všechny jeho čistě osobní absence. I tato část Zacharovy výpovědi byla na obsažné informace dosti chudá.
Temné peklo se táhlo nepřetržitě deset dní, až předvčírem najednou ustalo. Zrovna předal z ručky do ručky jednu nešťastnici jakémusi zachmuřenému seržantovi od bezpečnosti, když se najednou objevila ta ženská s dítětem. Vzpomněl si na ni. Seznámil se s ní asi před šesti lety za následujících okolností. Stálí vedle sebe v přecpaném autobuse, on na ni pohlédl a zjistil, že se mu moc líbí. Promiňte, prosím, oslovil ji, nemáte náhodou kousek papíru a tužku? Mám, prosím, odpověděla a vyjmula z kabelky žádané. Moc a moc vám děkuji, řekl jí. A teď mi laskavě napište vaše jméno, adresu a telefon... Strávili spolu opravdu příjemnou dovolenou v Lotyšsku u moře a pak se docela nenápadně rozešli - údajně s tím, že se již nikdy nesetkají, že byli jeden s druhým nadmíru spokojeni a že vůči sobě nemají žádné pohledávky ani povinnosti.
A ona se teď z ničeho nic objeví, přivede chlapce a řekne mu, že je to jeho syn. Už tři roky je provdána za velice hodného a navíc velice známého muže, kterého bezmezně miluje a váží si ho. Nedokázala Gubarovi vysvětlit, proč přišla. Když se to pokoušel zjistit, vždycky se rozplakala. Lomila rukama a bylo zřejmé, že své jednání považuje za podlé a odsouzeníhodné. Jenže neodcházela. Den a noc, které strávila v Gubarově vypleněném bytě, byl zřejmě vrchol všeho. Chovala se jako náměsíčná, neustále něco vykládala, ale Gubar chápal jen jednotlivá slova, zatímco skutečný smysl těchto výlevů mu beznadějně unikal. Až včera ráno jako by se najednou vzpamatovala. Za ruku Gubara vytáhla z postele, zavlekla ho do koupelny, pustila všechny kohoutky naplno a začala mu do ucha šeptat věci naprosto neuvěřitelné.
Podle jejích slov (v Gubarově interpretaci) to vypadalo tak, že na Zemi už odpradávna existuje jistý tajný, polomystický Spolek devíti. Jsou to nějací až neskutečně zakonspirovaní mudrci, kteří jsou buď mimořádně dlouhověcí, nebo snad vůbec nesmrtelní a zabývají se dvěma věcmi: za prvé se hrabou v absolutně všech úspěšných programech absolutně všech pozemských věd a seznamují se s nimi a za druhé dávají pozor na to, aby se ta či ona technická novinka v rukou člověka nezměnila v nástroj sebezničení. Ti mudrci jsou téměř vševědoucí a prakticky všemohoucí. Ukrýt se před nimi není možné, tajemství pro ně neexistují a bojovat proti nim nemá smysl. A právě tento Spolek devíti se momentálně zajímá o Zachara Gubara. Proč právě o něj, to ona neví. Co má Gubar dělat, neví taky. To si musí domyslet sám. Jí je známo jen tolik, že všechny jeho nepříjemnosti posledních dnů - to je jistá výstraha. Ona sama sem taky byla vyslána pro výstrahu. A aby na ni Zachar nezapomínal, dostala pokyn nechat u něj chlapce. Kdo jí to rozkázal, neví. A ani vědět nechce. Ona jen chce, aby se chlapci nestalo nic zlého. Zapřísahala Gubara, aby se nevzpěčoval, a ať si alespoň dvacetkrát rozmyslí, než něco podnikne. A teď musí jít.
Odešla s pláčem, tvář zabořenou do kapesníku, a Gubar zůstal s chlapcem. Sám. Co se mezi nimi odehrávalo do tří

odpoledne, říct nechtěl, ale něco se odehrávalo. (Chlapec to vyjádřil zcela lapidárně: "Normálka jsem mu napravil hlavu, co se do něj vešlo ....") Ve tři odpoledne už to Gubar nevydržel a v panice nejdřív zavolal a pak se rovnou rozběhl k Vajngartenovi, svému nejbližšímu a nejváženějšímu příteli.
"Ovšem nerozumím vůbec ničemu," přiznal závěrem. "Poslechl jsem si tady Válku, vás taky, Míťo... A stejně to nechápu. Nějak si to nedokážu dát dohromady... A nechce se tomu věřit. Není to třeba tím vedrem? Taková parna už prý nebyla dobrých dvě stě padesát let. A tak se všichni zbláznili, každý po svém... My možná taky ..."
"Počkej, Zachare!" okřikl ho dohřátě Vajngarten. "Ty jsi člověk příliš konkrétní, takže ty sem svý hypotézy zatím netahej..."
"Jaképak hypotézy?" namítl smutně Gubar. "Mně už je jasné i bez hypotéz, že nic nevymyslíme. To by se mělo hlásit, pánové, tak je to ..."
Vajngarten ho počastoval zdrcujícím pohledem.
"A kam by se podle tebe takový případy asi měly hlásit? No?!"
"Co já vím?" utrousil Gubar sklesle. "Něco na to být musí, například bezpečnost."
Chlapec se sarkasticky zaštířil a Gubar umlkl. Maljanov si okamžitě představil, jak Vajngarten přichází na milici a vykládá přemýšlivému vyšetřovateli báj o zrzavém trpaslíkovi v černém obleku zapnutém až ke krku. Gubar ve stejné situaci taky vypadal pěkně komicky. No a co se týče samotného Maljanova...
"Tak to ne, chlapci," prohlásil rozhodně. "Vy samozřejmě čiňte podle vlastního uvážení, ale já tam nemám co dělat. U nás na patře zahynul za podivných okolností člověk, a já jsem, ať se to vezme z které chce strany, poslední, kdo ho viděl naživu... A vůbec, nač bych tam chodil, když si pro mě s největší pravděpodobností přijdou sami?"
Vajngarten mu okamžitě nalil sklenku koňaku, Maljanov ji do sebe hodil, ale připadal si, jako by si lokl vody. Vajngarten si povzdechl:
"Už je to tak, otcové. Nemáme se s kým poradit. Moc neschází a vodvezou nás do cvokárny. Budem si s tím muset poradit sami. Tak dělej, Miťko, ty máš jasnou hlavu. Mluv laskavě."
Maljanov si přejel prsty po čele.
"Spíš mi připadá, že ji mám nabitou korkem. A vykládat nemám co. Tohle všechno je zlý sen, jinak to není možné. Já rozumím jen jednomu - tobě přeci řekli rovnou: Zabal to! Mně sice neřekli nic, ale udělali mi z života takové peklíčko ..."
"Správně," přerušil ho Vajngarten. "A to je poznatek číslo jedna. Někomu je naše práce proti mysli. Otázka tedy zní: Komu? Přeberme si naše pozorování a zkušenosti. Ke mně přišel mimozemšťan," a Vajngarten ohnul první prst. "K Zacharovi agentka Spolku devíti... Ostatně slyšel jsi někdy o Spolku devíti!? Mně osobně se něco v hlavě motá, někde jsem o tom čet, ale kde..., to teda nevím. Tak... A k tobě nepřišel vůbec nikdo... Tedy - někdo zřejmě přišel, ale inkognito. A z toho plyne co?"
"No?" pobídl ho podmračeně Maljanov.
"Z toho plyne, že ve skutečnosti žádný mimozemšťan! a žádný pramudrci nejsou, zato je tu cosi třetího, nějaká síla, a ty naše práce kříží plány ..."
"Tohle všechno je pitomost," řekl Maljanov. "Blábol na blábol. A k ničemu. Jen si to uvědom - já se zabývám hvězdami v plynoprachových mračnech, ty tou svou reverzí a Zachar aplikovanou technickou elektronikou." Najednou si vzpomněl. "Ale přesně tohle přece říkal Sněgovoj... Víš, co řekl? Tu statek - onde voda... Teprve teď jsem pochopil, co měl na mysli. Takže on si s tím chudák taky lámal hlavu... Nebo si snad myslíš, že tu působí tři neznámé síly současně?" zeptal se jedovatě.
"Ale ne, otče, počkej ještě!" řekl Vajngarten důrazně. "Nespěchej!"
Vypadal, jako by už dávno věděl, oč jde, a teď všechno do důsledku vysvětlí, samozřejmě za předpokladu, že mu nikdo nebude skákat do řeči a vůbec tou nějak bránit. Ale nevysvětlil nic - umlkl a upřel vypoulené oči do prázdné plechovky od lahůdkového jesetera.
Všichni mlčeli, až Gubar nakonec tiše pronesl:
"Já musím pořád myslet na Sněgového... To je přece... Jemu asi taky nejspíš chtěli zarazit nějaký výzkum. Jenže copak on mohl svou práci zastavit? Byl to přece voják! Dostal rozkaz a..."
"Nono, otče, nechvátej tolik," mínil Vajngarten. "Zkus si na chvilku představit, že na Zemi existuje skupina bytostí dostatečně mocných, aby mohla vyvádět takovýhle kousky... Třeba ten Spolek devíti... Co je pro ně rozhodující? Blokovat určitý vědecký projekty s příznivou perspektivou. Co my víme? Třeba je v Leningradě další stovka lidí, který si momentálně lámou hlavu stejně jako my... A na celé Zemi jich může být sto tisíc. A stejně jako my se to bojej ostatním přiznat. Někdo se bojí, někdo stydí... A někomu je to naopak vhod. Však za to nabízej vábný sousta ..."
"Mně nikdo vábné sousto nenabízel," podotkl Maljanov ponuře.
"To taky není náhodou. Ty jsi přece známej blb a švorcák...! Ty ani neumíš pozlatit ručku, když je toho zapotřebí. Celej svět je pro tebe plnej nepřekonatelnejch překážek! Když je v restauraci obsazeno, je to tragédie, fronta na lístky do divadla je taky překážka."
"To snad už stačilo, přece mi tu nezačneš kázat?"
"Ale ne," mávl rukou Vajngarten a kázání ochotně ukončil. "Přece by ses neštětil, otče. Tohle všechno jsou naprosto racionální kalkulace. Moc by ovšem museli mít obrovskou, fantastickou..., ovšem hypnóza přece existuje, aby to čert vzal... Možná dokonce i telepatická hypnóza, hrom do čepice. Jen si to představ, otče: Na Zemi existuje prastará civilizace a třeba to ani nejsou lidi, ale nějaká soupeřící kultura. Celou tu dobu čekali, hromadili informace a připravovali se. A teď se rozhodli zasadit drtivej úder. Uvědom si ovšem, že nevolili frontální průlom, ale mnohem rozumnější pozvolnou akci. Chápou, že nějaký hromady mrtvol - to je křeč, barbarství, a že by to mohlo být nebezpečný i pro ně samotný. A tak si řekli, že to provedou opatrně, že provedou chirurgickej zákrok do centrální nervový soustavy, že prostě přetnou perspektivní vědeckovýzkumný programy. Chápeš?"

Maljanov ho slyšel a neslyšel. K hrdlu stoupal vazký chomáč, nejraději by si zacpal uši, někam odešel, praštil sebou, ležel bez hnutí a hlavu si zakryl polštářem. Byl to strach. Ne ten obyčejný, ale panický strach. Utíkej odsud! Zachraň se! Všeho nech a ukryj se, zmiz, ponoř se... Tak dost! okřikl se. Vzpamatuj se, idiote! Takhle by to nešlo, to by s tebou bylo zle... A pracně ze sebe dostal:
"Chápu. Samé kecy."
"Proč kecy?"
"Protože je to pohádka..." Hlas mu ochraptěl. Odkašlal si. "Pro žáky vyšších ročníků základní školy. Sepiš z toho román pro Ohníček. Na konci by měl pionýr Vasja celý komplot odhalit a nad všemi padouchy zvítězit..."
"Moment," řekl Vajngarten klidně. "Stalo se s náma to, co se s náma stalo?"
"No stalo."
"A je to fantastický?"
"Dejme tomu."
"Tak mi, otče, řekni, jak bys chtěl vysvětlovat fantastický události bez fantastických hypotéz?"
"Já o tom nic nevím," ohradil se Maljanov. "To vaše příhody jsou fantastické. A pak - možná že už druhý týden obludně chlastáte... Já jsem nic fantastického nezažil. A nechlastám..."
Vajngarten znachověl, praštil pěstí do stolu a zařval, že Maljanov, aby ho husa kopla, jim musí věřit, protože když si nebudeme věřit, aby to ďas spral, všechno to poletí k Luciferovy babičce. Možná že ti parchanti s tím dokonce počítají, že si nebudeme navzájem věřit, že se jim postavíme každý o své újmě, a oni si nás budou stáčet do kozelce, jak se jim zlíbí...!
Řval a prskal tak šíleně, že se Maljanov až vylekal. I na panický strach pozapomněl. "No tak dobře," bručel polohlasně. "Snad se hned nemusíš tak čertit. Tak jsem jen tak bez rozmyslu něco hloupě plácnul - a už se nezlob." Gubar je sledoval s obavou. Když se Vajngarten dosyta vyřval, vyskočil, sáhl do lednice pro minerálku, zuby otevřel korunkový uzávěr a přisál se rovnou k hrdlu. Bublinkovatá voda mu stékala po štětinatých tučných tvářích a vypitá, okamžitě v podobě potu vyrážela na čele i na holých chlupatých ramenou.
"Měl jsem přece na mysli něco jiného," řekl Maljanov smířlivě. "Nemám rád, když se někdo snaží vysvětlovat neuvěřitelné věci neuvěřitelnými příčinami. To je takový princip úspory intelektuální aktivity, rozumíš? Takhle bychom se mohli dopracovat čehokoli..."
"No prosím! Navrhni něco lepšího," vybídl ho nedůtklivě Vajngarten a postavil prázdnou láhev pod stůl.
"To nedokážu. Kdybych to dokázal, už bych to udělal. Hlava mi strachy vůbec nefunguje. Já jenom mám pocit, že pokud jsou skutečně tak všemocní, vystačili by si s mnohem jednoduššími metodami."
"Například?"

"Těžko říct... Tebe by například otrávili zkaženými konzervami... Zachara... by zase něčím nakazili... A vůbec, nač všechny ty hrůzy a dokonce vraždy? Jsou-li skutečně tak fenomenální telepati, prostě by nám vnukli, abychom všechno jen o málo komplikovanější než kupecké počty zapomněli. Nebo by v nás vybudovali nějaký podmíněný reflex - třeba jakmile usedneme k práci, dostaneme průjem... nebo chřipku, tekly by nám nudle a tebe by bolela palice... Nebo bys dostal ekzém... Mohlo by to být ledacos... A všechno pěkně v klidu a bez poprasku, nikdo by si toho ani nevšiml..."
Vajngarten čekal jen na to, až přítel domluví.
"Poslouchej, Miťko," spustil, "ty musíš pochopit především jednu věc..."
Tentokrát ho nenechal domluvit Zachar.
"Okamžik!" zarazil ho úpěnlivě a rozpřáhl ruce, Jako by se pokoušel Maljanova s Vajngartenem roztrhnout a každého je zatlačit do jiného kouta. "Nechtě mě mluvit, než to zase zapomenu...! No tak počkej, Valjo, nech mě taky něco říct! Já si na to vzpomněl s těmi bolestmi hlavy... Vy jste, Míťo, přece říkal... Abyste tomu rozuměl - loni jsem ležel v nemocnici..."
Stručně a krátce - loni ležel v akademické nemocnici, protože mu našli něco v krvi, a tam se na pokoji seznámil s jistým Vladlenem Semjonovičem Gluchovem, orientalistou. Orientalista tam ležel v předinfarktovém stavu, ale to není podstatné. Podstatné je to, že se vlastně dost spřátelili a čas od času se setkávali. Nu a tenhle Gluchov si asi tak přede dvěma měsíci stěžoval, že jeho obrovská práce, na kterou málem deset let shromažďoval materiál, asi nakonec přijde vniveč díky velice zvláštní idiosynkrazii, kterou Gluchov neočekávaně onemocněl. Konkrétně se projevovala tak, že jakmile se Gluchov posadil ke stolu a jal se sepisovat své životní dílo, okamžitě ho krutě rozbolela hlava a bylo mu na zvracení a přicházely na něj mdloby ...
"Jinak ovšem klidně mohl o své práci přemýšlet," pokračoval Zachar, "číst materiály, a pokud se nemýlím, mohl o ní i vyprávět... Ostatně tak přesně si to nepamatuju a lhát bych nechtěl... Ale psát rozhodně nemohl. A teď mě, Míťo, při té vaší zmínce o bolení hlavy napadlo..."
"Znáš jeho adresu?" zeptal se úsečně Vajngarten.
"Znám."
"Má telefon?"
"Má. Ten si pamatuju
"Tak ho sem okamžitě zavolej, to je náš člověk..."
Maljanov nadskočil.
"Propánajána, ty ses snad zbláznil, ty chlape! Vždyť to bude trapas. Možná je to prostě taková nemoc ..."
"Tuhle nemoc máme všichni," nedal se Vajngarten.
"Ale Valko, ten člověk je přece orientalista. Člověk z úplně jiného šuplíku."
"Ze stejnýho, otče. Já tě ujišťuju, že v tomhle případě z naprosto stejnýho."

"Já bych to nedělal," vzdoroval dál Maljanov. "Zachare, jen klidně seďte a neposlouchejte ho ..."
Bylo příšerné, ba nemožné představit si, jak do téhle žhavé a zakouřené kuchyně přichází naprosto normální, nezúčastněný člověk a ponořuje se do atmosféry šílenství a děsu.
"Uděláme to radši jinak," přesvědčoval Vajngartena, "pozveme Večerovského. Věřte mi, že to bude užitečnější!"
Proti Večerovskému ovšem Vajngarten nic nenamítal. "Správně!" chytil se toho hned. "Večerovskij, to je dobrý nápad! Je to hlava otevřená. Zachare, ty běž pozvat toho svého Gluchova a my skočíme pro Večerovského ..."
Maljanov o žádné Gluchovy nestál. Nejdřív Vajngartena se Zacharem zapřísahal, potom řval, že v tomto domě je pánem on a všechny bez milosti vyhodí. Jenže proti Vajngartenovi nic nezmůžete. Zachar šel telefonovat Gluchovovi, chlapec okamžitě slezl ze židle a následoval ho jako přilepený až do ...«

Kapitola sedmá

14. »... Zacharův syn, který se uvelebil na válendě v rohu, čas od času oblažoval společnost předčítáním vybraných pasáží z Populární lékařské encyklopedie, kterou mu Maljanov v tom chvatu omylem vrazil do ruky. Večerovskij, vedle zpoceného, rozčepýřeného a pomačkaného Vajngartena obzvlášť elegantní, podivného chlapce se zájmem poslouchal a pozorně ho sledoval, vysoko vytahuje ryšavé obočí... Zatím ještě dohromady nic neřekl - položil jen pár otázek, které Maljanovovi (a nejen jemu) připadaly trochu přitažené za vlasy. Zachara se například z ničeho nic zeptal, zda se často dostává do konfliktu s představenými, a Gluchova zase, zda rád vysedává u televize. (Ukázalo se, že Zachar se zásadně s nikým nepře a nehádá, má už zkrátka takovou povahu, no a Gluchov, ten ano, ten u televize sedí rád, ba vášnivě, a televizi dává přednost před všemi ostatními druhy zábavy a rozptýlení.)
Gluchov se Maljanovovi zalíbil, přestože jinak Maljanov neměl nové lidi ve staré společnosti rád: vždycky se bál, že se začnou chovat nějak nepatřičně a on že bude rudnout a blednout za ně. Nový příchozí však byl v tomto ohledu naprosto v pořádku. Byl to človíček vzácně příjemný a neškodný - maličký hubeňour s ohrnutým pršáčkem a zarudlýma očima za velkými silnými brýlemi. Sotva přišel, vděčně do sebe obrátil sklenku vodky, kterou mu hostitel nabídl, a byl nápadně zklamán, když zjistil, že ta sklenka je poslední. Při křížovém výslechu každému naslouchal kromobyčejně pozorně, s hlavou profesorsky skloněnou k pravému rameni a s očima zahleděnýma taky někam doprava. "Nene," odpovídal, jako by se přítomným chtěl omlouvat. "Nic takového se mi nepřihodilo. Nezlobte se, ale já si ani nic takového nedokážu představit... A to téma? Pro vás zřejmě záležitost poněkud odtažitá: Kulturní vliv USA na Japonsko. Závěry kvalitativní a kvantitativní analýzy... Ano, zřejmě nějaká idiosynkrazie, už jsem mluvil s několika lékařskými kapacitami a všichni se shodují v tom, že je to mimořádně vzácný případ..." S tím Gluchovem to zkrátka nejspíš bylo plácnutí do vody, ale nikomu to nevadilo, bylo dobře, že přišel. Až nápadně patřil do vysloveně pozemského světa: s chutí si zavdal a býval by si to rád ještě několikrát zopakoval, s dětinským nadšením se cpal kaviárem, čaj dněl nejraději cejlonský a četl detektivky. Zacharova exotického synka sledoval s bázlivou obavou, čas od času se nejistě pousmál, všechny ty pološílené příběhy vyslechl s dojemným soucitem, co chvíli se oběma rukama škrábal v týle za ušima a bručel: "Ano, to je šok, neuvěřitelné...!" Gluchov byl jasný. Nové informace a tím spíš řadu od něj očekávat nemohli.
Vajngarten se v přítomnosti Večerovského jako obvykle poněkud zmenšil - dokonce začal vypadat nějak spořádaněji, už tak neřičel a nikoho nečastoval těmi svými věčnými otci a dědky. Poslední zrnka kaviáru však - taky jako obvykle - sežral on.
Zachar už nepronesl ani slovo, pokud ovšem nepočítáme kusé odpovědi na Večerovského nečekané otázky. Nemusel se znovu vracet ani ke svým trampotám - to za něj udělal Vajngarten. Před svým podivným synem už nadobro kapituloval a Jen se bolestínsky usmíval.
A tak seděli a mlčeli. Usrkávali vystydlý čaj. Kouřili. Zvenčí sem žhnulo roztavené zlato oken obchodního domu Moderní domácnost, na tmavomodrém nebi visel Srpek mladého měsíce a z ulice sem zaznívalo zřetelné suché popraskávání - nejspíš zase pálili staré bedny. Vajngarten zašustil cigaretovou krabičkou, nahlédl do ní, zmačkal ji a polohlasně se zeptal: "Nemá někdo ještě cigaretu?"
"Prosím, vem si...," ozval se chvatně a taky polohlasem Zachar. Gluchov si odkašlal a zacinkal lžičkou o sklenici.
Maljanov se zadíval na Večerovského. Večerovskij seděl v křesle, pohodlně natáhl překřížené nohy a bedlivě studoval nehty na své pravé ruce. Přejel tedy pohledem k Vajngartenovi. Tlustý biolog si právě zapaloval cigaretu a přes plamínek se díval na Večerovského. Gluchov taky. Maljanovovi to najednou bylo trochu k smíchu. Prokristáčka, co od něj vlastně čekáme? No dobře, Je to matematik. Dobře, významný matematik. Dejme tomu dokonce proslulý matematik - kapacita světového jména. No a? My už jsme na mou duši jako děti. Zabloudily v lese a teď s nadějí v oku pomrkávají , na strejdu: ten nás přece z lesa vyvede.
"Takže to by byly všechny úvahy, které jsme zatím dali dohromady," pronesl vláčně Vajngarten. "Jak vidíte, vykrystalizovala se minimálně dvě stanoviska ..." Choval se tak, jako by promlouval ke všem, ale díval se jen na Večerovského. "Miťka se domnívá, že bychom se měli pokusit tohle všechno vysvětlovat výhradně v rámci známých přírodních zákonitostí a jevů... Já jsem ovšem toho názoru, že máme co do činění se zásahem sil, o nichž nám není nic známo. Doporučoval bych proto držet se známého úsloví svůj k svému a pro fantastické události hledat fantastické důvody..."
Jeho tiráda zazněla úděsně nabubřele. Kdepak, on nemůže prostě a poctivě poprosit: Strejdo, prosím vás, strejdo, my jsme zabloudili, vyveďte nás odsud...! Ale to ne, on samozřejmě musí rozumovat, abyste tomu rozuměli, protože my přece taky nejsme žádní nymandi... Tak - a teď si seď jako blbec! Maljanov zvedl konvici a utekl před Valkovou ostudou do kuchyně. Zatímco napouštěl do čajníku vodu a zapaloval plyn, neslyšel ani slovo. Když se vrátil, Večerovskij rozšafně řečnil a pozorně si prohlížel nehty tentokrát na levé ruce.

"...a tak bych se přikláněl spíš k vašemu hledisku, Valjo. Máte pravdu. Co je k neuvěření, to musíme vysvětlovat a interpretovat zase neuvěřitelně. Domnívám se, že jste se všichni stali objektem zájmu... mhm ..., říkejme tomu supercivilizace. Domnívám se, že je to už ustálený pojem pro označení jiné inteligence, která je mnohonásobně vyvinutější a taky mocnější než ta lidská ..."
Vajngarten zhluboka vtahoval a zase vypouštěl dým a s neobyčejně vážným a soustředěným výrazem ve tváři pokyvoval hlavou.
"Proč považují za nutné zarazit právě vaše výzkumy," pokračoval Večerovskij, "je otázka nejen složitá, ale i zbytečná. Podstata věci tkví v tom, že lidstvo, i když samozřejmě vůbec nic netuší, vzbudilo čísi zájem, vyvolalo kontakt a přestalo být svébytným fenoménem. Nejspíše jsme, aniž bychom o tom měli ponětí, šlápli na kuří oko jisté supercivilizaci a ta supercivilizace patrně považuje za svůj úkol regulovat náš další pokrok dle vlastního uvážení..."
"Ale neblázni, File!" vmísil se do přítelovy promluvy Maljanov. "Copak to nechápeš ani ty? Jaká supercivilizace, u všech všudy, když to do nás šťouchá jak slepé kotě? K čemu by byly všechny ty motanice? Ten můj vyšetřovatel, ještě ke všemu s koňakem... Nebo Zacharovy ženské... Kde v tom nacházíš základní princip každého skutečného rozumu: smysluplnost, efektivnost ...!"
"To jsou detaily, Dimo," poznamenal tiše Večerovskij. "Nač měřit mimolidskou smysluplnost lidským metrem? A pak - uvědom si, s jakou silou se plácáš po tváři, abys zabil chudinku komára? Vždyť takovou ranou bys vlastně dokázal zabít všechny komáry v okolí najednou."
Vajngarten si hned přisolil:
"Nebo jinej příklad: Jakej smysl má lávka přes řeku z hlediska štiky?"
"Nevím, nevím," zakroutil hlavou Maljanov. "Připadá mi to všechno nějak kách."
Večerovskij chvíli počkal, a když zjistil, že Maljanov už definitivně skončil, pokračoval dál:
"Chtěl bych zdůraznit ještě jinou věc. Když budeme náš problém formulovat takto, ustupují všechny vaše osobní nepříjemnosti a trampoty stranou, protože v takovém případě jde o osud lidstva..." Odmlčel se. "Tedy, možná ještě ne o osud v totálním slova smyslu, ale v každém případě o jeho tvař. Takže před námi vyvstává úkol zachránit nejen vaši reverzi, Valjo, ale budoucnost biologie na naší planetě vůbec... Nebo se snad mýlím?"
Vajngarten se poprvé od příchodu Večerovského nadmul do svých normálních rozměrů. Co nejenergičtěji přikývl, ale řekl něco docela jiného, než Maljanov očekával:
"Ano, nepochybně. My všichni chápem, že nejde o nás osobně. V sázce jsou stovky, možná tisíce výzkumných programů a projektů... Ale co to říkám - spíš perspektivní směry všech vědních oborů vůbec!"
"Správně!" potvrdil rezolutně Večerovskij. "To znamená, že nás čeká rvačka. Jejich zbraní je tajnůstkaření, takže naší by měla být publicita. A co bychom měli udělat nejdřív? Zasvětit do událostí svoje známé, kteří mají na jedné straně patřičně bohatou fantazii, aby nám uvěřili, a na straně druhé dostatečnou autoritu a vliv, aby přesvědčili své kolegy na kapitánských můstcích vědy. Takto zprostředkovaně vstoupíme do kontaktu s vládou, získáme přístup k masovým komunikačním prostředkům a můžeme skutečně široce informovat celé lidstvo. Váš první krok byl naprosto správný - obrátili jste se na mě. Já osobně se pokusím přesvědčit několik matematiků, kteří jsou zároveň důležitými funkcionáři. Nejdřív se přirozeně spojím s našimi a teprve pak se zahraničními kolegy ..."
Zázračně ožil, narovnal se v křesle a neustále mluvil, mluvil a mluvil. Vypočítával jména, tituly, funkce a naprosto konkrétně určil, na koho se obrátí Maljanov a na koho Vajngarten. Člověk by si myslel, že už několik dní sedí nad podrobným plánem akcí. Čím déle však mluvil, tím větší se Maljanova zmocňovala beznaděj. A když Večerovskij s jakýmsi až nestoudným zápalem přešel ke druhé části svého programu, k vyslovené oslavě lidstva stmeleného všeobecnou obavou v jeden šik, v němž se pojí síly celé planety a stavějí se na odpor supercivilizovanému utiskovateli, Maljanov pocítil, že to už stačilo, zvedl se a odešel do kuchyně uvařit nový čaj. A pak se řekne Večerovskij. Pak se řekne kapacita. Asi se chudák taky pořádně vyděsil. Kdepak, chlapče, tohle není nezávazné tlachání o telepatii. Vlastně si za to můžeme sami - to bylo pořád Večerovskij sem, Večerovskij tam, Večerovskij je mozek... A Večerovskij je zatím i docela normální člověk. Samozřejmě moudrý člověk, velký člověk - nic míň, ale taky nic víc. Dokud jde o čistou abstrakci, je na koni, ale jakmile přikvačí pantáta život... Mrzuté je jen to, že se neznámo proč bez váhání přidal na Valkovu stranu a mě ani pořádně nevyslechl... Maljanov vzal konvici a vrátil se do pokoje.
Vajngarten už Večerovského vcelku zákonitě cupoval na kousky. Protože já mám taky smysl pro úctu, vážený, ale když někdo takhle žvaní, musí jít veškerá úcta stranou.
...Snad si Večerovskij nakonec nemyslí, že má proti sobě naprosté idioty? Neschovává si nakonec Večerovskij v záloze pár vlivných a zároveň zpola nepříčetných akademiků, kteří jsou po dvou třech panácích ochotni takovéto informace rozjásaně uvítat? Vajngarten osobně žádné takové akademiky k dispozici nemá. Vajngarten má jen starého kamaráda Miťku Maljanova, od kterého by snad mohl očekávat jistou účast, tím spíš, že Maljanov taky patří mezi poškozené. No a co se stalo? Přijal snad Miťka Vajngartenovo vyprávění nadšeně? Se zájmem? Nebo snad dokonce se starým přítelem upřímně cítil? Starou belu! První, co řekl, bylo, že Vajngarten lže. A vlastně má pravdu. Vajngarten se totiž někdy až děsí pomyšlení, že by se s takovým příběhem mohl obrátit řekněme na svého šéfa, přestože šéf je ještě poměrně mladý, nezkostnatělý člověk, nota bene se sklonem k jisté ušlechtilé ztřeštěnosti ve jménu vědy.
"Přijedou zřízenci se svěrací kazajkou a odvezou nás!" dodal žalostně Zachar. "To je přece jasné. Copak vy na tom ještě nejste tak hrozně, ale mě k tomu všemu určitě označí za sexuálního maniaka ..."
"Počkej, Zachare!" okřikl ho Vajngarten dopáleně. "Teda File, já vás prostě nepoznávám! Vždyť jako s vědci by s námi byl okamžitě konec! Z našeho odbornýho renomé nezůstane kámen na kameni! A pak, aby to ďas spral, dokonce i kdybychom předpokládali, že na akademii jednu dvě spřízněný duše najdeme, tak jak se někdo může opovážit obtěžovat s takovou fantasmagorií vládu? Kdo by něco takovýho riskoval? A to už vůbec nemluvím o lidstvu, o našich drahých spoluplaneťanech..." Vajngarten mávl rukou a upřel na Maljanova černé olivy jiskřících očí. "Nalej mi

hned, ať je pořádně horkej. Publicita... Publicita je totiž dvojsečná zbraň, pokud si to neuvědomujete..." A začal hlučně srkat čaj, co chvíli si přejížděje hřbetem dlaně po zpoceném nose.
"Komu mám ještě nalít?" zeptal se Maljanov. Na Večerovského se snažil ani nepohlédnout. Nalil Zacharovi. Nalil Gluchovovi. Nalil sobě. Posadil se. Večerovského mu bylo moc líto a navíc si za ně připadal strašně trapně. Valka to říká správně: "Renomé vědce je záležitost příliš křehká. Stačí jeden nezdařený projev - a kde je, to tvé renomé, milý Filipe Pavloviči?"
Večerovskij se schoulil v křesle a zabořil obličej do dlaní. Bylo to nesnesitelné, a Maljanov zasáhl:
"Pochop, File, všechny ty tvé návrhy..., ten tvůj program činnosti... Teoreticky je to možná v pořádku. Ale my přece teď teorii k ničemu nepotřebujeme. My potřebujeme takový program, který by se dal realizovat v konkrétních, reálných podmínkách. Uvědom si, že tvůj projekt by se možná hodil pro jiné lidstvo, ale rozhodně ne pro to naše, pozemské. Naše by totiž v nic takového neuvěřilo. Víš ty vůbec, kdy lidstvo uvěří v nějakou supercivilizaci? Teprve tehdy, až taková supercivilizace poklesne na naši úroveň a začne na nás ze střemhlavých bombardérů chrlit bomby. Potom snad uvěříme, potom se sjednotíme, ale ani v takovém případě se to nepodaří hned, protože nejdřív jeden na druhého nakydáme tuny špíny."
"Přesně tak!" odporně zaskřehotal Vajngarten. Chvíli bylo ticho.
"Já jsem na tom ještě hůř," podotkl Zachar. "Moje vedoucí je ženská. Je moc milá, hodná a moudrá, ale jak jí to mám všechno vykládat? To o sobě ..."
A zase všichni na dlouho utichli, jen opatrně usrkávali čaj. Nakonec se tiše rozpovídal Gluchov:
"Báječný čajíček, prostě lahoda! Jste machr, Dmitriji Alexejeviči, takový jsem už dávno nepil... Ano ano... Ono je to všechno těžké, samozřejmě, a nejasné... Ale vemte si to z druhé strany - podívejte se na ten měsíc, na to nebe... a k tomu šálek čaje, cigaretka... Opravdu, co víc člověk potřebuje! V televizi teď běží velice obstojný detektivní seriál... Nevím, nevím... Třeba vy, Dmitriji Alexejeviči, vy bádáte kolem toho mezihvězdného plynu, zabýváte se hvězdami... A co je nám přísně vzato do toho? Když se to tak rozumně zváží... Vypadá to trochu jako slídění, co říkáte? Tak jste dostal přes prsty, abyste neslídil... Pijte si svůj čaj, dívejte se na televizi... Nebe tu přece není proto, abychom v něm slídili. Nebe je k tomu, abychom se jím kochali..."
A vtom Zacharův kluk zvonivě a slavnostně prohlásil:
"To je ale lišák!"
Maljanov si nejdřív pomyslel, že to patřilo Gluchovovi, ale to se mýlil. Chlapec dospěle přimhouřil oči, zadíval se na Večerovského a hrozil mu prstem upatlaným v čokoládě. "No tak, buď zticha," brumlal bezmocně vyčítavým hlasem Gubar, ale Večerovskij náhle zvedl hlavu z dlaní, a znovu zaujal svou původní polohu - rozvalil se v křesle, dlouhé nohy natáhl pohodlně před sebe a přehodil si Je křížem. Jeho ryšavý obličej už se stačil uklidnit.
"Takže," spustil nevzrušeně. "Se zadostiučiněním konstatuji, že hypotéza soudruha Vajngartena nás zavedla do slepé uličky, patrné už prostým okem. Zřejmé je i to, že do přesně stejné slepé uličky vedou i hypotézy, které operují s legendárním Spolkem devíti, tajemnou civilizací, ukrytou v hlubinách světového oceánu a vůbec s jakoukoli vědomě působící silou. Bylo by dobré, kdybyste dokázali alespoň pár minut mlčet a zamyslet se, abyste se vnitřně přesvědčili o oprávněnosti mého závěru."
Maljanov bezmyšlenkovitě kroužil lžičkou ve sklenici a v duchu si říkal: To je přece padouch, takhle nás napálit! Ale proč? Nač celé tohle divadlo? Vajngarten zíral přímo před sebe, oči už téměř opustily důlky a tučné tváře zalité potem sebou výhružně poškubávaly. Gluchov si rozpačitě prohlížel jednoho po druhém, kdežto Zachar trpělivě čekal - napětí tohoto tichého intermezza ho nikterak nepoznamenalo.
Pak si slovo znovu vzal Večerovskij:
"Všimněte si jedné věci. Abychom vysvětlili fantastické jevy, pokusili jsme se zmobilizovat úvahy sice rovněž fantastické, nicméně ležící uvnitř sféry našich současných představ o světě. To nám nic nedalo. Absolutně nic. Nejpřesvědčivěji to před chvílí demonstroval Valja. Proto zřejmě nemá smysl..., řekl bych tím spíš nemá smysl tahat sem jakékoli spekulace, ležící mimo rámec našich představ. Dejme tomu ideu boha... nebo... nebo čehokoli jiného z této oblasti... Ergo - jaký z toho plyne závěr?"
Vajngarten si chvatně otřel tvář dlaní a začal usilovně lemtat čaj. Maljanov se dotčeně zeptal:
"To sis z nás takhle vystřelil naschvál?"
"A co mi podle tebe zbývalo?" pokrčil rameny Večerovskij a vytlačil to své zatracené obočí až někam ke stropu.
"Přesvědčovat vás, že je nesmysl stavět problém, jak ho stavíte? Spolek devíti nebo civilizace z hvězdy Tau v souhvězdí Velryby? Jaký je v tom rozdíl? O čem se tu dohadovat? Ať odpovíme jakkoli, žádný konkrétní program akcí nám z toho nevyplyne. Když člověku shoří dům, rozbije mu ho uragán nebo mu ho odnese velká voda, nemá smysl přemýšlet o tom, co konkrétně se s domem stalo, ale o tom, jak žít, kde žít a co vůbec dělat dál!"
"Chceš naznačit...," zaváhal Maljanov.
"Já chci říct," pronesl Večerovskij tvrdě, "že nic zajímavého se s vámi nestalo. Není tu oč se zajímat, není co zkoumat, není co analyzovat. Veškeré vaše pídění po příčinách je jen bohapustá zvědavost. Vy musíte přemýšlet o tom, jak se zachovat dál. Což je mnohem složitější než fantazírování o králi Ašókovi, to mi věřte. Nikdo vám nepomůže. Nikdo vám neporadí. Nikdo za vás nic nerozhodne. Ani akademici, ani veškeré pokrokové lidstvo... Ale to už snad Valja vysvětlil dostatečně přesvědčivě."
Zvedl se, nalil si čaj a vrátil se zpět do svého křesla - nesnesitelně sebejistý, štíhlý a nedbale elegantní jako na diplomatickém koktejlu. I ten svůj šálek držel jako nějaký vznešený lord na five o'clocku u královny...
Chlapec zahalasil na celé kolo:
"Když nemocný nedbá rad lékařů, řádně se neléčí, požívá alkohol a žije dál nestřídmě, dostavuje se zhruba po pěti až šesti letech druhého stadia stadium třetí, poslední..."

Zachar nevydržel a zlomeně se otázal:
"Ale proč? Proč právě já, právě my?"
Večerovskij lehce cinkl šálkem o talířek a postavil čaj vedle sebe na stůl.
"Protože celé naše století chodí v černém," vysvětlil mu vlídně Večerovskij a otřel si našedle růžové rty, připomínající koňské pysky, sněhobílým kapesníčkem. "Nosí vysoký cylindr, a my stejně běžíme dál, a když pak orloj odbíjí nečinnosti čas a hodinu útěku od věcí vezdejších, přikvačí k nám rozpolcenost a nesníme již o praničem..."
"Aby tě husa kopla," prskl Maljanov a Večerovskij se oddal blaženému marťanskému houkání. Vajngarten vyhrabal z přeplněného popelníku nejdelší nedopalek, strčil si ho mezi masité rty, škrtl zápalkou a chvíli seděl s očima šilhajícíma po plamínku.
"To je pravda...," uznal. "Není to nakonec jedno, jaká je to konkrétně síla..., pokud zjevně převyšuje sílu naši?" Zapálil si. "Tiplice, na kterou dopadla cihla, nebo tiplice, kterou zabil dvacetník... Jenže já nejsem tiplice, já si můžu vybrat."
Zachar mu dychtivě naslouchal, ale Vajngarten umlkl. Vybrat! pomyslil si Maljanov. To se lehko řekne - vybrat...
"To se lehko řekne, vybrat," spustil najednou Zachar, ale zároveň se ozval Gluchov a Zachar tentokrát všechny své naděje vložil do něj.
"Ale to je přece jasné!" zvolal Gluchov nečekaně oduševněle. "Copak vy jste ještě nepochopili, co si máte vybrat? Vybrat si musíme život, co jiného? Přece nebudeme volit ty vaše teleskopy nebo zkumavky... Ať se s nimi udáví, s těmi vašimi teleskopy! A difúzními plyny... Musíme žít, musíme milovat, musíme citlivě vnímat přírodu..., citlivě vnímat, a ne se v ní šťourat! Když se teď podívám na strom, na keř, cítím, ale co cítím - já vím, že je to můj přítel, že pro sebe navzájem existujem, že se potřebujem..."
"Teď?" zeptal se jasně Večerovskij.
Gluchov umlkl v půli věty.
"Promiňte," zamumlal.
"My se přece známe, Vladlene Semjonoviči," řekl Večerovskij. "Vzpomínáte! Estonsko, škola matematické lingvistiky - sauna, pivo ..."
"Skutečně...," hlesl Gluchov a zadíval se do země. "Máte pravdu."
"Tehdy jste byl docela jiný."
"To ano, ale jak už je to dlouho...," řekl Gluchov smutně. "I baroni stárnou, abyste věděl..."
"Baroni ovšem také bojují," namítl Večerovskij. "A tak strašně dávno to zas není."
Gluchov mlčky rozhodil rukama.
Maljanov z jejich útržkovité rozmluvy vůbec nic nepochopil, ale něco v tom bylo, nějaký nepříjemný osten, jistě to jeden druhému nevykládali jen tak pro nic za nic. Zachar zřejmě porozuměl, ale porozuměl po svém a vycítil z nenadálého dialogu nějakou narážku, zřejmě nelichotivou, protože najednou se vymrštil a málem vztekle se na Večerovského rozkřikl:
"Jenže Sněgovoj je mrtev! Vám se to mluví, Filippe Pavloviči, vás přece nikdo u krku nevzal, vám je hej...!"
Večerovskij přikývl.
"Ano," přisvědčil. "Mně je hej. Mně je hej a tady Vladlenu Semjonoviči je taky hej. Nemám pravdu, Vladlene Semjonoviči?"
Malý roztomilý človíček s rudýma králičíma očima za silnými skly staromódních brýlí v ocelových obroučkách ještě jednou rozhodil rukama. Pak vstal, na nikoho ani nepohlédl a prohlásil:
"Omlouvám se, přátelé, ale už budu muset jít, je pozdě ..."«

Kapitola osmá
15. »"... Nechceš třeba přenocovat u mě?" zeptal se Večerovskij.
Maljanov právě myl nádobí a hned se nad přítelovým návrhem zamyslel. Večerovskij na něj nespěchal. Znovu zmizel v obývacím pokoji, chvíli tam přecházel, vrátil se s hromadou odpadků v provlhlých novinách a všechno to hodil do koše. Potom se chopil hadru a pořádně vytřel kuchyňský stůl.
Po všech dnešních událostech a disputacích Maljanov už jaksi neměl na to, aby zůstal sám. Na druhé straně mu připadalo nedůstojné opustit byt a odejít, dokonce se - proč to neříct - trochu zastyděl. Vypadá to, jako by mě odsud chtěli vypudit, pomyslel si. A já nesnáším nocování po cizích bytech, i když je to u přátel. I kdyby to mělo být u Večerovského. Naprosto zřetelně ucítil vůni kávy. Porcelánový šálek křehký jako okvětní plátek růže a v něm čarovný nápoj a la Večerovskij. Přísně vzato by ji na noc pít neměl. Kávu si může dát až ráno.
Domyl poslední talířek, postavil ho na sušák, nepořádně rozmázl mokrou louži po linoleu hadrem a vrátil se do obývacího pokoje. Večerovskij už seděl v křesle obrácený tváří k oknu. Nebe bylo zlatorůžové, mladý měsíc trčel přesně nad střechou jedenáctipatrového věžáku, docela jako na minaretu. Maljanov sáhl po svém křesle, také ho otočil k oknu a také se posadil. Teď je od sebe dělil jen stůl, na němž Fil udělal pořádek: knihy srovnal do úhledného komínku, po týdenním prachu ani památky, všechny tužky a propisky spořádaně uložené vedle kalendáře. Zkrátka zatímco se Maljanov v kuchyni páral s nádobím, Večerovskij stačil místnost uvést do naprostého lesku, jedině že nevyluxoval, i přesto však dokázal vše zařídit tak, že sám zůstal elegantní jako ze žurnálu, bez jediné poskvrnky na béžovém hávu.
Mlčeli a sledovali, jak v jedenáctipatrovém věžáku jedno za druhým zhasínají okna. Vešel Kaljam, tichounce mňoukl, vyskočil Večerovskému na klín, uvelebil se tam a spokojeně zapředl. Večerovskij ho pomalu hladil dlouhou úzkou dlaní a dál pozoroval hru světel za oknem.
"Pouští chlupy," upozornil ho pán domu.

"Nevadí," ozval se Večerovskij tiše.
Znovu umlkli. Teď, když už tu nebyl zpocený a zrudlý Vajngarten, zcela zdrcený Zachar se svým příšerným dítětem, ani ten tak obyčejný a zároveň záhadný Gluchov, když vedle seděl jen monumentálně klidný a monumentálně sebejistý Večerovskij, který od nikoho neočekával žádná nadpřirozená řešení, najednou vše, co se zatím stalo, nevypadalo ani tolik na sen jako spíš na výstřední román - a pokud se to snad skutečně odehrálo, bylo to už dávno, a navíc se to vlastně ani neodehrálo, nýbrž teprve začalo odehrávat, a pak to zase ustalo. Maljanov dokonce pocítil cosi na způsob zájmu o onu pololiterární postavu: dostal ten chlap svých patnáct let, nebo se to všechno ...«

16. »... vzpomněl na Sněgového s pistolí v kapse pyžama i na zapečetěné dveře.
"Poslyš," řekl jsem. "Copak oni ho skutečně zabili, toho Sněgového?"
"Kdo?" otázal se po chvíli Večerovskij.
"No...," zamumlal jsem neurčitě a na víc jsem se nezmohl.
"Sněgovoj se s největší pravděpodobností zastřelil sám," řekl Večerovskij. "Nevydržel."
"Co nevydržel?"
"Ten nátlak. A učinil volbu."
Takže to nebyl výstřední román. Znovu jsem pocítil tu známou vnitřní zcepenělost, přitáhl jsem nohy k tělu a objal si kolena. Stiskl jsem je tak, až zapraskaly klouby. To jsem přece já, a vše se děje se mnou. Ne s Ivanem carevičem, ani s Ivanuškou hlupáčkem, ale se mnou. Večerovskému je hej...
"File," neudržel jsem se. "Co jste si udělali s tím Gluchovem. Mluvili jste spolu nějak divně ..."
"Rozčilil mě," ozval se Večerovskij.
"A čím?"
"Mě nepopudila jeho volba," pronesl Filipp pomalu, jako by uvažoval nahlas. "Ale proč se pořád ospravedlňuje? A pak - jemu nestačí se jen kolem dokola omlouvat, on se snaží zagitovat další. Stydí se, že by měl zůstat sám slabý mezi silnými, a tak chce, aby se slabí stali i z těch ostatních. Doufá, že se mu tak uleví. Možná je v právu, ale mě by takový posto] dokázal připravit o rozum..."
Poslouchal jsem ho s otevřenými ústy, a když skončil, opatrně jsem se zeptal:
"Chceš snad říct, že Gluchov... je taky pod nátlakem?"
"Byl. Teď už ho ten nátlak prostě rozdrtil."
"Ale prosím tě ..., no dovol!"
Pomalu se ke mně obrátil obličejem.
"Tys to nepochopil?"
"A co jsem měl pochopit? On přece říkal... Na vlastní uši jsem slyšel... Vždyť je to na něm normálně vidět, že o celé záležitosti nemá ani páru... Já si myslím, že je to naprosto evidentní!"
Samotnému však už mi to tak evidentní nepřipadalo. Spíš naopak.
"Takže jsi nepochopil," odtušil Večerovskij a zvědavě si mě prohlédl. "Hm... To Zachar pochopil." Poprvé za celý večer vytáhl dýmku a váček s tabákem a začal si poklidně nacpávat. "To je zvláštní, žes nepochopil... Ačkoli - bylo na tobě vidět, že tě to pěkně sebralo. Ale posuď sám: ten člověk má rád detektivky, rád vysedává doma u televize a dnes zrovna běží další díl té ubohosti..., a on se najednou utrhne z vyhřátého hnízdečka a řítí se přes celé město k naprosto neznámým lidem... Proč? Aby si postěžoval na bolesti hlavy?" Škrtl zápalkou a věnoval se rozkuřování dýmky. V jeho soustředěně šilhajících očích se roztančil žlutorudý ohýnek. Pokojem se šířilo medově tabákové aroma. "A pak - hned jsem ho poznal. Vlastně ne, hned ne... Moc se změnil. Býval to chlapík jako rtuť - energický, křiklavý a jedovatý..., žádné rousseauovství, žádné skleničky něčeho tvrdšího. Nejdřív mi ho bylo prostě líto, ale když začal hlásat svůj nový světový názor, rozzuřilo mě to."
Umlkl a dával najevo, že dál se míní zabývat výlučně svou dýmkou.
Znovu jsem se vší silou svinul do uzlíku. Tak takhle to taky může dopadnout? Ten muž byl docela normálně rozšlápnut na placku. Zůstal živ, ale už to není on. Degenerovaná hmota, degenerovaný duch. Nevydržel. Pro boha živého, zřejmě může existovat takový tlak, jemuž neodolá žádný člověk...
"Takže ty odsuzuješ i Sněgového?" zeptal jsem se.
"Neodsuzuji nikoho," namítl Večerovskij.
"Ale běž! Tak proč se tolik štětíš... kvůli tomu Gluchovovi...?"
"Tys mi nerozuměl," poznamenal s lehkou nevolí Večerovskij. "Mně nevadí Gluchovova volba. Já taky nemám právo hněvat se na člověka za to, jakou cestu zvolil, když zůstal tváří v tvář neznámu sám, bez pomoci a naděje... Ale enervuje mě jeho chování už po té volbě. Ještě jednou opakuji, že se za to stydí, a proto - jen a jen proto! - se snaží na svou víru zlákat i další. To znamená, že v podstatě dál posiluje i beztak mohutnou sílu. Rozumíš mi?"
"Racionálně bych to pochopit dokázal," řekl jsem.
Chtěl jsem ještě dodat, že Gluchovovi dokonale rozumím, a když mu rozumím, mohu mu i odpustit, že Gluchov už nemůže být objektem analýzy, ale objektem milosrdenství, ale to už jsem si uvědomil, že dál mluvit nedokážu. Celý jsem se třásl. Bez pomoci a naděje... Bez pomoci a naděje... Proč já? Za co? Co jsem jim udělal...? Konverzaci však bylo třeba udržet stůj co stůj, a tak jsem zaťal zuby a řekl:
"Koneckonců snad mohou existovat takové nápory, kterým nedokáže vzdorovat nikdo ..."
Večerovskij něco odpověděl, ale já ho nezaslechl, nebo jsem jeho slovům neporozuměl. Najednou mi došlo, že ještě včera jsem byl člověk, řadový člen lidské komunity a jako takový jsem měl své problémy a nepříjemnosti, ale pokud jsem respektoval zákony nastolené touto komunitou - což nakonec není nijak obtížné -, přede všemi myslitelnými nebezpečími mě spolehlivě chránila bezpečnost, armáda, odbory, veřejné mínění, přátelé, vlastně i rodina, jenže

najednou se v mém světě něco posunulo a já se změnil v opuštěného piskoře, tetelícího se někde ve štěrbině mezi balvany: kolem se míhají a rejdí obludné nepostižitelné stíny, které nepotřebují ani zubaté tlamy - stačí lehký pohyb ploutví, a rozplácnou mě, rozetřou na kašičku, promění v nic... A já musím pochopit, že dokud sedím ve své štěrbině, nikdo se mě nedotkne. Je to dokonce ještě horší - oddělili mě od lidstva, jako se ovce odhání od stáda, vlečou mě neznámo kam a neznámo proč a stádo, které o tom nemá ani nejmenší tušení, si klidně jde svou cestou a stále víc se mi vzdaluje... Kdyby to byli nějací agresivní vetřelci, kdyby se jednalo o katastrofický, ničivý útok z kosmu, z hlubin oceánu, ze čtvrté dimenze - oč by to pro mě bylo lehčí! Byl bych prostě jedním z mnoha, našlo by se pro mě nějaké uplatnění, nějaká práce, stál bych v řadě! Kdežto takhle budu chřadnout a hynout všem na očích, a nikdo si ničeho nevšimne. Zaplať pánbůh, že tu aspoň není Irka. Zaplať pánbůh, že jí se to nijak netýká. Šílenství! Šílenství! Nemá to ani hlavu ani patu. Ze všech sil jsem zakroutil hlavou a vytahal se za vlasy. A všechna ta hrůza se snad na mě měla sesypat jen proto, že se zabývám difúzní hmotou?!
"Zřejmě ano," přisvědčil Večerovskij.
Zděšeně jsem na něj pohlédl, ale pak jsem si uvědomil, že mi můj vlastní zoufalý výkřik ještě doznívá v uších.
"No dobře, File, ale ono to nedává žádný smysl!" zvolal jsem nešťastně.
"Z lidského hlediska žádný," souhlasil Večerovskij. "Ale právě lidé přece proti tvé práci vůbec nic nenamítají."
"A kdo tedy?"
"Zase pes jitrničku sežral!" plácl se otráveně do kolen a to bylo něco u něj tak nevídaného, že jsem se rozchechtal. Křečovitě. Hystericky. A v odpověď mi zaznělo spokojené marťanské houkání.
"Víš ty co?" řekl jsem. "Ať nám všichni vlezou na hrb. Dáme si ještě čaj."
Strašně jsem se bál, aby teď Večerovskij neřekl, že už je nejvyšší čas jít domů, že zítra zkouší, že musí ještě dopsat kapitolu a podobně, a tak jsem kvapně dodal:
"Co tomu říkáš? Uchránil jsem ještě jednu bonboniéru. Přece to všechno nenacpu do chřtánu Vajngartenovi... Co říkáš?"
"S radostí," souhlasil Večerovskij a hbitě vstal.
"Víš, když člověk tak přemýšlí a přemýšlí," říkal jsem cestou do kuchyně, během nalévání vody do čajníku a zapalování plynu, "když si moří hlavu, až se mu z toho tmí před očima, říká si, že takhle by to nešlo, to ne. Přesně tohle zničilo Sněgového, to už teď chápu naprosto jasně. Seděl doma sám jako prst, rozsvítil všechna světla, ale jakou to mělo cenu? Takovou černotu žárovky neprosvítí. No a tak jen myslel a myslel, a pak najednou cvak - a konec... Člověk hlavně nesmí ztrácet smysl pro humor, v tom to je. Ono je to doopravdy k smíchu: taková moc, taková energie, a to všechno jen proto, aby člověku zabránili pochopit, co se stane, když se hvězda vnoří do mračna mezihvězdného prachu... Schválně se nad tím zamysli, File. No není to k smíchu?"
Večerovskij se na ně zadíval velice zvláštně.
"Abych pravdu řekl, Dimo, na tento vysloveně humorný aspekt celé situace jsem ještě jaksi nepřipadl."
"Tak to zkus... Zkus si to představit... Někde se sejdou a začnou kalkulovat: Na výzkum dešťovek vrhneme takových sto megawatt, na potlačení támhletoho projektu zhruba pětasedmdesát megawatt, kdežto na Maljanova bude klidně stačit tak deset. A někdo hned vyskočí s námitkou: Deset je málo! Nejdřív ho musíme umořit telefonáty, pak mu podstrčíme koňak a k tomu tu kočku..." Posadil jsem se a sevřel dlaně mezi koleny. "Nevím jak tobě, ale mně to připadá k smíchu."
"Což o to," poznamenal Večerovskij. "Komické to je. Ale moc ne. Fantazii máš ubohoučkou, Dimo, to je marné. Abych pravdu řekl, připadá mi neuvěřitelné, žes to dotáhl až k těm svým bublinám."
"Kdepak bubliny!" zvolal jsem. "Žádné nebyly. A nebudou. To už na mě nezkoušejte, pane inspektor, nic jsem neviděl, nic jsem neslyšel, i ta špindíra Ninka vám potvrdí, že jsem tam nebyl... A vůbec, mám před sebou dlouhodobý vědecký úkol, infračervený spektrometr, a všechno ostatní je Jenom takové povýšenecké vyskakování, galileovský komplex..."
Odmlčeli jsme se. Tiše zasyčel čajník a voda těsně před bodem varu začala dělat: pf, pf, pf ...
"Budiž," pokračoval jsem. "Tak mám ubohoučkou fantazii. Souhlasím. Ale uznej. Když člověk abstrahuje od všech těch nepříjemných okolností, začne se to rýsovat zatraceně zajímavě. Protože nakonec nutně dojdeš k závěru, že přece jen existují. Tolik jsme se nažvanili, tak zuřivě jsme se dohadovali, tolik toho nalhali... Vymýšleli jsme si všelijaké pitomé talíře, baalbecké terasy, a oni nakonec opravdu jsou. Jenže samozřejmě existují docela jinak, než jsme si představovali... Já jsem si mimochodem vždy byl jist, že se jednou objeví a že budou naprosto nepodobní všemu, co jsme si o nich navymýšleli..."
"Kdo?" přerušil mě roztržitě Večerovskij, který znovu rozkuřoval vyhaslou dýmku.
"No vetřelci," řekl jsem. "Řečeno jazykem moderní vědy vyslanci supercivilizace."
"Aha," utrousil Večerovskij. "Chápu. Máš pravdu, Ještě nikoho nenapadlo, že by mohli připomínat podivně se chovající slečnu..."
"Nech toho," řekl jsem, odešel ke kuchyňské lince a nanosil na stůl všechno, co patří ke správnému pití čaje. "Já mám fantazii ubohoučkou, ale tobě osud zřejmě nenadělil vůbec žádnou."
"Nejspíš máš pravdu," souhlasil Večerovskij. "Já si totiž naprosto nedokážu představit něco, co podle mého nejhlubšího přesvědčení neexistuje. Například flogiston nebo řekněme světový éter... Tak tohle ne, esenci připrav pěknou čerstvou, jen ten čaj nelituj."
"To mi radit nemusíš," odsekl jsem. "A cos to chtěl naznačit s tím flogistonem?"
"Jen tolik, že jsem v něj nikdy nevěřil. Stejně jako jsem nikdy nevěřil v supercivilizaci. Flogiston i supercivilizace jsou kategorie příliš lidské. Přesně jako v Baudelairovi. Příliš lidské znamená příliš živočišné. To nepochází z rozumu. Spíš z nepochopení."
"No dovol!" rozhořčil jsem se s porcelánovou konvičkou na čajovou esenci v jedné ruce a balíčkem cejlonského čaje v

druhé. "Vždyť ty sám jsi přece připustil, že máme co do činění se supercivilizaci..."
"Omyl," broukl Večerovskij bohorovně. "Přesněji řečeno v žádném případě. To vy jste připustili, že jste se dostali do kontaktu se supercivilizaci. Já jen této okolnosti využil k tomu, abych vás obrátil na cestu pravou."
"Počkat," řekl jsem. "Kde je ta bonboniéra?"
Otevřel jsem lednici a vytáhl přepychovou krabici s ozdobným nápisem Piková dáma.
"To je, co?"
"Ó!" zvolal Večerovskij s nelíčenou úctou.
Hned jsme se do ní pustili.
"Pozdrav od supercivilizace," neodpustil jsem si. "Ale abych nezapomněl... Co žes to říkal? Dočista jsi mě zmátl... Už to mám! Tak ty i po tom všem klidně tvrdíš..."
"Taktak," přikývl Večerovskij. "Tvrdím. Vždycky jsem věděl, že žádné supercivilizace prostě nejsou. A teď po tom všem, jak jsi ráčil podotknout, už tuším, proč tomu tak je."
"Tohle by nešlo," zakroutil jsem hlavou a odložil svůj šálek. "Já chápu, že tápem, že jsou to všechno jen teorie, ale jednu věc bych od tebe chtěl slyšet... Když to není supercivilizace..., když to nejsou vetřelci v tom nejširším slova smyslu, tak kdo nebo co to je?" Strašně jsem se rozkohoutil. "Víš něco, nebo se jen tak bavíš paradoxy?! Jeden člověk už se zastřelil, druhý se změnil v medúzu... Tak co nám tu blbneš hlavu?"
Jenže teď už bylo na první pohled patrné, že Večerovskij se nebaví paradoxy a hlavu nám neblbne. Jeho tvář náhle zešedla, vyvstala na ní únava a nedefinovatelné obrovské napětí, které před světem doposud skrýval a které v nestřežené chvíli uniklo z jeho nitra na svobodu..., ale možná to byla spíš paličatost - krutá, nelítostná paličatost... Až jsem měl pocit, že si přestává být podobný. Jeho obličej je přece normálně spíš unylý, aristokraticky mdlý, kdežto teď se zdál vytesán z kamene. A já se znovu začal bát. Poprvé mě napadlo, že Večerovskij tu vůbec nesedí kvůli tomu, aby mě morálně podpořil. A když mě zval, abych u něj přespal, a předtím mi nabízel, že u něj mohu zůstat a pracovat tam, vůbec nešlo jen o mě. A i když jsem se doslova třásl strachy, najednou jsem pocítil příval lítosti vůči tomu tvrdému člověku, lítosti ničím nepodložené, lítosti, která vyrůstala jen z jakýchsi kalných pocitů a z toho, jak nápadně se ve vteřině proměnila jeho tvář.
A vtom jsem si z ničeho nic vzpomněl, že asi tak před třemi roky odvezli Večerovského do nemocnice, jen na pár dní, pak ho zase pustili...«

17. »... dříve neznámá forma nezhoubného nádoru. Teprve rok. A já se to vůbec dověděl až loni na podzim, a to jsem se s ním setkával každý boží den, popíjel u něj kafíčko, poslouchal jeho marťanské houkání a stěžoval si mu, co se mě natrápí ty nežity. A netušil jsem nic, ani to nejmenší...
A tak teď, zachvácený nečekaným soucitem, jsem se neudržel, a přestože jsem předem věděl, že to nemá žádný smysl a žádný užitek z toho nepoplyne, řekl jsem:
"File, má to snad znamenat, že ty jsi taky pod nátlakem?"
Mé otázce samo sebou nevěnoval ani stín pozornosti. Prostě mě neslyšel. Napětí v jeho tváři opadlo, tvář se znova pohroužila do aristokratické zemdlenosti, ryšavá víčka poklesla na oči a vyhaslá dýmka usilovně zasupala.
"Já vám přece v žádném případě neblbnu hlavu," řekl mi. "Vy si ji blbnete sami. To vy jste si přece vycucali z prstu supercivilizaci a pořád nechcete pochopit, že je to příliš triviální - normální moderní mytologie, to je všechno."
Po zádech se mi znovu rozběhli mravenci. Jemu se to zdá málo složité. Takže ve skutečnosti by to mělo být ještě horší? To snad ani není možné ...
"Jsi snad astronom, ne?" pokračoval vyčítavě. "Tak musíš přinejmenším znát základní paradox xenologie..."
"Ten bych znal," připustil jsem. "Každá civilizace ve svém vývoji s největší pravděpodobností..."
"Atakdále," přerušil mě. "Museli bychom nutně narážet na stopy jejich činnosti, a my na ně nenarážíme. Proč? Protože žádné supercivilizace neexistují. Protože k proměně civilizace v supercivilizaci z nějakého důvodu nedochází."
"No ano," řekl jsem. "Rozum prostě uhoří v atomových válkách. To všechno je blbost."
"Samozřejmě je to blbost," souhlasil klidně. "Taky příliš jednoduché a příliš primitivní, představa, která neopouští okruh běžného lidského uvažování..."
"Počkej," nedal jsem se jen tak odbýt, "co mi tu pořád dokola jako papoušek omíláš: primitivní, primitivní... Jaderná válka samo sebou je primitivní... Naše záležitost ovšem ve skutečnosti tak jednoduchá nebude... Jsou tu genetické změny ..., jistá únava z bytí..., změna hodnotové orientace... O tom přece zasvěceně mluví dosti rozsáhlá literatura. Například já se domnívám, že projevy života supercivilizací jsou kosmické povahy a my je prostě jen neumíme odlišit od přirozených vesmírných jevů. Tak proč by takovým projevem nemohl být i náš případ?"
"Je to lidské, příliš lidské," mínil Večerovskij. "Zjistili, že lidstvo stanulo na prahu vesmíru, zalekli se konkurence a rozhodli se, že tomu zabrání. Rozuměl jsem ti dobře?"
"A proč by to tak nemohlo být?"
"Protože tohle - to je román! Přesněji řečeno celá literatura v pestrobarevných laciných obálkách. Pokusy natáhnout chobotnici frak. Co chobotnici - chobotnici, která neexistuje ...!"
Večerovskij odsunul svůj šálek, s lokty na stole si podepřel bradu pěstmi, povytáhl obočí a zadíval se někam nad mou hlavu.
"Jen si uvědom, jaká nám z toho vzniká karikatura," řekl. "A já už bych býval věřil, že přede dvěma hodinami jsme se na všem domluvili: nesejde na tom, jaká síla na nás útočí, důležité je, jak si pod tímto nátlakem počínat. Jenže teď vidím, že ty o tom absolutně nepřemýšlíš, ty se úporně, znovu a znovu vracíš k pokusům tu sílu identifikovat. Což tě nevyhnutelně zavádí k představě supercivilizace. Jsi dokonce ochoten zapomenout na své drobné námitky proti této hypotéze. A já vcelku chápu, proč to tak je. Kdesi v podvědomí neustále hlodá červík naděje, že taková supercivilizace

je nakonec taky civilizace a dvě civilizace se jistě dokážou nějak domluvit, najít kompromis, aby se vlk nažral a koza zůstala celá... V nejhorším případě by se dalo před touto nepřátelskou, leč impozantní silou důstojně ustoupit a ušlechtile se podrobit, protože takový vítěz už za to stojí, a pak - stát se může všechno! - třeba i za svou moudrou pokoru získat nějakou tu případnou odměnu... A nevyvaluj na mě laskavě oči. Já jsem přece jasně řekl, že tohle se odehrává v tvém podvědomí. A neplatí to jen o tobě. Je to přece lidské, tak hluboce lidské! Boha jsme se sice zřekli, ale na vlastních nohou, bez opor a bez berliček, zatím stát neumíme. Jenže budeme muset! Nezbývá nám než se to naučit. Protože na vašem postavení není nejhorší to, že nemáte přátele. Vy jste totiž natolik osamoceni, že nemáte ani nepřátele! A to pořád nechcete pochopit."
Večerovskij zmlkl. Pokusil jsem se tuto neočekávanou promluvu nějak strávit, snažil jsem se najít protiargumenty, namítat, polemizovat a s pěnou u úst dokazovat... ale co? To nevím. Měl pravdu - podrobit se velkolepému, mnohonásobně silnějšímu nepříteli není hanba. Což ovšem neznamená, že on by s tím souhlasil. To si myslím já. A vlastně ani já si to nemyslím, jen jsem se nad tím po jeho slovech zamyslel. Jenže já se přece skutečně cítil v kůži generála poražené armády, generála, který bloudí v krupobití dělových koulí a hledá šťastnějšího soka, aby mu odevzdal svou šavli. A přitom člověka ani tolik netrápí samotná porážka jako spíš ten prokletý fakt, že nenáviděného protivníka ne« může najít.
"Jak to, že nemáme nepřátele?" zeptal jsem se. "Vždyť z celého toho cirkusu musí někdo mít nějaký užitek."
"A kdo asi má užitek z toho," protáhl líně Večerovskij, "že kámen dopadá na zemský povrch se zrychlením devět celých osmdesát jedna?"
"Nerozumím."
"Hozený kámen přece dopadá právě s tímto zrychlením."
"No ano..."
"A nezdá se ti, že sem tu svou supercivilizaci násilím dokopáváš jen proto, abys vysvětlil..."
"Počkej... Co to s tím má společného ...?"
"No tak kdo má podle tvého názoru užitek z toho, že kámen dopadá na zem právě zmíněným způsobem? Kdo?!"
Nalil jsem si čaj. Vypadalo to na pravdu typu dvakrát dvě jsou čtyři, ale já stejně ničemu nerozuměl.
"Chceš snad říct, že stojíme tváří v tvář živelní pohromě, či co? Nebo přírodnímu úkazu?"
"Přesně tak," přikývl Večerovskij.
"No když to bereš takhle, chlapče...," rozhodil jsem rezignovaně rukama, zavadil o sklenici a polil celý stůl. "Krruci práce ..."
Zatímco jsem utíral stůl, Večerovskij rozšafně pokračoval.
"Ale ty by ses přesto měl vzdát epicyklů a pokusit se do středu soustavy umístit nikoli Zemi, ale Slunce. Hned si uvědomíš, jak se všechno zjednoduší."
Hodil jsem mokrý hadr do dřezu.
"Takže ty už sis dal dohromady vlastní hypotézu," uzavřel jsem.
"Ano."
"A byl bys tak laskav a vyložil mi ji? Já nechápu, proč jsi to neudělal hned, když tu byl Vajngarten."
Večerovskij zamával obočím.
"Inu - každá hypotéza má při svém zrodu jeden závažný nedostatek: vždycky vyvolá spoustu polemik. A já s vámi rozhodně nechtěl polemizovat. Přál jsem si jen přesvědčit vás, že stojíte před jistou volbou a že tu volbu musíte učinit každý sám. Což se mi zřejmě nepodařilo. Moje hypotéza by se v takovém případě mohla stát pomocným argumentem, protože její podstata... a přesněji řečeno jediný praktický závěr, který z ní vyplývá, spočívá právě v tom, že nemáte nejen přátele, ale ani nepřátele. Asi jsem se dopustil chyby. Možná jsem se měl odhodlat k únavné diskusi, ve které byste si jasněji uvědomili svou skutečnou situaci. Věci se podle mého soudu mají takto ..."
Nedá se říct, že bych jeho závěry nepochopil, ale na druhé straně nemohu tvrdit, že bych je se vším všudy přijal a strávil. Jeho teorie mě sice nepřesvědčila, ale musel jsem uznat, že všechno, co se s námi dělo, do tohoto modelu přesně zapadalo. A co víc, zapadalo do něj vůbec všechno, co se ve vesmíru kdy odehrávalo, odehrává a odehrávat bude, což je ostatně největší slabina této hypotézy, která tvrdí, že lano - to je takový provaz...
Kdyby platil jen zákon růstu entropie, zavládl by chaos. Pokud by naopak univerzálně působila poučka o nepřetržitě se zdokonalujícím všemocném rozumu, struktura kosmu by se také narušila. Rozhodně by to neznamenalo, že by se vesmír stal lepším nebo horším, byl by prostě jiný, protože nepřetržitě se vyvíjející rozum může mít jen jeden cíl: změnu podstaty přírody. Proto úhelný kámen Večerovského zákona spočívá v uchování rovnováhy mezi růstem entropie a vývojem rozumu. Proto neexistují a nemohou existovat supercivilizace, jelikož pod pojmem supercivilizace si představujeme právě rozum, který ve svém vývoji pokročil natolik, že začíná potlačovat zákon růstu entropie v kosmickém měřítku. A to, co se s námi momentálně děje, jsou první reakce vesmíru na hrozbu přeměny lidstva v supercivilizaci. Vesmír se brání.

Neptej se mě, říkal Večerovskij, proč se prvními vlaštovkami budoucích možných kataklyzmat stali právě Maljanov s Gluchovem. Neptej se ani na to, jaká je fyzikální povaha signálů, které porušily rovnováhu v onom koutku vesmíru, kde se Maljanov s Gluchovem dobrali svých zřejmě největších objevů. A už vůbec se nesnaž páčit ze mě popis hybných mechanismů tohoto zákona - o tom nic nevím, stejně jako se nic neví například o hybných mechanismech zákona zachování energie. Prostě jen víme, že všechny procesy se odehrávají takovým způsobem, že energie zůstává zachována. Všechny procesy se odehrávají tak, aby zmíněné Gluchovovy a Maljanovovy práce v souhře s milióny a milióny dalších prací za nějakou miliardu let nevedly ke konci světa. Na mysli samozřejmě nemám konec světa vůbec, ale konec toho světa, který vidíme kolem sebe, který tu byl už před miliardou let a který teď Maljanov s Gluchovem

svými mikroskopickými pokusy o překonání entropie ohrožují, aniž by to sami tušili...
Asi nějak takhle - teď už ovšem nevím, zda správně, či ne zcela správně, nebo dokonce naprosto nesprávně - jsem to pochopil. Ani jsem se s ním nezačal hádat. Ono to i beztak nestálo za nic, a pokud se věci měly mít skutečně takto, připadalo mi mé postavení natolik beznadějné, že jsem prostě neměl ponětí, co na to odpovědět, jak se zachovat a proč vlastně dál žít! Jen si to představte! D. A. Maljanov versus Vesmír! To není ani ta tiplice zabitá cihlou. To není dokonce ani virus uprostřed Slunce ...
"Poslouchej," řekl jsem mu. "Jestli je to tak, jak říkáš, tak proč tu, u všech všudy, ještě klábosíme? Vem je ďas, ty mé M-dutiny... Volba, volba! Prosím tě, jakápak volba?"
Večerovskij si rozvážným pohybem sejmul brýle a začal si prsty mnout otlačený kořen nosu. Dlouho, úmorně dlouho neřekl ani slovo. A já čekal. Protože jsem šestým smyslem chápal, že Večerovskij mě nemůže takhle opustit, to by nikdy neudělal, nikdy by mi tohle všechno nevykládal, kdyby se z toho nenašlo nějaké východisko, nějaká varianta, nějaká skutečná volba, hrom do police. Když si dožehlil nos, nasadil na něj brýle zpátky a velice tiše pronesl:
"Řekli mi, že cesta ta mě dovede až k oceánu smrti - a já se z půli vrátil. Od té chvíle kráčím chodníky křivolakými, pustými, cestami bez konce a návratu ..."
"No a?" zeptal jsem se.
"Mám ti to opakovat?"
"Jen si poslu ž."
Zopakoval to. Nejraději bych se býval rozplakal. Zbrkle jsem vyskočil od stolu, naplnil čajník a znovu ho postavil na plyn.
"Ještě že je na světě čaj," poznamenal jsem. "Jinak bych se už dávno válel namol opilý pod stolem."
"Já mám přece jen raději kávu," opáčil Večerovskij.
A vtom jsem zaslechl, jak se v zámku venkovních dveří otáčí klíč. Asi jsem dočista zbělal, možná až zmodral, protože Večerovskij se ke mně naklonil a zašeptal:
"Klid, Dimo, klid... Vždyť jsem tu s tebou ..."
Téměř jsem ho neslyšel.
V předsíni se otevřely další dveře, zašustily nějaké šaty, rozlehly se rychlé kroky, zavřeštěl Kaljam a - to jsem ještě seděl jako pařez - zazněl udýchaný Irčin hlas: "Kaljamuško ...," a vzápětí hlasitěji: "Dimko!"
Už si nevzpomínám, jak jsem překonal těch pár metrů mezi kuchyní a předsíní. Popadl jsem Irku. do náruče, sevřel ji, přitiskl k sobě ("Irko, Irko!"), vdechl vůni známých parfémů - měla taky mokré tváře a taky drmolila cosi podivného: "Tak ty jsi naživu, prokristapána... A já už si myslela... Dimko!" Vzpamatovali jsme se. Přinejmenším já. Konečně mi došlo, že je to skutečně ona, a taky jsem si uvědomil, co to drmolí. A můj amorfní pařezovitý úžas vystřídal naprosto konkrétní všední úlek. Postavil jsem ji zpátky na podlahu, ucouvl, zahleděl se do jejích uplakaných očí (ani se zřejmě nestačila namalovat) a zeptal jsem se: "Co se stalo, Irko? Co tu děláš? A kde je Bobka?" Myslím, že mě neposlouchala. Zarývala se mi prsty do rukou, horečnatě bloudila slzavýma očima po mé tváři a neustále opakovala:
"Já se z toho div nezbláznila... Už jsem si myslela, že to nestihnu... Co to všechno má znamenat...?"
Ruku v ruce jsme se spolu vmáčkli úzkými dveřmi do kuchyně, kde jsem ji hned usadil na svou židli a Večerovskij jí udělal silný čaj rovnou z konvičky s esencí. Lačně ho vypila, i když dobrou polovinu vybryndala na plášť. Vypadala k smrti vyděšená. Tvář měla tak ztrhanou, že jsem ji málem nepoznával. Oči zarudlé, rozcuchané vlasy trčely v chomáčích do stran. Vtom mě zamrazilo a já se pro jistotu opřel o dřez.
"Snad se něco nestalo Bobkovi?" zeptal jsem se, sotva hýbaje jazykem.
"Bobkovi?" opakovala nepřítomně. "A co s tím má společného Bobka? Já se kvůli tobě div nezbláznila... Co se tu vlastně děje?" vykřikla najednou. "Byl jsi nemocný?" Její oči mě znovu oběhly od hlavy až k patě. "Vždyť jsi zdráv jako řípa!"
Uvědomil jsem si, že mi bezděky klesla spodní čelist, a tak jsem ji zase přiklapl. Nechápal jsem nic. Večerovskij se tím nejklidnějším hlasem na světě zeptal:
"Dostala jsi nějakou špatnou zprávu, která by se týkala Dimy?"
Irka mě přestala rentgenovat a pohlédla na něj. Pak se najednou utrhla z místa, vyběhla do předsíně a okamžitě se vrátila k nám. V chůzi se přehrabovala v kabelce.
"Jen se podívejte..., podívejte se, co jsem dostala ..." Na podlahu se sypaly hřebínek, rtěnka, peníze, nějaké papírky a krabičky. "Propáníčka, tak kde to mám...? Aha!" mrštila kabelkou na stůl, strčila roztřesenou ruku do kapsy pláště a vytáhla pomačkaný telegram. "Tady!"
Vytrhl jsem jí blanket a přelétl text očima. Ničemu jsem nerozuměl... STIHNOUT SNEGOVOJ... Pročetl jsem text ještě jednou a pak, ze zoufalství, znovu, tentokrát nahlas:
"DIMOU JE ZLE SNAZTE SE TO STIHNOUT SNEGOVOJ... Jak to - Sněgovoj? Proč Sněgovoj?"
Večerovskij mi telegram opatrně odebral.
"Odesláno je to dnes ráno," řekl. "Všechny údaje pošty, pokud tomu rozumím, jsou v pořádku ..."
"A kdy byl odeslán?" zeptal jsem se hlasitě, jako bych byl nahluchlý.
"Dnes ráno. V deset dvacet dva."
"Proboha! A co ho to napadlo takhle krutě si ze mě vystřelit," řekla...«

Kapitola devátá

18. »... nemohl usnout. Vlastně už stejně bylo ráno. Venku se už téměř rozednilo a v pokoji bylo i přes zatažené závěsy poměrně světlo. Chvíli jsem jen tak ležel, pohladil jsem Kaljama, který se rozvalil mezi námi, a poslouchal Irčin tichý,

klidný dech. Vždy spala velmi hluboce a s nesmírnou chutí. Na světě nebylo nepříjemnosti, která by ji dokázala připravit o spánek. Přinejmenším aspoň doposud ...
Mdlobná, malátná zcepenělost, která se na mě zhroutila v okamžiku, kdy jsem si přečetl telegram a pochopil jeho smysl, mě neopouštěla. Všechny svaly jsem měl ztuhlé jako v křeči a uvnitř, v prsou a v břiše, ležela obrovská beztvará hrouda. Chvílemi se hrouda zvolna převracela a já se začínal zimničně chvět.
Z ničeho nic jsem si představil mrtvého Sněgového - jak jde v obrovském pruhovaném pyžamu po Moskevské, tělnatý a studený, se speklou krvavou dírou ve velké lebce; jak se na poště staví do fronty u okénka telegrafu: v pravé ruce třímá pistoli, v levé blanket, a nikdo kolem si ničeho nevšimne, úřednice za přepážkou bere text z jeho mrtvých prstů, píše mu stvrzenku, na peníze si ani nevzpomene a jen otráveně broukne: "Tak další..."
Zatřásl jsem hlavou, abych ten přelud zapudil, tichounce jsem opustil svou válendu a jen tak v trenýrkách a bos jsem odťapkal do kuchyně. Tady už bylo úplně světlo, zvenčí naplno halasili vrabčáci a ozývalo se rytmické škrábání domovníkova koštěte. Našel jsem Irčinu kabelku, chvíli se v ní přehraboval, vylovil z jejích útrob pomačkanou krabičku se dvěma zlomenými cigaretami, posadil se na stůl a zapálil si. Už dávno jsem nekouřil. Asi tak dva roky, možná i tři...
Pořád jsem si dokazoval, jak mám silnou vůli. Krruci, herec jsem prachmizerný a lhát neumím vůbec. Jenže Irka se nic dovědět nesmí. Té by to stejně k ničemu nebylo. Tohle si musím prožít sám a sám se s tím vyrovnat. V takové věci mi nepomůže nikdo, ani Irka. Prostě nikdo.
Ale proč vůbec uvažuju o nějaké pomoci? Copak mně Jde o to, aby mi někdo pomáhal? Irku jsem, pokud to bylo jen trochu možné, do žádných svých nepříjemností nezasvěcoval. Nemám rád, když jí musím působit starosti. Strašně rád jí dělám radost a stejně nerad jí působím bolest. Nebýt tohohle nesmyslného guláše, už bych jí nadšeně vykládal o M-dutinách a ona by hned všemu porozuměla, protože je to hlavinka, třebaže nemá žádnou teoretickou průpravu a neustále lamentuje nad svou zabedněností... Ale co jí řeknu teď? Beznaděj, naprostá beznaděj...
Jenže ony jsou trampoty a trampoty. Trampoty různě závažné. Některé jsou docela drobné, člověk si na ně postěžuje vlastně rád, a dokonce je mu to příjemné. Irka řekne: No bože, taková hloupost - a člověku je hned líp. Ale já se raději nesvěřuju - ani mamince, ani Irce. Tím spíš, že tentokrát přišly lapálie takového rozsahu, že z nich prostě jde hrůza a děs. Za prvé - ať chci, či nechci - se Irka dostala do palby společně se mnou. A to se mi nechce líbit, to je nespravedlivé. Já už vím, že budu bit jako žito, už tuším, kdo po mně jde, a zhruba vím proč. Vím, že jsem na mušce. Ze to nejsou hloupé žerty ani rány osudu. Mně se, marná sláva, zdá lepší vědět, že je člověk na mušce. Pravda, lidé bývají všelijací a většina z nich by asi dala přednost sladké nevědomosti. Ale já si myslím, že Irka taková není. Má kuráž, znám ji. Když se někdy něčeho bojí, hlava nehlava se tomu vrhá vstříc. Takže by to mohlo vypadat trochu nečestně, kdybych jí to neřekl. A vůbec, musím se rozhodnout. (O tom jsem se mimochodem ještě ani nepokoušel přemýšlet, ale nic jiného mi nezbude. Nebo jsem snad už zvolil? Sám o tom ještě nic nevím, a už jsem třeba zvolil...) No a když už si mám vybrat... Dobře, dejme tomu, že ta volba je výlučně moje záležitost. Udělám, co budu chtít já. Ale co následky? Když zvolím první alternativu, začnou padat bomby - nejen obyčejné, ale i atomové či jaké ještě. A když tu druhou... Zajímavé je, jestli by se Irce líbil takový Gluchov. V podstatě je to přece milý, příjemný, tichý a mírný člověk... Televizi bychom si nakonec taky mohli koupit, Bobka by z toho určitě měl radost, každou sobotu bychom chodili na lyže, do biografu... Zkrátka ať tak, či onak, vypadá to, že se celá záležitost netýká jen mě. Když padají bomby, není to příjemné, ovšem stát se po deseti letech ženou medúzy by pro Irku asi taky nebyl žádný med... A co když je to naopak? Jak mohu vědět, proč mě má Irka ráda? No právě, to nevím! A ona to nejspíš neví taky...
Dokouřil jsem, přizvedl se ze židle a strčil nedopalek do koše na odpadky. Vedle koše ležela občanská legitimace. To je mi překvapeníčko! Všechno jsme sklidili do posledního papírku a posledního měďáčku, a legitimaci jsme tu nechali. Zvedl jsem černozelenou knížečku a nahlédl roztržitě na první stranu. Ani sám nevím proč. Polil mě chladný pot. Irna Fjodorovna Sergejenková. Rok narození 1939... Co to má znamenat? Fotografie je Irčina... Vlastně ne, to není Irka. Je to nějaká ženská, která je jí podobná, ale ona to není. Tohle je jistá I. F. Sergejenková.
Opatrně jsem legitimaci položil na roh stolu, vstal jsem a po špičkách se vkradl zpátky do pokoje. Pocítil jsem opakovaný příval ledového potu. Spatřil jsem obličej ženy, která ležela pod prostěradlem, obličej pevně potažený suchou kůží, a v ústech obnažené bílé a ostré zuby - snad to má být úsměv, snad trpitelský škleb. Pod prostěradlem ležela čarodějnice. Jako smyslů zbavený jsem ji uchopil za rameno a zatřásl jí. Irka se okamžitě probudila, otevřela ta svá obrovská očiska a mátožně zašeptala: "Dimko, co blázníš, co je ti? Nebolí tě něco?" ...Proboha, to je přece moje Irka! No jistě, Irka! Zase jsem se pominul. "Já jsem asi chrápala, viď?" vydechla tiše a spala dál.
Po špičkách jsem se vrátil do kuchyně, odstrčil jsem legitimaci co nejdál, vyšťoural z krabičky poslední cigaretu a znovu si zapálil. Ano. Takhle v současné době žijem. Takový nás čeká život. Ode dneška.
Ledový živočich v mém nitru se několikrát převalil, a pak se uklidnil. Setřásl jsem si z čela protivný pot, pak jsem se konečně vzpamatoval a ještě jednou zašátral v Irčině kabelce. Její legitimace ležela až na dně. Irna Jermolajevna Maljanovová, rok narození 1933. Krruci... No dobře, ale k čemu bylo zase tohle? To všechno se přece neděje náhodou. I ta legitimace, i telegram, i to, jak nesnadno se Irka do Leningradu dostávala, a dokonce i fakt, že letadlo, kterým cestovala, převáželo rakve - tohle všechno rozhodně není žádná náhoda... Nebo snad ano? To by mimochodem dokonale potvrzovalo Večerovského závěry. Jako člověk, který honí mouchu s ručníkem: ostře svištící rány, které prudce roztínají vzduch, padá stolní lampa, hynou zcela nevinné noční můry, kočka, které někdo šlápl na tlapku, poděšeně zvedá ocas a mizí pod gaučem. Něco Jako dělostřelecká příprava. A já nevím nic. Třeba teď někde za Murinským Polem spadl dům - chtěli zasáhnout mě, a dostal to ten dům, já o tom nemám ani tušení, protože na mě zbyla jen legitimace. Copak je to skutečně tím, že jsem před dvěma dny připadl na M-dutiny? Sotva jsem si představil, jak bych o nich vykládal Irce ...
Jenže takhle já asi žít nedokážu. Za zbabělce jsem se nikdy nepokládal, ale když si uvědomím, že bych neměl ani chvilku klidu, že bych zděšeně uskakoval před vlastní ženou, protože jí považuji za čarodějnici... A pro Večerovského je dnešní

Gluchov vzduch. To znamená, že já pro něj taky budu vzduch. Všechno budu muset změnit. Všechno bude jiné. Jiní přátelé, jiná práce... A rodina možná taky jiná... Od té chvíle kráčím chodníky křivolakými, pustými, cestami bez konce a návratu... A budu se stydět ráno při holení pohlédnout do zrcadla. V zrcadle totiž zůstane jen strašně malý a strašně tichý Maljanov.
Jistě, zvykl bych si, zvyknout se asi dá na všechno na světě. Na každou ztrátu. Jenže tohle bude nemalá ztráta, když se nad tím tak zamyslím. K bublinám jsem směřoval plných deset let. Vlastně ne deset let - celý život. Od dětství, od dob školního kroužku a amatérsky stavěných dalekohledů, od výpočtů Wolfova čísla podle cizích pozorování... Vždyť já o těch svých M-dutinách zatím nic nevím, nevím, čeho bych se dopracoval a co by z toho mohlo vzejít těm, kteří se o věc začnou zajímat po mně, kteří by pokračovali, celou teorii rozvinuli, přispěli něčím vlastním a předali štafetu dál, do dalšího století... Asi by se z toho nakonec vyklubalo něco významného, a já ztrácím věc nemalé váhy, když to má být zárodek katastrofy, proti které se bouří sám Vesmír. Miliarda let je dlouhý časový úsek. Za miliardu let se z hrudky slizu vyvine civilizace ...
Ale oni mě rozdupou. Nejdřív mi nedají chvilku klidu, uštvou mě, připraví o rozum, a když ani to nepomůže, prostě mě rozšlapou... Je šest hodin. Slunce už žhne naplno.
A vtom, ani sám pořádně nevím proč, studený živočich v prsou zmizel. Zvedl jsem se, klidně jsem odkráčel do svého pokoje, vytáhl své poznámky a chopil se pera. Pak jsem se vrátil do kuchyně, rozložil si nádobíčko a dal jsem se do práce.
Opravdu myslet jsem zatím nemohl - hlavu jsem měl jako nacpanou vatou, víčka pálila - ale poctivě a pečlivě jsem přebral všechny hrubopisy, vyhodil všechno, co už bylo k nepotřebě, ostatní jsem seřadil tak, aby v tom byl nějaký systém, vzal jsem nový tlustý sešit v tvrdých deskách a začal všechno přepisovat načisto - beze spěchu, s chutí, úhledně, pečlivě vybíraje slova tak, jako bych psal definitivní variantu nějakého článku nebo zprávy.
Hodně lidí tuto etapu práce nemá rádo, já ano. Líbí se mi pulérovat terminologii, beze spěchu a s gustem promýšlet nejvýstižnější a nejúspornější označení a formulace, vychytávat blechy, které se poschovávaly v pracovních náčrtcích, sestavovat grafy a rýsovat tabulky. To je taková ta ušlechtilá vědecká otročina - čas, kdy shrnujete výsledky, kdy se můžete pokochat sebou samým i svým dílem.
A já se kochal sebou i svým dílem až do chvíle, kdy se vedle mě objevila Irka, objala mě paží kolem krku a přitiskla se svou teplou tváří k mé.
"Copak?" zeptal jsem se a narovnal záda.
"Ty už jsi určitě ani oka nezamhouřil, co?" zeptala se, ale na odpověď nečekala a zamířila k balkónovým dveřím. "Co že je venku takový rámus?"
Teprve teď jsem si uvědomil, že ve dvoře se skutečně rozléhá jakýsi u nás neobvyklý hluk - halas a shon podobný tomu, když na místo činu či nehody už dorazila milice, ale na záchranku se ještě čeká.
"Dimko!" zavřeštěla Irka. "Pojď se podívat! To je teda zázrak!"
Srdce mi v hrudi prudce kleslo. To už známe, tyhle zázraky... Vyskočil jsem ...«

19. »... pít kávu. A vtom Irka prohlásila, že je to vlastně ohromné, celý ten zmatek. Všechno na světě se nakonec v dobré obrátí. Oděsa ji za deset dní stačila otrávit až bůh brání, protože letos se tam nahrnulo tolik lidstva, kolik ho tam ještě nikdy nebylo, a vůbec, už se jí stýskalo a zpátky do Oděsy se rozhodně nechystá - letenka se stejně určitě nesežene a maminka se tak jako tak koncem srpna chystá do Leningradu, takže Bobku přiveze. Kdežto ona, Irka, se okamžitě vrací do práce - hned teď, jen si dopije kafe a půjde - a dovolenou si vezmeme spolu, jak jsme si to plánovali už před časem, někdy v březnu nebo v dubnu: pojedeme si do Kirovska zalyžovat.
Potom jsme snědli míchaná vajíčka s rajčaty, Irka prošmejdila celý byt ve snaze najít cigaretu, jenže nenašla nic, najednou zesmutněla, celá se jako by potáhla mlhou, uvařila si ještě jednu kávu a zeptala se na Sněgového. Řekl jsem jí leccos z toho, co jsem si zapamatoval z výkladu Igora Petroviče, úzkostlivě jsem se vyhnul všem choulostivým místům a vynasnažil jsem se celý příběh podat tak, jako by šlo o zcela zjevnou nešťastnou náhodu. Během vyprávění jsem si vzpomněl na krasotinku Lidočku a málem jsem spustil i o ní, ale včas jsem se vzpamatoval.
Irka povídala něco o Sněgovém, na cosi vzpomínala, koutky úst jí smutně poklesly ("... člověk si ani nemá komu říct o cigárko") a já mezitím malými doušky usrkával kávu a meditoval o tom, že zatím nemám ani nejmenší představu, co si počít dál; že jsem se ještě nerozhodl, zda Irce všechno vyklopím, nebo ne, a že by nejspíš bylo nejmoudřejší nezmiňovat se ani o Lidočce, ani o zásilkové službě, protože jak s Lidočkou, tak se zásilkovou službou je vše až příliš nejasné, přesněji řečeno až příliš jasné: už uplynulo tolik času, a ona se ještě ani slůvkem nezmínila jak o přítelkyni, tak o velkorysé objednávce. Mohla samo sebou zapomenout. Jednak to byl nervák a jednak Irka zapomene vždycky a na všechno, ale lepší zřejmě bude nepokoušet osud a tato choulostivá témata raději nechat na pokoji.
Falešně jsem zadeklamoval: "Tak copak dělá náš strom?" přistoupil jsem ke dveřím na balkón a pohlédl dolů. Ať je to jak chce, tu Lidočku už jsem rozmotal, tentokrát definitivně. A strom?
Stál na svém místě. Dav už se poněkud rozptýlil. Kolem kmene stáli jen tři metaři, Kefír, instalatér a dva milicionáři. Opodál parkoval žlutý hlídkový vůz. Všichni (s výjimkou auta) civěli na strom a patrně si vyměňovali názory na to, co dělat dál a co to všechno má znamenat. Jeden z milicionářů si sejmul brigadýrku a utíral si vyholenou hlavu velkým kapesníkem. Venku už začínalo být pěkně vedro a do navyklých vůní rozpáleného asfaltu a benzínu se mísila nová - taková zvláštně lesní. Vyholený milicionář si čepici zase prudce narazil, schoval kapesník, přidřepl a začal mezi prsty mnout nakypřenou hlínu. Rychle jsem ze dveří zmizel.
Irka už byla v koupelně. Spěšně jsem sklidil a umyl nádobí. Chtělo se mi příšerně spát, ale já věděl, že teď bych usnout nedokázal. Obával jsem se, že neusnu, dokud celá tahle historie neskončí. Zavolal jsem Večerovskému. Když jsem už naslouchal vyzváněcímu tónu, uvědomil jsem si, že Fil by doma být neměl, protože dnes zkouší aspiranty, ale než jsem

to stačil domyslet do konce, zvedl sluchátko.
"Ty jsi doma?" zeptal jsem se nepříliš inteligentně.
"Ale... to je taková ...," odpověděl Večerovskij.
"No dobře, to si můžeš nechat pro sebe," zarazil jsem ho. "Viděl jsi strom?"
"Ano."
"A co tomu říkáš?
"Myslím, že ano."
Zašilhal jsem směrem ke koupelně a ztlumil jsem hlas:
"Řekl bych, že je to moje práce."
"Ano?"
"Nojo. Rozhodl jsem se uspořádat poznámky a všechno podstatné přepsat do sešitu."
"A uspořádals?"
"Ještě ne úplně. Teď si k tomu sednu a zkusím to dokončit."
Večerovskij mlčel.
"A proč?" zeptal se po chvíli.
Zasmál jsem se:
"No, nevím... Najednou se mi zachtělo přepsat to všechno na čisto... Nevím. Asi z bezradnosti. Je toho škoda. A co ty, ty se dneska nikam nechystáš?"
"Asi ne. Jak se daří Iře?"
"Štěbetá," řekl jsem. Ústa se mi bezděky roztáhla ve spokojeném úsměvu. "Znáš přece Irku. Ta se ze všeho hned oklepe."
"A řekls jí to?"
"Zbláznil ses? Samozřejmě že ne."
"A proč samozřejmě?"
Překvapeně jsem hekl.
"Rozumíš, File, já sám si pořád lámu hlavu, jestli jí to mám říct, nebo ne. A nevím. Nedaří se mi dospět k jednoznačnému závěru."
"Když nevíš, co si počít, nedělej nic," poradil mi Večerovskij.
Chtěl jsem mu říct, že tohle by mě napadlo i bez jeho laskavého přispění, ale Irka už v koupelně zavřela vodu a já se omezil jen na udýchané:
"Jdu dělat. Kdyby něco, zavolej!"
Irka se oblékla, namalovala, mlaskla mi pusu na nos a odcválala. Položil jsem se na břicho na gauč, podepřel si bradu rukama a začal přemýšlet. Bez meškání se dostavil Kaljam, vystoupil na mě a uložil se přesně na mou páteř. Byl měkký, teplý a vlhký. A já jsem usnul. Přišlo to jako mrákoty. Vědomí pominulo a pak se zase vrátilo. Kaljama už jsem na zádech neměl a u dveří někdo zvonil - naším dohodnutým signálem (ta ta-tá ta-ta). Skutálel jsem se z gaučíku. Hlavu jsem měl jasnou a cítil jsem se v jakési bojovné náladě. Celý jako bych byl připraven ke smrti a posmrtné slávě. Chápal jsem, že začíná další kolo, ale strach byl ten tam - zbylo jen zoufale vzteklé odhodlání.
Za dveřmi jsem ostatně našel Vajngartena. Hned jsem si všiml něčeho, co se zdálo naprosto nemožné: byl ještě zpocenější, rozcuchanější, vyvalenější a pomačkanější než včera.
"Co je to za strom?!" informoval se hned na prahu. A další zhola nemožná věc - on svůj dotaz zašeptal!
"Můžeš mluvit nahlas," upozornil jsem ho. "A pojď dál."
Opatrně vstoupil, rozhlédl se po předsíni, strčil pod věšák dvě těžké síťovky s pevnými deskami na tkanice a utřel si dlaní mokrý krk. Vtáhl jsem Kaljama za ocas zpátky do bytu a zavřel dveře.
"Tak co?" zeptal se Vajngarten.
"Jak vidíš," odpověděl jsem. "Pojď do pokoje."
"Ten strom, to je tvoje práce?"
"Moje."
Posadili jsme se - já za stůl, on do křesla po straně. Z dole rozepnuté nylonové bundičky se vyvalilo obrovské chlupaté břicho, jen chabě přizahalené síťovaným plážovým nátělníkem. Supěl, funěl, odfukoval, otíral si pot, potom se hekavě prohnul a vylovil ze zadní kapsy kalhot krabičku cigaret. Přitom polohlasně chrlil ty nejstrašnější nadávky, které patrně neadresoval nikomu konkrétnímu.
"Takže boj pokračuje...," řekl nakonec a vypustil z chlupatých nozder dva tlusté sloupy dýmu. "Lépe vestoje zemřít než žít, tram tararam, na kolenou, říkáš... Idiote!" zařval. "Šel ses aspoň podívat dolů? Ty gauči dvounohá. Podíval ses aspoň, jak ho to vykuchalo? To byl totiž výbuch. A co kdyby ti to takhle prásklo pod zadnicí! Tram, tararam, tratatatam!"
"Co hulákáš?" zeptal jsem se nevinně. "Nechceš kozlíkové kapky?"
"Vodka by nebyla?"
"Ne."
"Tak aspoň víno ..."
"Nemám nic. Co mi to sem vlečeš?"
"Svou nobelovku!" rozeřval se znovu. "Přitáhl jsem svou nobelovku! Ale ne tobě, ty idiote... Ty máš vlastních starostí až nad hlavu...!" Začal zuřivě rozepínat bundu odshora, utrhl knoflík a proklel celý svět. "Idiotů už je málo," oznámil mi. "V naší době, dědku, se většina lidí naprosto oprávněně domnívá, že lepší je bejt bohatej a zdravej než chudej a nemocnej. Moc toho nepotřebujeme, stačí vagónek chleba a vagónek kaviáru, stačí třeba bílej chleba s černým

kaviárem... A ne jako v devatenáctým století, otče," pokračoval důvěrně. "Devatenáctý století dávno zemřelo, je pochováno a všechno, co po něm zůstalo, jsou jen miazmata, otče, nic víc. Celou noc jsem nespal. Zachar chrápe, to jeho pětiletý strašidýlko taky, ale já ne, já se loučím s přežitky devatenáctýho století ve svém vědomí. Protože to naše století, dědku, to je čirá kalkulace - žádný emoce. Emoce jsou, jak známo, výrazem nedostatku informací, to je všechno. Hrdost, čest, potomstvo - k smíchu, slabomyslný šlechtický brebentění. Athos, Porthos a Aramis. To já neumím. Neumím, tram, tarararam. Problém hodnot? Ale beze všeho, prosím! To nejcennější, co na světě mám, je má vlastní osoba, má rodina a mí přátelé. To ostatní ať se pro mě za mě klidí k Luciferovy babičce. Tyhle záležitostí jsou za hranicemi mý odpovědnosti. Že bych se měl prát? Jistě! Za sebe, za svou rodinu, za své přátele. Nelítostně, do posledního dechu. Ale za lidstvo? Za důstojnost pozemšťanovu? Za prestiž Galaxie? Ve jménu slov a pojmů se neperu! Mám důležitější starosti. Ty si samozřejmě dělej, co chceš, ale neradil bych ti chovat se jako idiot."
Vyskočil a obrovský jako vzducholoď odsupěl do kuchyně. Z kohoutku nad dřezem s řevem a prskáním vyrazila voda.
"Celej náš aktivní život," hulákal z kuchyně, "je posloupnej řetězec obchodů. A člověk by musel bejt naprostej imbecil, aby uzavíral obchody, který pro něj nejsou výhodný! To se vědělo už i v tom devatenáctým století..." Umlkl a bylo slyšet, jak hltavě loká vodu. Pak kohoutek utichl, Vajngarten se vrátil do pokoje a utíral si hřbetem dlaně ústa.
"Večerovskij ti neporadí," prohlásil. "To není člověk, ale robot. A nepleť se - on není robot z jedenadvacátýho století, nýbrž z devatenáctýho. Kdyby tenkrát vyráběli roboty, nasekali by určitě takovýhle Večerovský... Prosím, klidně si mě považujte za přízemního živočicha. Nic proti tomu. Ale já se skřípnout nedám. Ani za nic. Lepší živej pes než mrtvěj lev a tím spíš mi živej Vajngarten připadá mnohem lepší než Vajngarten mrtvěj. To je stanovisko Vajngartena osobně, jeho rodiny a jeho přátel a já se domnívám ...«
Nepřerušoval jsem ho. Znám toho tlamouna čtvrt století, a to století nikoli jen tak ledajakého, nýbrž století dvacátého. Tak příšerně huláká proto, že si v hlavě všechno srovnal do šuplátek. Skákat mu v takové situaci do řeči nemělo smysl - nic by neslyšel. Než si Vajngarten všechno rozškatulkuje, můžete se s ním přít a handrkovat jako rovný s rovným, jako s každým jiným normálním jedincem, a prakticky ve stu procentech případů ho dokážete i přesvědčit, máte-li pravdu. Ale Vajngarten, který už má v mozku doškatulkováno, se mění v magnetofon. V takovém případě řve jako tur a stává se z něj nepředstavitelný cynik - řekl bych, že je to pozůstatek těžkého dětství.
A tak jsem ho mlčky poslouchal a čekal jsem, až mu dojde páska. Zvláštní mi připadalo jen to, jak často mluví o živých a mrtvých Vajngartenech. Snad se nakonec nelekl? Vajngarten je přece naprosto jiný, než jsem já. Už jsem viděl všelijaké Vajngarteny: Vajngartena zamilovaného, Vajngartena lovícího, Vajngartena ohavně sprostého i Vajngartena zmláceného jako psa. Jen jednoho Vajngartena jsem ještě nikdy neviděl - Vajngartena vyděšeného. Vyčkal jsem, až na několik vteřin vypne přehrávání, aby se porýpal v krabičce cigaret, a pro jistotu jsem se zeptal:
"To tě tak vylekali?"
Okamžitě nechal krabičku krabičkou a natáhl ke mně přes stůl vlhkou pěst s palcem prostrčeným mezi ukazovákem a prostředníkem. Jako by tuhle otázku očekával. Odpověď už taky byla nahraná - slovně i v gestech.
"Takovýhle koko mě vylekalo!" řekl a zašermoval mi předloktím před nosem. "Dneska už nemáme devatenáctý století. To v devatenáctým století mohli někoho strašit. Kdežto ve dvacátým se takovýma blbostma nikdo nezdržuje. Dneska se nakupuje jen perfektní zboží. Mě nevystrašili, alébrž koupili, jasný, dědku? Buď z tebe udělaj lívanec, nebo ti naservírujou zbrusu novej výzkumáček, kvůli kterýmu už si dva členové-korespondenti málem prokousli chřtány. V takovým ústavu si vykoleduju deset nobelovek, rozuměno? Pravda, moje zboží rozhodně není k zahození. Prodávám průkopnický právo, či jak to vyjádřit. Vajngartenovo právo na svobodnou vědeckou zvědavost. A to není špatný zboží, dědku, věř mi, že to není zlý zboží. Ovšem ležák. Z devatenáctýho století. S takovou svobodou můžeš celej život leštit zadkem židle po laboratořích a mýt retorty. Ten ústav, to není žádná mísa čočovice. Tam dám dohromady přinejmenším deset nebo dvacet stejně kvalitních nápadů, a když jim zase nebudou vonět, můžeme si zakšeftovat znovu! Padla kosa na kámen, dědku! Tak proč bychom měli chcát proti větru? Když se na tebe valí těžkej tank, a ty nemáš jinou zbraň než hlavu na ramenou, nezbývá než včas uskočit..."
Chvíli ještě řval, kouřil, sípavě kašlal, přiskakoval k prázdnému baru a nakukoval do něj, zklamaně odskakoval a zase řval, pak utichl, uklidnil se, svalil se do křesla, zvrátil tlamatou hlavu do opěradla a začal vysílat někam ke stropu příšerné ksichty ...
"Dejme tomu," připustil jsem. "A kam se s tou tvou nobelovkou ženeš momentálně? Ty bys, pokud tomu dobře rozumím, ze všeho nejspíš potřeboval pořádně roztopenou kotelnu, tak nač se místo toho ženeš ke mně do čtvrtého patra?"
"K Večerovskému," vysvětlil mi.
Podivil jsem se.
"A nač by tvou nobelovku potřeboval Večerovskij?"
"Nevím. Zeptej se jeho."
"Počkej, on ti snad volal?"
"Ne, já zavolal jemu."
"No a?"
"Co no a? Jaký no a?" Nepřirozeně se napřímil a začal si zapínat bundičku. "Dneska ráno jsem mu zavolal a řek jsem mu, že jsem zvolil holuba v hrsti."
"No a?"
"Kruci co pořád máš s tím no a? Řek mi, ať teda všechny materiály přinesu jemu."
Oba jsme zmlkli.
"Nechápu, nač mu budou tvoje materiály," řekl Jsem.
"Chce je, protože je to Don Quijote!" vyštěkl nenávistně Vajngarten. "Protože jeho eště pečený kuře do lebky

neklovlo! Protože se ještě nenalokal vlastních hořkejch slzí."
A já byl doma.
"Poslyš, Valko, nedělej to. Ať si táhne k čertu, když se zbláznil. Zatlučou ho do země až po bradu. K čemu je to zapotřebí?"
"No a co teda navrhuješ?" zeptal se dychtivě. "Jak to mám udělat?"
"Prostě ji spal, tu svou reverzi! Můžeme se do toho dát třeba hned..., tady u nás v koupelně... Co tomu říkáš?"
"To by mi bylo líto," zabručel Vajngarten s očima zabořenýma někam do kouta. "Tak líto, že bych na to ruku zvednout nedokázal... Ona je to totiž prvotřídní prácička, hochu. Extratřída."
Ani jsem nehlesl. A jeho nevybouřené vášně vypudily z křesla, rozběhl se po pokoji, zmizel v předsíni, pak se zase vrátil a znovu zapnul svůj magnetofon.
To už jsem se rozčilil i já - že tu přede mnou takhle vyklusává, potí se a vymlouvá - a řekl jsem, že ústup je jedna věc, jenže on neustupuje, on zdrhá, bezhlavě kapituluje. Ten se ale rozběsnil. Tak jsem se ho zřejmě ještě nikdy nedotkl. Ale líto mi ho nebylo ani trochu. Vlastně jsem nezkoušel ani tak jeho nervovou soustavu, jako spíš svoji... Zkrátka jsme si příšerně vynadali a on odešel. Sbalil si své síťovky a odešel k Večerovskému. Na prahu utrousil, že se ještě vrátí, ale když jsem mu naservíroval, že Irka už je doma, zvadl docela. Nesnáší, když ho někde nemají rádi.«

Kapitola desátá
20. »... pohnout mě ke generálnímu úklidu toho svinčíku. Sotva jsem se ubránil. Domluvili jsme se, že se posadím ke stolu a dodělám si svou práci, kdežto Irka, když teda nemá do čeho píchnout, když je tak neposedná, že si ani nedokáže poležet ve vaně s posledním číslem Světovky, se bude věnovat prádlu a pak se pustí do Bobková pokoje. A já si vezmu na starost velký pokoj, když jinak nedá, ovšem ne dnes, až zítra. Morgen, morgen, nur nicht heute. "Ale ten se musí lesknout, a nikde abych nenašla ani prášku!"
Uvelebil jsem se u psacího stolu a na nějakou dobu se v bytě rozhostil klid a mír. Pracoval jsem, a činil jsem tak nejen s potěšením, ale i s jistým zadostiučiněním. Ještě nikdy jsem u sebe nic takového nepozoroval. Cítil jsem v srdci zvláštní pochmurnou satisfakci, byl jsem na sebe hrdý a sám sebe si vážil. Takovéto pocity asi musí zakoušet kulometník, který zůstal za svou jednotkou, aby kryl ústup kamarádů: je tu sám, ví, že je to navždy a že už nikdy neuvidí nic jiného než tohle bahnité pole, postavičky v cizích uniformách, které se k němu přískoky neúprosně blíží, a nad tím vším nízké unylé nebe - a také ví, že je to tak správné. A dokud jsem pracoval, nějaký strážný v mém mozku se ostražitě a vnímavě zaposlouchával do všeho kolem, stále měl na vědomí, že nic ještě neskončilo, že všechno pokračuje a že hned u mé ruky, v první zásuvce stolu leží nebezpečně vypadající kladívko se špičatým nosem. A tenhle hlídač mě po jisté době donutil zvednout hlavu, protože v pokoji se něco změnilo.
Přísně vzato to nebylo nic pozoruhodného. U stolu stála Irka a mlčky na mě zírala. Zároveň však nebylo pochyb o tom, že se něco stalo, něco naprosto nečekaného a natolik divokého, že Irčiny oči připomínaly čtverce a rty jí chorobně naběhly... Než jsem se zmohl na slovo, hodila přede mě, přímo na mé papíry nějaký kovový předmět, já ho mechanicky uchopil a zjistil jsem, že je to rtěnka.
"Co to má znamenat?" zeptal jsem se poněkud připitoměle.
"To je rtěnka," pronesla naprosto cizím hlasem Irka, otočila se ke mně zády a odešla do kuchyně.
Stydl jsem několika příšernými předtuchami najednou, točil v prstech zlatou patronou a už bůhví pokolikáté za těch pár dní totálně ničemu nerozuměl. Co je zase tohle za kousek? Jaká rtěnka? A najednou jsem si vzpomněl na hejna polopříčetných žen, které obléhaly Zachara. Začal jsem se o Irku bát. Rtěnka letěla vysokým obloukem do kouta a já se vrhl do kuchyně.
Irka seděla u stolu s hlavou tragicky zabořenou v dlaních. Mezi ukazovákem a prostředníkem pravičky kouřila cigareta.
"Nepřibližuj se ke mně!" odtušila výhružně klidným hlasem.
"Irko!" zaskuhral jsem žalostně. "No tak, Iriško! Je ti špatně?"
"Ty zvíře...," zašeptala s nevyzpytatelnou intonací a zvedla chvějící se cigaretu ke rtům. Všiml jsem si, že pláče.
Že bych zavolal záchranku? To by nebylo nic platné, tady sanitka nepomůže... Tak valeriánky? Nebo bróm? Proboha, a ten obličej... Rychle jsem našel sklenici a napustil do ní vodu.
"Teď už všemu rozumím...," řekla Irka, křečovitě vtáhla kouř a loktem odstrčila sklenici s vodou. "Tomu telegramu a vůbec všemu... To jsme to dopracovali... Co je to za ženskou?"
Vodu jsem vypil sám a pokusil se vrátit sklenicí na stůl, ale ruka mě neposlouchala. Doktora, to chce doktora, vřelo mi v hlavě. Irko, ty moje děvenko malá, ty zkrátka rychle potřebuješ doktora ...
"Jak chceš," pokrčila Irka rameny. Už o mě ani pohledem nezavadila. Dívala se oknem ven a v pravidelných intervalech mocně vdechovala cigaretový dým. "Jak chceš, tak toho necháme. Ty sám jsi přece vždycky tvrdil, že láska je dohoda. Znělo to z tvých úst moc pěkně - láska, štěstí, přátelství..."
Jako by mi v hlavě pukl kulový blesk. Tak tohle by mě bývalo opravdu nenapadlo ...
"Irko!" vykřikl jsem. "Tys mě teda vyděsila!"
Bylo to samozřejmě něco docela jiného, než ode mě očekávala, protože najednou jsem ten obličej, milý, uplakaný obličejík spatřil znovu a v něm takovou naději a takové očekávání, že jsem se sám div nerozeřval. Přála si jedno jediné: aby se všechno okamžitě vysvětlilo, aby se ukázalo, že to všechno byl trapný omyl, mrzutá shoda okolností.
A to byla poslední kapka. Dál už jsem nemohl. Už jsem to nechtěl zadržovat v sobě. A svrhl jsem na její nebohou hlavu celou tu lavinu hrůz a šílenství posledních dvou dnů.
Nevím proč, ale zpočátku mé vyprávění s největší pravděpodobností znělo jako anekdota. Nejspíš tomu tak doopravdy bylo, ale já ničeho nedbal a mluvil jsem a mluvil, nedával jí možnost vklínit do mého monologu žádnou jedovatou

poznámku, a chrlil jsem to bez ladu a skladu, bez ohledu na chronologii a viděl jsem, jak místo nedůvěry a naděje přišel nejdřív údiv, ten vystřídal neklid, pak strach a nakonec lítost...
To už jsme seděli ve velkém pokoji u dokořán otevřeného okna - ona v křesle a já na koberci s tváří přitisknutou k jejímu koleni - a najednou se ukázalo, že venku je bouřka; nad paneláky se rozvalilo fialové mračno, ulici bičoval liják, do temene protějšího věžáku buší blesk za bleskem a všechny se v něm beze zbytku ztrácejí. Do plechu za oknem pleskaly obrovské ledové cákance, které tu a tam zalétly až do místnosti, žluté závěsy se nadouvaly v poryvech větru, my oba seděli jako přimrazení a ona mě lehýnce hladila po vlasech. A já cítil obrovskou úlevu. Vymluvil jsem se. Zbavil se poloviny svého břemene. Teď jsem odpočíval s tváří přilepenou k jejímu hladkému opálenému koleni. Hrom rachotil téměř nepřetržitě a mluvilo se těžko, ale já už vlastně ani nic říkat nechtěl. První se ozvala Irka:
"Dimko. Na mě se ohlížet nesmíš, rozumíš? Musíš se rozhodnout tak, jako bych vůbec nebyla. Protože já stejně vždycky budu s tebou, ať se rozhodneš, jak chceš."
Pevně jsem se k ní přivinul. Upřímně řečeno jsem věděl, že se zachová právě takhle, takže její slova v podstatě neměla valného významu, ale já jí přesto byl vděčný.
"Promiň," dodala po chvilce mlčení, "ale zatím si to pořád nějak nemohu srovnat v hlavě... Neboj se - já ti věřím, věřím ti... A stejně je to všechno strašně divné... Nedalo by se přece jen najít nějaké jiné vysvětlení? Nějaké... takové jako, no... jednodušší či co, srozumitelnější..."
"Už jsme ho hledali," ubezpečil jsem ji. "Já asi mluvím trochu z cesty... Večerovskij má samozřejmě pravdu. Ne v tom, že je to jistý přírodní jev, ale v tom, že o to přece nejde. A opravdu - jaký je v tom rozdíl? Zkrátka a dobře mě neposlouchej. To já jen tak. Z toho šoku..."
Zimničně se otřásla. Vstal jsem, vtiskl se do křesla vedle ní a objal jsem ji... Přál jsem si jedno jediné, horem dolem jí teď líčit, jak hrozně se bojím. Jak se bojím o sebe, jak se bojím o ni, jak se bojím o nás oba... Jenže to by nemělo žádný smysl a navíc by to asi bylo dosti kruté.
Měl jsem pocit, že nebýt na světě jí, už bych přesně věděl, jak se zachovat. Jenže ona tu byla. A já věděl, že je na mě pyšná a že je to už letitá pýcha. Přestože jsem člověk v podstatě nudný a nepříliš úspěšný, být na mě hrdý je kupodivu docela dobře možné. Kdysi jsem býval obstojný sportovec, umím pracovat, hlava mi zapaluje, v observatoři se těším výborné pověsti, mezi přáteli jsem také oblíben, umím se poveselit, umím žertovat a umím se zdravě pohádat... A na to všechno byla Irka hrdá. Však jsem si dobře všiml, jakým pohledem si mě čas od času změří... Neumím si představit, jak by po tom všem strávila mou proměnu v medúzu. To ji pak snad ani nedokážu pořádně milovat, ani toho nebudu schopen...
Jako by chtěla odpovědět na mé pochyby, najednou ožila a řekla:
"Vzpomínáš si, jak jsme se kdysi dávno řadovali, že všechny zkoušky jsou už za námi a až do samé smrti už žádné další nebudeme muset skládat? No prosím, a ono se ukazuje, že ještě nebyly všechny. Jedna zbyla."
"Máš pravdu," řekl jsem a v duchu dodal: Jenže tohle je zkouška, při které nikdo neví, jestli je lepší dostat výbornou nebo nedostatečnou. A už vůbec se neví, zač se ty výborné a nedostatečné rozdávají.
"Dimko," zašeptala a zadívala se mi do očí. "Ale tys opravdu musel vymyslet nějakou velkou věc, když se do tebe takhle pustili... Máš nač být hrdý, a ostatní taky... Když si vás povšiml sám vévoda Vesmír!"
"Hm...," řekl jsem a v duchu dodal: Vajngarten s Gubarem už nemají nač být hrdí a co se týče mě, visí nad tím vším velký otazník.
A Irka znovu zareagovala, jako by mi četla myšlenky:
"Ono už teď není důležité, jak se rozhodneš. Důležité je, že jsi dokázal k tak významnému objevu dospět... Vyložíš mi aspoň v kostce, oč jde? Nebo to se snad taky nesmí?"
"Nevím," řekl jsem a v duchu dodal: Co to vyvádí? To mě utěšuje, nebo takhle uvažuje doopravdy? Nebo je, chudinka, tak vylekaná, že mě radši ke kapitulaci tlačí sama? Taky by se mohla pokoušet osladit mi hořkou pilulku, kterou - to už pochopila - budu muset tak jako tak spolknout. Nebo mě naopak ponouká ke rvačce, prohrabuje mou sotva doutnající hrdost...?
"Jsou to svině," řekla tiše. "Ale nás dva od sebe stejně neodloučí. Nemám pravdu? To se jim nepovede. Co říkáš, Dimko?"
"Samozřejmě," řekl jsem a v duchu dodal: V tom to právě je, ty moje maličká. Momentálně jde jen o tohle.
Bouřka odcházela. Mrak se beze spěchu srolovával, odcházel k severu a odhaloval nebe potažené šedou mlhou, z kterého už neútočil zuřivý liják, ale sypal se drobný nenápadný deštík.
"Přivezla jsem vám deštík," řekla Irka. "A to jsem si myslela, že si spolu v sobotu vyjedeme do Slunečného ..."
"Do soboty je ještě daleko," namítl jsem. "Třeba si tam opravdu vyjedem ..."
Všechno už bylo řečeno. Teď musíme mluvit o Slunečném, o knihovničkách do Bobková pokoje a o pračce, která už je zase rozbitá. A o tom všem jsme si taky skutečně popovídali. Vznikla tak iluze normálního večera a my se rozhodli (abychom tuto iluzi posílili a prodloužili), že si dáme čaj. K tomuto účelu byl otevřen čerstvý balíček pravého cejlonského, porcelánová konvička na esenci byla pečlivě, přesně podle doporučení odborníků opláchnuta hořkou vodou a na stůl slavnostně putovala krabice Pikové dámy. Pak jsme oba stáli nad čajníkem a pozorně sledovali vodu, abychom nepropásli okamžik, kdy voda začne vřít, pronášeli tradiční průpovídky, a když už jsem po stole rozestavoval talířky a šálky, nenápadně jsem ze stolu sebral zlořečený dodací list zásilkové služby, Irčin vzkaz týkající se Lidočky i legitimaci I. F. Sergejenkové, všechno to zmačkal a zahodil do koše na odpadky. A pak jsme si nádherně poseděli u čaje - byl to pravý čaj, čaj jakožto nápoj -, rozkládali o všem možném kromě toho nejpodstatnějšího a já si neustále lámal hlavu, o čem asi přemýšlí Irka, protože budila zdání, jako by už na všechnu tu hrůzu stačila zapomenout: řekla mi všechno, co v této souvislosti říct mohla a chtěla, ulehčeně celou věc pustila z hlavy a mě nechala znovu samotného, tváří v tvář osudové volbě.

Potom řekla, že bude žehlit, a já abych si sedl vedle ní a vykládal jí něco veselého. Pustil jsem se nejdřív do úklidu nádobí, a u dveří zazvonil zvonek.
S písní Lepší než hory mohou být zas jen hory... na rtech jsem zamířil do předsíně a cestou jsem jen jednou opatrně mrskl pohledem po Irce (která už naprosto klidně utírala stůl suchým čistým hadrem).
Vysoký mladý chlapec v mokrém pršiplášti a s mokrými blonďatými vlasy lhostejně oznámil: "Telegram, tady mi to podepište..." Vzal jsem si od něj krátkou tužtičku, přiložil papír ke zdi, zaznamenal datum a čas, který mi chlapec napověděl, pak jsem se podepsal, listinu i tužku vrátil, poděkoval jsem a zavřel dveře. Věděl jsem, že nic dobrého očekávat nemohu. Hned v předsíni, ve světle silné dvoustovky jsem telegram rozbalil a přečetl. Po přečtení jsem ho načtyřikrát pečlivě přeložil, zhasl světlo a vykročil zpátky do nitra bytu. Čekala na mě opřená zády o dveře koupelny. Podal jsem jí telegram a zamířil rovnou ke svému psacímu stolu. Srovnal jsem všechny poznámky pěkně popořádku a zastrčil je do nového tlustého sešitu v tvrdých deskách. Pak jsem ze stolu vyjmul nové, ještě nepoužité kancelářské desky, vše do nich uložil, zavázal tkanice, ani jsem si nesedal a jen tak vestoje jsem nahoru nenormalizovaným písmem napsal: D. Maljanov. Některé otázky vzájemného vztahu hvězd a difúzní hmoty v naší Galaxii. Přečetl jsem si to, na okamžik zaváhal a pak jsem to D. Maljanov několika sytými čarami přeškrtl. Desky jsem zasunul do podpaždí a vykročil k venkovním dveřím. Irka dosud stála u dveří do koupelny a tiskla si telegram k hrudi. Když jsem ji míjel, učinila chabé gesto, jako by mě snad chtěla zadržet či snad mi naopak požehnat. S očima upřenýma před sebe jsem řekl: "Jdu k Večerovskému. Za chvíli jsem zpátky."
Po schodech jsem stoupal co noha nohu mine, neustále jsem upravoval desky klouzající z podpaždí. Světlo na schodišti bůhvíproč nesvítilo, takže tu bylo soumračné šero, jímž se rozléhalo pleskání dešťové vody, kapající ze střechy. Na odpočívadle v šestém patře, kde se přednedávnem líbali ti dva, jsem se zastavil a pohlédl dolů na dvůr. Obrovský strom vlhce pableskoval černým listím a na prázdném dvoře se blýskaly louže poďobané deštěm.
Na schodišti jsem nikoho nepotkal, Jen mezi šestým a sedmým patrem seděl na schůdcích shrbený žalostný malý mužík, který si vedle sebe na schod odložil staromódní šedivý klobouk. Opatrně jsem se mu vyhnul a stoupal dál, ale on najednou za mnou zavolal:
"Nechoďte tam, Dmitriji Alexejeviči..."
Strnul jsem a ohlédl se po něm. Byl to Gluchov.
"Teď tam nechoďte," opakoval, "nebylo by to dobré..."
Vstal, zvedl klobouk, s rukou na kříži se namáhavě narovnal a já si všiml, že má obličej celý umazaný něčím černým - sazemi nebo blátem -, ty komické brýle seděly na nose nějak nakřivo, malá ústa pevně sevřená, jako by musel snášet silnou bolest. Narovnal si brýle a sotva slyšitelně zamumlal:
"Další bílé desky. Další prapor kapitulace."
Mlčel jsem. Slabě se popleskal kloboukem po koleni, jako by z něj chtěl otřepat prach, a pak ho začal čistit rukávem. Také mlčel, ale neodcházel. Čekal jsem, co ještě řekne.
"Podívejte se," pronesl nakonec, "vzdávat se je vždycky nepříjemné. V minulém století se lidé prý raději zastřelili, než aby kapitulovali. Ne proto, že by se báli mučení nebo koncentračního tábora, a zřejmě neměli ani strach z toho, že by při tvrdém výslechu promluvili - prostě se styděli."
"To se v našem století také stávalo," řekl jsem. "A poměrně často."
"Ano, souhlasím," přikývl okamžitě. "Vždyť pro každého z nás je velmi nemilé, když zjistíme, že vůbec nejsme takoví, jací jsme se sami sobě odjakživa zdáli. Člověk by chtěl i nadále zůstat takový, jaký byl až do osudné chvíle, jenže když jednou kapituluje, už to není možné... A pak aby takhle... Ale jistý rozdíl v tom stejně je. V našem století si lidé sáhnou na život proto, že se stydí před jinými - před společností, před přáteli... Kdežto v minulém století se stříleli proto, že se styděli sami před sebou. Víte, dneska se prostě má za to, že sám se sebou se člověk vždycky nějak domluví. A nejspíš je to pravda. Nevím, čím to je. Nemám tušení, co se stalo... Možná proto, že svět je složitější... Nebo snad proto, že kromě takových věcí jako hrdost, čest, statečnost existuje ještě spousta dalších možností jisté seberealizace ..."
Vyčkávavě se na mě zahleděl, ale já jen pokrčil rameny a řekl mu:
"Nevím. Snad."
"Já to bohužel taky nevím," řekl mi. "A pak se řekne zkušený kapitulant - přemýšlím o tom už hodně dlouho, tolik přesvědčivých důvodů jsem dokázal dát dohromady... Jenže to se uchlácholíte, že už jste z toho definitivně venku, přesvědčíte sám sebe, že jste se s tím vyrovnal - a najednou se vám to znovu zaryje do vědomí... Samozřejmě, mezi devatenáctým a dvacátým století je rozdíl, ale rány zůstávají ranami. Hojí se, zanechávají jizvy, vy si myslíte, že už jste na všechno zapomněl, jenže stačí, aby se změnilo počasí, a rány se hned ozvou. A tak to bylo odjakživa."
"Chápu," řekl jsem. "To všechno chápu. Jenže jsou přece rány a rány. Někdy bolí víc ty cizí."
"Prokristapána!" zašeptal. "To mě ani ve snu nenapadlo. Nikdy bych si nedovolil... Já to myslel jen tak pro příklad. V žádném případě byste se neměl domnívat, že vás přemlouvám, že vám snad chci něco radit... Jak bych taky mohl... Ale řeknu vám, že pořád přemýšlím...., co to má znamenat, tihle lidé jako my? Buď jsme dobou a vlastí skutečně tak skvěle vychováni, nebo jsme naopak atavismus, troglodyti. Proč se tak trápíme? Nejsem s to se v tom vyznat."
Mlčel jsem. On si mdlým pohybem nasadil tu nemožnou hučku a řekl:
"No co se dá dělat... Tak sbohem, Dmitriji Alexejeviči. My dva už se asi nikdy neuvidíme, ale stejně mě nesmírně těšilo, že se mi naskytla příležitost seznámit se s vámi. A vaříte fantastický čaj..."
Pokynul mi a pustil se po schodech dolů.
"Můžete si přivolat výtah!" křikl jsem za ním.
Neotočil se a neodpověděl. Stál jsem a poslouchal, jak opatrně tápe po tmavém schodišti, jak sestupuje níž a níž - a poslouchal jsem tak dlouho, dokud dole nezaskřípěly dokořán otevírané dveře. Pak bouchly a zase bylo ticho.
Naposledy jsem si srovnal desky, minul poslední odpočívadlo, pevněji sevřel zábradlí a překonal zbylých pár schodů.

U Večerovského dveří jsem znovu napjal sluch. Někdo tam byl. Ozývaly se přidušené hlasy. Neznámé. Asi bych se měl vrátit a přijít sem později, ale na to už bych neměl sílu. Musel jsem s tím skoncovat. Okamžitě.
Stiskl jsem tlačítko zvonku. Hlasy mumlaly dál. Chvíli jsem počkal, stiskl zvonek podruhé a nepustil ho, dokud se v předsíni neozvaly kroky a Večerovského hlas:
"Kdo je?"
Kupodivu mě to vůbec nepřekvapilo, přestože Večerovskij odjakživa bez vyptávání otevřel každému na světě. Stejně jako já. Jako všichni naši známí.
"To jsem já. Otevři."
"Okamžik," ozval se a na několik desítek vteřin všechno utichlo.
Nebylo slyšet ani hlasy, jen daleko dole někdo rámusil víkem šachty na odpadky. Uvědomil jsem si, že Gluchov mě nabádal, abych k Večerovskému nechodil. "Nechoďte tam, Warmolde, chtějí vás otrávit." Kde jsem to vzal? To je něco hrozivě známého... No dobře, to koneckonců vem čert. Teď už není kam jít. A není kdy. Za dveřmi se znovu rozlehly kroky, cvakl zámek a dveře se rozlétly.
Mimoděk jsem sebou trhl a o krok ustoupil. Takového Večerovského jsem ještě v životě neviděl.
"Pojď dál," řekl chraptivě a ustoupil, abych mohl...«

Kapitola jedenáctá
21. »"... přece jen přinesl," řekl Večerovskij. "Čekal jsem to, i když se ti přiznám bez mučení, že ne tak brzy..."
"Kdo je tady?" zeptal jsem se přiškrceně.
"Nikdo. Jsme tu jen my dva. My dva a Vesmír." Pohlédl na své špinavé dlaně a zamračil se. "Promiň, ale nejdřív bych se přece jen umyl..."
Odešel, já se posadil na opěradlo křesla a rozhlédl se po pokoji. Vypadalo to tady, jako by tu před chvíli explodovala plná čepice střelného prachu. Po stěnách lívance černých sazí. Vzduchem poletují tenoučké nitky spálené hořlaviny. Strop je poznamenaný nepříjemně nažloutlou patinou a všude se vznáší ostrý kyselý chemický puch. Parkety jsou ocejchované zuhelnatělými důlky podivného okrouhlého tvaru. A na okně vrchol všeho - obrovské černé spálené kolo, jako by tam před chvílí někdo rozdělával oheň. Jak na to tak koukám, chytil to Večerovskij pořádně.
Pohlédl jsem na stůl zavalený papíry. Uprostřed ležely otevřené jedny z Vajngartenových desek, druhé jsem spatřil na rohu stolu ještě zavázané. Ležel tu i staromódně mramorovaný šanon se štítkem, na němž bylo strojem napsáno: USA-Japonsko. Kulturní vliv. Materiály. A mezi tím ještě nazdařbůh poházené papírky s nějakými elektronickými schématy, pokud se nemýlím. Na jednom z nich bylo kostrbatým stařeckým písmem načmáráno: Z. Z. Gubar a o něco níž tiskacími písmeny: Fadingy. A teď k tomu všemu přibyly mé zbrusu nové sněhobílé desky. Vzal jsem je a položil si je na kolena.
Voda v koupelně utichla a Večerovskij na mě hlasitě zavolal:
"Pojď sem, Dimo, dáme si kávu." Jenže když jsem přišel do kuchyně, žádná káva tam nebyla, zato uprostřed jídelního stolu stála láhev koňaku a dvě sklenice unikátního tvaru. Večerovskij se stihl umýt, ale i převléct. Elegantní sako s obrovskou dírou propálenou těsně pod náprsní kapsou a krémové kalhoty zaneřáděné od sazí nahradil měkkým domácím manšestrovým oblekem. Bez kravaty. Jeho čerstvě umytý obličej byl nezvykle bledý, takže četné pihy vystupovaly zřetelněji než obvykle a na obrovské hrbolaté čelo spadal pramen mokrých vlasů. Kromě té bledosti měl ve tváři ještě něco naprosto nezvyklého. Teprve když jsem si ho prohlédl pozorněji, pochopil jsem, že to dělá silně ožehlé obočí a řasy. Ano, Večerovskij to zřejmě chytil naplno.
"Tak na uklidnění nervů," řekl a nalil obě sklenice. "Na zdraví!"

Byl to Ahtamar, v našich zeměpisných šířkách velice vzácný arménský koňak. Usrkl jsem nepatrný doušek a chvíli ho převaloval po jazyce. Báječný koňak. Dopřál jsem si další doušek.
"Na nic se neptáš," konstatoval Večerovskij, který si mě prohlížel skrz svou sklenici. "Musí to být obtížné. Nebo snad ne?"
"Ne," odpověděl jsem. "Nemám nač se tě ptát. Nikoho." Opřel jsem se loktem o své bílé desky. "Ale odpověď bych měl, jednu jedinou... Chlapče, vždyť oni tě zabijou..."
Navykle povytáhl ožehlé obočí a napil se.
"Neřekl bych. Nezasáhnou."
"Hned třeba ne, ale jednou se strefí."
"A la guerre comme a la guerre," namítl Fil a vstal. "Tak. A teď, když už máme nervy v pořádku, bychom si mohli dát tu kávu a všechno prodiskutovat."
Zadíval jsem se na jeho kulatá záda s rotujícími lopatkami a sledoval, jak obratně manipuluje se svými kávovými proprietami.
"Já nemám o čem diskutovat," zakroutil jsem hlavou. "Mám Bobku."
A tato slova jako by ve mně cosi spustila. Od okamžiku, kdy jsem si přečetl telegram, se mé myšlení chovalo jako dočasně zmrazené, ale teď anestézie pominula a mozek se rozjel naplno - vrátila se hrůza, stud, zoufalství, pocit bezmoci - a já si s nesnesitelnou jasností uvědomil, že právě tímto okamžikem mezi mnou a Filem vyrostla nepřekročitelná ohňová clona, u které já navždy zůstal stát, kdežto Večerovskij pokračoval dál a teď se požene výbuchy, prachem a blátem bitev, o nichž já už nebudu mít ani ponětí, zmizí v jedovatě nachové záři, a když se někdy potkáme na schodech, jen se odměřeně pozdravíme... Já zůstanu na této straně ohnivé čáry společně s Vajngartenem, Zacharem a Gluchovem - zůstanu popíjet čajík nebo pivínko. Nebo si budu dávat panáky a zapíjet je pivem, klábosit o podnikových skandálech

a kariérách, šetřit krejcárky na žigulíka a smutně a znuděně trčet nad nějakým dávno naplánovaným výzkumem... A Vajngartena se Zacharem už vlastně taky nikdy neuvidím. Nebudeme si mít co říct, bude nám jednomu před druhým stydno, bude nám zle z pomyšlení, že bychom se jeden na druhého museli třeba jen podívat, a budeme si muset kupovat vodku či mizerné slazené víno, abychom ten hnus v sobě potlačili a necítili jsme se tak bídně. Zůstane mi samozřejmě Irka a Bobka bude živ a zdráv, ale už nikdy nebude takový, jakého jsem ho chtěl mít. Protože už nikdy na mě nebude moct být pyšný. Protože i já se stanu tatínkem, který "kdysi mohl přijít s velkou věcí, ale kvůli tobě..." Budiž proklet okamžik, kdy se v mé palici zrodily ty pitomé M-dutiny.
Večerovskij přede mě postavil šáleček kávy, sám se posadil naproti a přesným elegantním pohybem vylil do své kávy zbytek koňaku.
"Chystám se odcestovat," řekl. "Z ústavu s největší pravděpodobností odejdu. Zalezu si někam hodně daleko, třeba na Pamír. Dověděl jsem se, že tam potřebují pro podzimní a zimní sezónu meteorology."
"Copak ty se vyznáš v meteorologii?" otázal jsem se tupohlavě a v duchu jsem si řekl: Před tímhle se na žádný Pamír neschováš, najdou tě i tam.
"Primitivní práce, žádná věda," mávl rukou Večerovskij. "Taky prakticky nevyžadují odbornou kvalifikaci."
"To je přece hloupost!" neudržel jsem se.
"Co konkrétně?"
"No je to hloupý nápad," trval jsem na svém. Ani jsem se na něj nepodíval. "Komu z toho poplyne jaký prospěch, když se z předního matematika změníš v obyčejného hlídače teploměrů? Copak si myslíš, že tě tam nenajdou? Vyberou tě jako ptáče z hnízda!"
"A co mi navrhuješ?" zeptal se.
"Vyhoď tohle všechno do popelnice," řekl jsem ztěžka pohybuje jazykem. "Vajngartenovu reverzi, celou tu kulturní výměnu a tohle taky..." A postrčil jsem mu po hladkém povrchu stolu své desky. "Všechno to vyhoď a věnuj se své věci!"
Večerovskij si mě tiše prohlížel skrz silná skla brýlí, pomrkával spálenými řasami, pak vrátil zbytky obočí těsně nad oči a zadíval se do mého šálku.
"Jsi přece unikátní odborník!" přesvědčoval jsem ho. "Evropská jednička!"
Večerovskij mlčel.
"Máš svou práci!" zařval jsem, protože jsem cítil, jak mi něco svírá hrdlo. "Pracuj, normálně pracuj, aby tě husa kopla! K čemu ti to bude - pořád je pokoušet a začínat si s nimi?"
Dlouze a hlasitě si povzdechl, otočil se ke mně bokem a zády a zátylkem se opřel o zeď.
"Takže tys prostě nic nepochopil...," pronesl pomalu a v jeho hlase zaznělo nezvyklé a naprosto nemístné uspokojení a zadostiučinění. "Práce..." Aniž pohnul hlavou, otočil ke mně jen ryšavé oko. "Za mou práci mě ničí už druhý týden. S tím vy nemáte nic společného, za to nemůžete, vy moje chudinky kočičky a pejsánkové. Ale že se umím ovládat, co říkáš?"
"Vem tě čert!" broukl jsem a zvedl se k odchodu.
"Posaď se!" vybídl mě přísně a já si znovu sedl.
"Nalij si do kafe koňak," řekl mi a já poslechl.
"A vypij to," řekl a já svůj šálek přičinlivě vyprázdnil - koňak jsem vůbec necítil.
"Ty frajere," řekl jsem. "Máš v sobě něco vajngartenovského."
"To mám," souhlasil. "A nejen vajngartenovského. Taky něco z tebe, z Gluchova, ze Zachara... Ale nejvíc z Gluchova."
Opatrně si nalil další šálek. "Žízeň po klidném životě, po životě bez odpovědnosti... Staňme se trávou a keři, staňme se vodou a květy... Asi tě rozčiluju, co?"
"Jo."
Pokýval hlavou.
"To je přirozené, ale nedá se s tím nic dělat. Přece jen bych ti chtěl vysvětlit, co se děje. Zřejmě si namlouváš, že chci jít s holýma rukama proti tanku. Ani v nejmenším. Máme co do činění s přírodním zákonem. Bojovat proti přírodním zákonům je hloupé. Ale kapitulovat před nimi je hanba. A když to domyslíš do důsledku, uvědomíš si, že hloupé je to taky. Přírodní zákony je třeba studovat a po důkladném prostudování využívat. To je jediný správný přístup. Tím se taky chci zabývat."
"Nerozumím," řekl jsem.

"Zvykli jsme si, že Vesmír je pohříchu neantropomorfní. Není nic, co by se člověku tak fatálně nepodobalo jako právě Vesmír, a my prostě nejsme zvyklí, aby se přírodní zákon projevoval tak zvláštním způsobem. Příroda umí rozdávat rány elektrickým proudem, spálit ohněm, zavalit kamením nebo vyhubit mořem. Vesmír se projevuje poli a silami, případně silovými poli. Nejsme zvyklí, aby mezi nástroji přírody figurovali ryšaví mužíci nebo poloomámené krasotinky. Jakmile se vyrojí ryšaví pidimužíci, okamžitě začneme mít pocit, že už nepůsobí přírodní zákon, ale jistá inteligence, pospolitost, civilizace. A hned jsme ochotni zapochybovat o známé pravdě, že bůh přírody je záludný, ale nemá zlé úmysly. A hned se nám zdá, že zatím neodhalená tajemství přírody jsou zlaté cihly zamčené v sejfech supermoderní elektronizované banky, a ne hluboko uložené tiché poklady, jak jsme si vždycky mysleli. A to všechno jen proto, že jsme nikdy předtím neslyšeli o polích s kvanty v podobě zrzavého mužíka ve smutku. Jenže teď se ukazuje, že taková pole existují. S tím se budeme muset smířit a přistoupit na to. Možná právě díky jim jsme takoví, jací jsme... Pořád jsme hledali dostatečně šílenou teorii... Tak jsme ji dostali..." Povzdechl si a pohlédl na mě. "To, co se s námi teď děje, vypadá na první pohled na tragédii. Ale to přece není jen tragédie, je to taky objev. Je to možnost podívat se na makrosvět ze zcela nového zorného úhlu. Prosím tě, snaž se to pochopit.

Před naším případem se tento zákon nijak neprojevil. Přesněji řečeno jsme o jeho projevech nikdy nic neslyšeli. Ačkoli není vyloučeno, že Newtonovy výklady Apokalypsy či Archimédova smrt z rukou opilého vojáka také nepřišly náhodou... To jsou ovšem zatím jen domněnky. Koneckonců by to v dějinách nebylo nic tak neobvyklého. Přibližně totéž se odehrávalo při zkoumání radioaktivity či podstaty blesku. Časem se možná naučíme tento jev usměrňovat do bezpečného koryta, a dokonce ho využívat pro své vlastní účely. V této počáteční fázi se však nedá nic dělat, a nezbývá než riskovat - a zase to ve vědě není ani poprvé, ani naposledy. Byl bych rád, kdybys pochopil, že na celé situaci v podstatě není nic zásadně nového a nevídaného."
"A proč bych to měl chápat?" zeptal jsem se ponuře.
"Nevím. Třeba si to pak rozmyslíš. A ještě jedné věci bys měl porozumět: Tohle není program na jeden den nebo na jeden rok. Já se dokonce domnívám, že na to nebude stačit ani století. Ostatně spěchat není kam," ušklíbl se. "Před námi je ještě miliarda let. Začít se ale dá a musí hned. A ty? Inu což, ty budeš prostě muset počkat. Až Bobka vyroste. Až si na tu myšlenku zvykneš. Deset let, nebo snad dvacet - to nehraje roli."
Mlčeli jsme. Bylo to jasné - chtěl mi pomoci. Předestřít nějakou perspektivu, dokázat mi, že nejsem žádný zbabělec a on že zase není žádný zvláštní hrdina. Že jsme prostě dva vědci, byli jsme postaveni před jeden úkol, jenže z řady objektivních příčin on na něm může začít dělat hned, kdežto já ne. Ale mně se tím nijak neulehčilo. Protože on odjede na Pamír a začne se tam hrabat ve Vajngartenově reverzi, v Zacharových fadinzích, ve své metafyzické matematice a oni do něj budou bušit kulovými blesky, posílat na něj přízraky, vodit k němu zmrzlé horolezce a hlavně horolezkyně, shazovat na něj laviny, znetvořovat kolem něj prostor i čas a nakonec ho tak odkráglují. Nebo neodkráglují. A on možná odhalí zákonitosti vzniku kulových blesků a útoků zmrzlých horolezkyň... Ale možná se taky nic takového nestane, on bude tiše a poklidně trčet nad našimi klikyháky a lámat si hlavu, kde, ve kterém bodě se protínají závěry teorie M-dutin se závěry kvalitativní analýzy kulturního vlivu USA na Japonsko, a nejspíš to bude velice neobvyklý průsečík a je docela dobře možné, že právě v tomto průsečíku najde klíček k pochopení onoho zlověstného mechanismu a možná nejen k pochopení, ale i k jeho ovládání... A co když nezůstanu doma?! Ale v této chvíli už jsem si nevěřil.
"Zničí tě to," hlesl jsem beznadějně.
"To není tak jisté," řekl mi. "A pak, přece tam nebudu sám... a nejen tam... a nejen já ..."
Naše pohledy se setkaly a já za silnými skly jeho brýlí nenašel ani napětí, ani křečovitou kuráž, ani planoucí odhodlání - jen ryšavý klid a ryšavou jistotu, že všechno má být právě takhle a nejinak.
Už nic neřekl, ale Já měl pocit, jako by mluvil dál. Spěchat není kam, říkal mi. Do konce světa zbývá ještě miliarda let, říkal mi. Za miliardu let se toho dá ještě moc a moc stihnout, když se nevzdáme a pochopíme, když pochopíme a nevzdáme se. A ještě se mi zdálo, že říká: "Uměl papír třísnit ve svitu svíčky! Měl zač umírat na břehu Černé říčky...!" A v mém mozku burácelo jeho spokojené houkání, připomínající houkání Wellsova Marťana.
A já sklopil zrak. Seděl jsem celý zkroucený, oběma rukama si tiskl k břichu bílé desky a snad už podesáté či podvacáté si tiše opakoval: "... Od té chvíle kráčím chodníky křivolakými, pustými, cestami bez konce a návratu..."«

2